

DIDZA' DXI'A BUZUJË' LU GUICH SAN MATEO

Yugu' xuz xna' gul gdöd queë' Jesús

1 Ni uzuja' laquë' xuz xna' gul
gdöd queë' Jesucristo, naquë'
zxi'n xsoë' David, lenca' zxi'n xsoë'
Abraham.

² Abraham guquë' xuzë' Isaac.

Isaac guquë' xuzë' Jacob.

Jacob guquë' xuzquë' Judá len
yugu' bönni' böchë'ë.

³ Judá guquë' xuzquë' Fares
len Zara, ati' Tamar gucnu
xna'quë'.

Fares guquë' xuzë' Esrom.

Esrom guquë' xuzë' Aram.

⁴ Aram guquë' xuzë' Aminadab.
Aminadab guquë' xuzë' Naasón.
Naasón guquë' xuzë' Salmón.

⁵ Salmón guquë' xuzë' Booz, ati'
Rahab gucnu xnë'ë.

Booz guquë' xuzë' Obed.

Rut gucnu xnë'ë Obed na'.

Obed guquë' xuzë' Isaí.

⁶ Isaí guquë' xuzë' David.

David na' gna bé'inë' bunách Israel,
ati' butság ná'lenë'-nu ngul na'
gucnu zi'al ngul queë' Urías, ati'
David len ngul ni glaquë' xuz xnë'ë
Salomón.

⁷ Salomón guquë' xuzë' Roboam.
Roboam guquë' xuzë' Abías.

Abías guquë' xuzë' Asa.

⁸ Asa guquë' xuzë' Josafat.

Josafat guquë' xuzë' Joram.

Joram guquë' xuzë' Uzías.

⁹ Uzías guquë' xuzë' Jotam.

Jotam guquë' xuzë' Acaz.

Acaz guquë' xuzë' Ezequías.

¹⁰ Ezequías guquë' xuzë' Manasés.

Manasés guquë' xuzë' Amón.

Amón guquë' xuzë' Josías.

¹¹ Josías guquë' xuzquë' Jeconías
len yugu' bönni' böchë'ë.

Yugu' bönni' ni gulacu'ë dza ni' cati'
yugu' bönni' Babilonia gulachë'ë
bunách Israel nadzungac lu xyuquë'.

¹² Jeconías guquë' xuzë' Salatiel.

Salatiel guquë' xuzë' Zorobabel.

¹³ Zorobabel guquë' xuzë' Abiud.

Abiud guquë' xuzë' Eliaquim.

Eliaquim guquë' xuzë' Azor.

¹⁴ Azor guquë' xuzë' Sadoc.

Sadoc guquë' xuzë' Aquim.

Aquim guquë' xuzë' Eliud.

¹⁵ Eliud guquë' xuzë' Eleazar.

Eleazar guquë' xuzë' Matán.

Matán guquë' xuzë' Jacob.

¹⁶ Jacob guquë' xuzë' José.

José ni guquë' bönni' queënu María,
ati' María na' gucnu xnë'ë Jesús, lë'
ca' Cristo, Nu na' tun löz bunách
judío guidë' duná bé'inë' lequë'.

¹⁷Cni nac, glac chidá' cö' di'a dza ga gzu lau zoë' Abraham ga bdxintë zoë' David, ati' glac ca' yechidá' cö' di'a dza ga gzu lau zoë' David ga bdxintë dza yugu' bönni' Babilonia gulaché'ë bunách Israel nadzungac, ati' glac ca' yechidá' cö' di'a dza ga gzu lau dza ni' gulaché'ë lequë' ga bdxintë dza guljé' Cristo.

Yugu' le guc cati' guljé' Jesucristo

¹⁸Cni guc cati' guljé' Jesucristo. Cati' ni' chnazí' lu na'bi' María, xnë'ë Jesucristo utság ná'lenbi' José, len zí'atël cati' zi'a utság ná'lenë'-bi', gyu'ubi' lë'bi' María na' tubi' bi'idau'. Guc cni ni'a qui yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y. ¹⁹Naquë' bönni' tsahui' José na', bönni' queëbi' María, san cutu gu'nnë' uquíë'-bi' laugac bunách. Gu'nnë' ulá'alenë'-bi' bagachi'z. ²⁰Tsal ni' rza' ladxë'ë José ca na' gunë', buluí' lahuë' gbaz la'y queë' Xanru' lahuë' José lu yël bëhcál, len rë' lë':

—José, zxi'n xsoë' David. Cutu gádxinu' si'u-bi' María, gacbi' ngul quiu', le yu'ubi' lë'bi' bi'i bönni'dau' na' ral-la' galjbi' ni'a qui yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y. ²¹Galjbi' queëbi' tubi' bi'i bönni'dau', ati' gu'u labi' Jesús, le uslabi' bunách queëbi' lu dul-la' nabága'gac.

²²Cni guc yúgu'të lë ni quië butság lë na' gnë' Xanru' lu ru'ë bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

²³Gul-yutsca', tu ngul ra'bandau', tsu'ubi' lë'bi' bi'idau', ati' galjbi' tubi' bi'i bönni'dau', Ati' lu'ë labi' Emanuel. Emanuel nac tu didza' hebreo le rna: “Len rë'u Dios.”

²⁴Cati' bubanë' José lu yël bëhcál, benë' ca na' gudxë' lë' gbaz la'y queë' Xanru', ati' gzxí'ë-bi' María na', gucbi' ngul queë'. ²⁵Cutu gzóalenë'-bi' cati' bdxinr dza chguljbi' queëbi' bi'i bönni'dau', bi'i zi'al queëbi', ati' glu'ë labi' Jesús.

Duyuquë'-bi' bi'idau' Jesús bönni' ta'yejni'i

2 Cati' guljbi' Jesús yödz Belén, luyú Judea, rna bë'ë luyú ni' Herodes, ati' guladxinë' Jerusalén bönni' ta'yejni'i, narujquë' tu yödz dë zaca' ga rlen gbidz. ²Gulanabë' bönni' ni, ta'né':

—¿Gazx zoabi' bi'idau' na' ral-la' gna bé'ibi' bunách judío, bi'idau' na' zi'a guljbi'? Cati' ni' zoatu' ga rlen gbidz blé'itu'-ba' bölj yení' nac bë' chguljbi', ati' za'tu' ni quië tsej ládxi'tu'-bi'.

³Cati' gúquibe'inë' lë ni Herodes, bönni' rna bë'ë, grö'tsquë' baguí'i, len lëzca' cni gulabó' baguí'i yúgu'të bunách nacuá' Jerusalén. ⁴Ni'r bulidzë' yúgu'të bxuz uná bë', len bönni' gdau' tu'sëdi, Herodes na', ati' gnabnë' lequë' gazx ral-la' galjé' Cristo, bönni' na' tunë' löz bönni' judío glë'ë gna bé'inë' lequë'. ⁵Të' lë':

—Lu yödz Belén luyú Judea. Cni nac le buzujé' lu guich bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios le rna cni:

⁶Cutu nacr cuidi' lahuë' Dios yödz Belén luyú Judá, Ca yödz gap nacuá' nup ta'ná bë' luyú ni, Le grujé' yödz Belén bönni' gaquë' blau, Bönni' na' gun chi'ë bunách Israel quia'.

⁷Ni'r bulidzè' bagachi'z bönni' ta'yejni'i na' Herodes, len gnabnè' lequè' quiè gnöznè' dxi'a gáca'xtè chguc buluí' lahui lauquè' bölj na' gualélé'inè'. ⁸Ni'r bsölè'è lequè' tsjaquè' Belén. Rè' lequè':

—Gul-tséaj ni', len gul-tsajnáb dxi'a nacx nac queèbi' bi'idau' na'. Cati' chbdzólili'-bi', dudíxjöi'li' neda', quiè tsija' ca' neda', tsej ladxa'a-bi'.

⁹Gdöd gulayönnè' didza' bè'è Herodes na', zjaquè' bönni' ta'yejni'i na', ati' nanörba' lauquè' bölj na' gualélé'inè' cati' ni' nacu'è ladzquè' ga bdxintè yajsóa ga na' dèbi' bi'idau' na'. ¹⁰Cati' gualélé'inè' bölj na', guludzíjtsquinè'. ¹¹Cati' gulayaziè' yu'u, gualélé'inè'-bi' bi'i bónni'dau' na', zóalenbi'-nu María, xna'bi'. Ni'r guluzechu zxibquè' laubi', len gulayíj ládxi'què'-bi'. Gdöd na' gulasaljè' yugu' gui'ndau' quequè' len gulunödzejè' queèbi' oro, len yal, len nördau' rla' zxix qui yag mirra. ¹²Le chbuzéjni'nè' lequè' Dios lu yèl bëchcál cui tshuöjqquè' ga zoè' Herodes na', qui lè ni na' yhuöjqquè' ladzquè' nöz yubl.

**Ta'zxundjè' José len María,
ta'ché'è-bi' Jesús luyú Egipto**

¹³Gdöd guluzé'è ni' bönni' ta'yejni'i na', ni'r buluí' lahuè' tuè' gbaz la'y queè' Xanru' ga na' dè' José lu yèl bëchcál, len rè' lè':

—Gyas. Bchè'-bi' bi'idau' ni lenca' xna'bi', ati' bzxundj ni. Gyeaj luyú Egipto, ati' uga'nu' ni' cati' gyèpra' li' neda' yetú. Cni gunu' le uguiljè'-bi' bi'idau' ni Herodes quiè gdöddè'-bi'.

¹⁴Ni'r gyasè' José, len ni' nac chdzò'l, bchè'-bi' bi'idau' na'

lenca' xna'bi', ati' yjaquè' luyú Egipto. ¹⁵Guluga'nè' ni' cati' gutrè' Herodes. Cni guc quiè butság lè na' gnè' Xanru' Dios lu ru'è bönni' bè'è didza' uláz queè', gnè': “Ga nac luyú Egipto bulidza' Xzi'na!”

**Rsölè'è Herodes bönni' ludöddè'-bi'
bi'idau' huè'n nacua'bi' Belén**

¹⁶Cati' gúquibe'inè' Herodes cutu glunè' ca rnè' bönni' ta'yejni'i, gleyne' Herodes na', ati' gna bé'inè' bönni' tsjaquè' ludöddè'-bi' yúgu'tèbi' bi'i bónni'dau' nacua'bi' Belén len gdu zbi'il ga dè Belén na', bi'idau' chyu'ucbi' chop iz len bi'idau' nahuè'nrcbi'. Cni benè' ca busaquè' queè' Herodes na', tsca chguc dza buluí' lahui bölj, dza na' guluzéjni'nè' lè' bönni' ta'yejni'i na'. ¹⁷Cni guc, butság lè na' gnè' Jeremías, bönni' bè'è didza' uláz queè' Dios, gnè':

¹⁸Lu yödz Ramá ryön chi'igac Nup ta'bódx len nup ta'bödxya'a. Raquel rbödxnu ni'a quegac zxi'nnu, Cutu gac nu hui' zxön lènu, le chnatchi'.

¹⁹Gdöd gutiè' Herodes na', ni'r buluí' lahuè' gbaz la'y na' queè' Xanru' lahuè' José lu yèl bëchcál ga ni' zoè' luyú Egipto, len rè' lè':

²⁰—Gyas. Bchè'-bi' bi'i bónni'dau' ni lenca' xna'bi', ati' böaj luyú Israel, le chglatiè' bönni' ni' glè'nnè' ludöddè'-bi' bi'i bónni'dau' ni.

²¹Ni'r gyasè' José, ati' bchè'-bi' bi'i bónni'dau' na' lenca' xna'bi', ati' yhuöjqquè' luyú Israel. ²²Cati' gúquibe'inè' José rna bè'è Arquelao luyú Judea le chgutiè' Herodes, xuzè' Arquelao, qui lè ni na'

gúdxinè' José huòjè' ni'. Cati' buzéjní'nè' lè' Dios lu yèl bëhcáal, gyijè' luyú Galilea. ²³Cati' bdxinè' ni', yajsóè' yödZ Nazaret. Cni guc quiè butság lè na' gulané' bönni' glu'è didza' uláz queè' Dios ca ral-la' gac queè' Jesús, si' Lè', Bönni' Nazaret.

Runè' Iban lu latj ca'z Juan, bönni' ruquilè' bunách nis

3 Yugu' lu dza ni' buluí' lahuè' Juan, bönni' na' buquilè' bunách nis, runè' Iban lu latj ca'z luyú Judea. ²Juan na' rnè':

—Gul-bí'i ládxi'li', le chzoa gdxin dza duná bè' luyú ni Nu na' zoa yehua' yubá.

³Ca nac queè' Juan na', buzujè' lu guich Isaías, bönni' bè'è didza' uláz queè' Dios, le rna cni:

Ryön chi'è bönni' rulidzè' lu latj ca'z, rnè':

Gul-pá' nöz gdxin queèli' Xanru', Gul-bíj li yugu' nöz las tödè'.

⁴Nacuè' zxè' Juan lari' náquini lítsa'ba' böa', ati' núguè'è lè'è pan guid. Rahuè'-ba' böchi'zú len ri'jè' bdxindau' qui bözdau'. ⁵Guladxinè' ga zoè' Juan yugu' bönni' Jerusalén len bunách narujgac gdu luyú Judea, len gdu zbi'il ga dè yegu Jordán. ⁶Cati' gulaxóalèpè' dul-la' nabága'què', Juan na' buquilè' lequè' nis lu yegu Jordán na'.

⁷Cati' blé'inè' Juan ta'dxinè' ga zoè' zian bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' saduceo quiè la'dilè' nis, rè' lequè':

—Lbi'ili', dí'a dza quecha' bèl snia'. ¿Nuzxa buzejni'i lbi'ili' gzxundjli' yöl-la' rusyúdx na' zi'a gac quegac bunách? ⁸Gul-gún le gac

bè' chhubí'i ládxi'li'. ⁹Cutu cuequi icjli', cugnali' nacli' tsahui' le nacli' zxi'n xsoè' Abraham, le rëpa' lbi'ili', huac gunè' Dios ga luhuóac zxi'n xsoè' Abraham guiøj nacua' ni. ¹⁰Chzoa rböz guia huag gchugu yag le ruluí' ca gac queèli'. Yúgu'tè yag cuta'bía le nac dxi'a, grúgugac ati' la'gu'què' leygac lu gui'. ¹¹Le nactè neda' ruquila' lbi'ili' nis lu nis, nul-li' chhubí'i ládxi'li', san bönni' na' ral-la' guidè' cati' töd quia' neda', lè' gunè' le ruluí'z yöl-la' rdil nis ni, uchiziè' lbi'ili' Dios Bö' La'y len gui' queè'. Bönni' ni náctèrè' blau ca neda', ati' neda' cutu naca' lsaca' gleycja' lölé' nudé'è. ¹²Zönè' lu në'è bcò' queè', le ulubnè' ga rdxia' xzoa' xtil queè'. Uzi'è xzoa' xtil queè' lu yu'u ga ni' gun chi'è lei, san uzégui'è bèb qui lu gui', ati' gui' na' cutu ca' ul.

Rdilè' nis Jesús

¹³Ni'r buzé'è Jesús luyú Galilea, len bdxinè' ra' yegu Jordán ga na' zoè' Juan, quiè gdilè' nis lu në'è Juan na'. ¹⁴Juan buzaguè'è xnözè', rè' Jesús:

—Neda' ral-la' gdila' nis lu na'u Li'. ¿Ati' Li' za'tsu' quia'?

¹⁵Bubi'è didza' Jesús, rè' lè':

—Benn latj na'a, le cni ral-la' gunru' gdu'tè le nac tsahui'.

Ni'r bè'è Lè' latj Juan. ¹⁶Cati' chnadilè' Jesús nis, la' burujtè' lu nis. Ni'r gyalj luzxbá lahuè' Jesús, ati' blé'inè' ruhuójtjè' Dios Bö' La'y, bdxinè' ga na' zoè' Jesús, rnè'è ca rna'ba' budödau'. ¹⁷Ni'r byön chi'i nu rui' didza' yehua' yubá, rna:

—Bönni' ni naquè' Zxi'na'. Nadxi'ida' Lè' len rdzag ladxa'a Lè'.

**Rë'ni Satanás tu' xöhui'
ugáp Jesús dul-la'**

4 Ni'r la' bchë'të' Jesús lu latj ca'z Dios Bö' La'y quië gata' latj si' bë' Lë' Satanás tu' xöhui'.

²Gdu choa' dza choa' yël cutu bi gdahuë' Jesús, ati' gdödr ni' rdunë'.

³Ni'r bdxin ga zoë' Jesús tu' xöhui', nu na' rugáp bunách dul-la', len rë Jesús:

—Chqui' nacu' gdu Zxi'në' Dios, gna na'a luhuóac yöt xtil guiöj nacua' ni.

⁴Bubi'ë didza' Jesús, rë' lei:

—Nayúj lu guich la'y, rna: “Clëgz yöt xtil nabánigac bunách, san lëzca' yúgu'të didza' ru'ë Dios nabánigac bunách.”

⁵Ni'r bchë' Jesús tu' xöhui' yödza la'y Jerusalén, ati' ni' budxía Lë' ga nac xtsa' cju'u gdaul'. ⁶Ni'r rë Lë' tu' xöhui', rna:

—Chqui' nacu' Li' gdu Zxi'në' Dios, busladzu' cuinu' ni, le nayúj lu guich la'y, rna:

Dios gsölë'ë gbaz la'y queë' lun chi'ë Li',

Ati' luchisë' Li' lu na'quë',

Cui tsajchegu'u guiöj, cui gunu' zi' ni'u.

⁷Bubi'ë didza' Jesús, rë' lei:

—Yetú ca' nayúj lu guich la'y, le rë bunách, rna: “Cutu si' bë'u Xanu' Dios.”

⁸Ni'r bchë' Jesús tu' xöhui' ga nac tu lu gui'a sib, ati' ni' buluf'i Lë' yúgu'të yödza nacua' yödzlyú ni len yúgu'të yöl-la' tsahui' quegac. ⁹Ni'r rë Lë':

—Yúgu'të lë ni udöda' lu na'u chqui' uzechu zxibu' lahua' gunu' neda' xön.

¹⁰Jesús rë' lei:

—Böaj quiu' li', Satanás tu' xöhui', le nayúj lu guich la'y le rë netu', rna: “Xanu' Dios tsej ladxu'u, len tuzë' Lë' gunu' xchinë'.”

¹¹Ni'r buzá' ga na' zoë' Jesús Satanás tu' xöhui', ati' guladxinë' ga zoë' gbaz la'y queë' Dios len gláclenë' Lë', gulagu'ë le gdahuë'.

**Rzu lahuë' Jesús runë'
Iban luyú Galilea**

¹²Cati' byönnë' Jesús nadzunë' Juan lidx guia, gyijë' luyú Galilea.

¹³Buzé'ë yödza Nazaret, ati' yajsóë' yödza Capernaum ga nac ra' nis xön, lu bza' quegac bunách Zabulón len bunách Neftalí. ¹⁴Cni guc, butság lë na' gnë' Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

¹⁵Luyú Zabulón len luyú Neftalí, La' nöz ra' nis xön yetslá'a yegu Jordán zaca' ga rlen gbidz.

Luyú Galilea, ga nacua' bunách cunacgac judío.

¹⁶Bunách chul nit ni' gulale'i yení', Ati' bönni' ni' nacque' ca nup chnatgac, blen quequë' yení'.

¹⁷Cati' ni'r gzu lahuë' Jesús runë' lban, rë' bunách ni':

—Gul-bí'i ládxi'li', le chzoa gdxin dza duná bë' luyú ni Nu na' zoa yehua' yubá.

**Jesús rulidzë' tapë' bönni'
uzón böl tsajta'quë' Lë'**

¹⁸Cati' gdë' Jesús ra' nis xön qui Galilea, ni' blé'inë' chopë' bönni'. Tuë' lë' Simón, len zoa yetú lë' Pedro, ati' dzaguë' lë' Andrés, bönni' böchë'ë. Chopë' ni ta'chiljë' yöxj böl quequë' lu nis xön na' le nacque' uzón böl. ¹⁹Jesús rë' lequë':

—Gul-dutá' neda', ati' guna' ga gchë'li' quia' bunách, gunli' ca runli' rzönli'-ba' böl.

²⁰La' guluca'ntë' yugu' yöxj böl quequë' chopë' ni, zjáclenë' Jesús.

²¹Cati' gdödë' yelati' ni'l Jesús, blé'inë' yechopë' bönni'. Tuë' lë' Jacobo, ati' dzaguë' lë' Juan, bönni' böchë'ë. Nacquë' zxi'në' Zebedeo. Nacu'ë lë'i bárcodau' dzagquë' Zebedeo, xuzquë', len tu'únë' yöxj böl quequë'. Ni'r Jesús bulidzë' chopë' ni tsajta'quë' Lë'. ²²La' guluca'ntë' bárcodau' na' lenca' xuzquë', zjáclenë' Jesús.

Jesús rusëdnë' bunách zian

²³Gdë' Jesús gdu luyú Galilea, rusëdnë' bunách gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. Ni' benë' Iban qui didza' dxi'a ca zi'a duná bëlë luyú ni Dios, len bunë' yúgu'të nup te'i tsca nac guidzhuë' quequë'. ²⁴Gzë didza' qui yöl-la' huac queë' Jesús, ati' gulayöni bunách gdu luyú Siria, ati' djua'gac ga zoë' Jesús yúgu'të bönni' té'inë' zian guidzhuë' quequë', len ta'zaca' ta'gui'ë. Djua'quë' ca' ni' bönni' yu'ugac lequë' bö' xöhui', len bönni' té'inë' huë' xjuti', len bönni' nacu'nquë' bin ni'a na'quë', ati' Jesús bunë' yúgu'të bönni' na'. ²⁵Rjaclen Jesús bunách zian narujgac luyú Galilea, len yugu' yödZ Decápolis, len yödZ Jerusalén, lenca' luyú Judea, len yugu' yödZ nacua' yetslál' yegu Jordán zaca' ga rlen gbidz.

Lban benë' Jesús ga nac lu guí'adau'

5 Cati' blé'inë' Jesús za'clen Lë' bunách zian, ni'r grenë' tu lu

guí'adau' ga nac xtsa', ati' lu gui'a ni' grö'ë. Ni'r guludubë' ga zoë' Jesús bönni' uséd queë'. ²Gzu lahuë' rusëdnë' lequë', rnë':

³—Bica' ba bönni' táquibe'inë' ta'yadzjnë' le naqui queë' Dios, le nadél-li'quë' latj ga rna bè' Nu na' zoa yehua' yubá.

⁴Bica' ba bönni' tu'hui'ni ládxi'quë' le nabága'quë' dul-la', le hui' zxonë' lequë' Dioscz.

⁵Bica' ba bönni' nacquë' nöxj ladxí lahuë' Dios, le gata' quequë' luyú ni.

⁶Bica' ba bönni' ta'zë ládxi'quë' le nac tsahui' lahuë' Dios, rac quequë' ca rac quegac nup ta'dún len ta'bídx nis, le gunë' Dios ga luzi'ë xbey lë na' ta'zë ládxi'quë'.

⁷Bica' ba bönni' tu'huechi' ládxi'quë' lza'quë', le huechi' ladxë'ë lequë' Dios.

⁸Bica' ba bönni' nac dxi'a icj ládxi'dau'quë', cutu bi nabága'quë', le la'lé'inë' Dios.

⁹Bica' ba bönni' ta'bequi dxië' didza' bizxj, le la'zi' laquë' zxi'në' Dios.

¹⁰Bica' ba bönni' ta'zaca' ta'gui'ë yugu' le ta'bía ládxi'gac lequë' bunách cati' tunë' le nac tsahui', le dë quequë' latj ga rna bè' Nu na' zoa yehua' yubá.

¹¹Bica' ba lbi'ili' cati' tu'lídz lbi'ili' zi' bunách, len ta'bía ládxi'gac lbi'ili', ati' lu yöl-la' rzi' yë' ta'né queë'li' le xöhui' le da'li' neda'.

¹²Gul-dziji len gul-dzág ládxi'li', le uzítscali' xbey ni' yehua' yubá. Ca rac queë'li', guc quequë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios len gulacu'ë zí'atël ca lbi'ili', le gulabía ládxi'gac ca' lequë' bunách.

**Bunách queë' Cristo lac
ca zödi' len ca yení'**

¹³Gnë' ca' Jesús:

—Lbi'ili' nacli' ca zödi' luyú ni, san chqui' nit yöl-la' sna' qui zödi' na', cutu gac gunru' ga huöac sna'. Cutur bi nac lsaca', san chnac tu le chu'nru', ati' lulíb lei bunách.

¹⁴Lbi'ili' nacli' ca yení' yödzyú ni quië ului'li' lahui le nac queë' Dios. Gacli' ca tu yödz dë tu lu gui'a, cutu gac ggachi' yödz na'. ¹⁵Cati' ruquél-la'ru' gui', cutu rgu'ru' lei zxan gui'n, san ga lna' ruzoaru' lei quië uzení' yúgu'të nup nacuá' lu yu'u. ¹⁶Ca na' run yení', ral-la' gunli' ca' lbi'ili', güi'li' latj gac bë' le nacli' laugac yúgu'të bunách, quië cati' la'le'i le nac dxi'a runli', la'gú'u-në' yöl-la' ba Xuzli' Dios zoë' yehua' yubá.

**Rusëdnë' Jesús qui le gna
bë'ë Dios lu në'ë Moisés**

¹⁷Gnë' ca' Jesús:

—Cutu gáquili' bida' dusnitia' yugu' le gna bë'ë Moisés o zxba na' gulusëdnë' bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios. Bida', clëg quië usnitia' yugu' lë ni, san quië ulu'a lahui gdu le rusëdi lë na'. ¹⁸Le nactë rëpa' lbi'ili'. Tsal ni nacuá' luzxbá len yödzyú ni, cutu töd ca'z nitú dídza'dau', len nitú le rna bë' zxba na', cati' gacr yúgu'të le ral-la' gac. ¹⁹Qui lë ni na', núti'tëz bönni' quitsjë' tu zxba cuídi'dau'z zoa lu zxba na', len usëdnë' bunách lun cni, bönni' ni gáctërë' cuídi'dau'z ca yúgu'të nup la'cuá' ga rna bë' Nu na' zoa yehua' yubá, san núti'tëz bönni' gunë' ca rna bë' zxba na' len

usëdnë' bunách lun ca' cni, bönni' ni gáctërë' blau ga rna bë' Nu na' zoa yehua' yubá. ²⁰Rëpa' ca' lbi'ili': “Chqui' cugunli' le nactër dxi'a ca le tunë' bönni' gdau' usëdi, lenca' ca tunë' bönni' gdau' fariseo, cutu ca' tsazli' ga ni' rna bë'ë Dios yehua' yubá.”

**Rusëdnë' Jesús ca nac
qui nu rley lzë'i**

²¹Gnë' ca' Jesús:

—Chbyónili' ca glë' xuz xtau'li' bönni' guta' lu na'quë', gulané': “Cutu gdódili' bunách. Nu bönni' gdödë' bunách, nabaguë'ë zxguia' huadxinë' ga cuequi xbeynë' lë' Dios.” ²²Na'a, neda' rëpa' lbi'ili': Nu bönni' rleynë' böchi' lzë'ë, nabaguë'ë zxguia' huadxinë' ga cuequi xbeynë' lë' Dios. Lëzca' cni, nu bönni' gnë' zi'ë queë' böchi' lzë'ë nabaguë'ë zxguia' la'bequi xbeynë' lë' bönni' blau ta'bequi xbey, ati' nu bönni' guië' lzë'ë: “Böa' cunözi”, nabaguë'ë zxguia' bönni' na' tsijë' lu gui' gabíl.

²³Cni nac, chqui' chzoa cu'u lu bcugu la'y tu le unödzyu', ati' ni' tsajneynu' zoa bizx quië rleynë' li' böchi' lza'u, ²⁴bca'n lu bcugu ni' lë na' unödzyu', len böaj lidxu'. Zi'al yajcá'n tsahui' le benu' queë' böchi' lza'u, ati' ni'r gda unödzyu' lë na' nu'u.

²⁵Chqui' zoa nu bönni' rnabnë' li' bi quixju' len gchë'ë li' ga cuequi xbeynë' li' bönni', budzagtë dxi'a bönni' na' tsal ni' yú'ulenu' lë' nöz, cui udödë' li' lahuë' bönni' rbequi xbey, ati' bönni' ni udödë' li' lu në'ë bönni' ruseyjë' lidx guia, ati' lë' cu'ë li' lidx guia na'. ²⁶Le nactë

rëpa' li', cutu ca' uruju' ni' cati' gdxinr dza quizzju' ga buitë le ral-lu'u.

Rusëdnë' Jesús ca nac qui nu rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'

²⁷Gnë' ca' Jesús:

—Chbyónili' ca na' gulané': "Cutu gunu' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'." ²⁸Na'a, neda' rëpa' lbi'ili': Núti'tëz bönni' ruyüé' ngul len yöl-la' rzë ladxi' le cunác, chbenë' dul-la' len lënu lu icj ládxi'dau'huë'.

²⁹Qui lë ni na', chqui' gun ga gunu' dul-la' yøj lau' yubél, gleaj lei len gru'n lei. Dxi'ar gac quiu' unitiu' tu yøj lau', len clëg gduteo' tsiju' lu gui' gabíl. ³⁰Chqui' gun ga gunu' dul-la' na'u yubél, bchugu lei, len gru'n lei. Dxi'ar gac quiu' unitiu' tu na'u, len clëg gduteo' tsiju' lu gui' gabíl.

Rusëdnë' Jesús ca nac qui nu bönni' rulá'alenë' ngul queë'

³¹Gnë' ca' Jesús:

—Lëzca' gulané': "Núti'tëz bönni' rusanë'-nu ngul queë', ral-la' unödzejë' queënu guich le rna rulá'alenë'-nu." ³²Na'a, neda' rëpa' lbi'ili', chqui' zoë' bönni' rusanë'-nu ngul queë', len cutu zoa le cunác runnu, gunë' bönni' na' ga gunnu dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na' chqui' utság ná'lennu bönni' yubl, ati' bönni' na' si'ë-nu ngul na', lëzca' gunë' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

Rusëdnë' Jesús ca nac qui nu rney Dios

³³Gnë' ca' Jesús:

—Lëzca' byónili' ca glë' xuz xtau'li' bönni' guta' lu na'quë', gulané': "Cutu si' yë'u cati' rneynu' Dios, ati' ral-la' gunu' lahuë' Xanru' Dios gdu'të lë na' rneynu' Lë'." ³⁴Na'a, neda' rëpa' lbi'ili', cutu ca' gun tsutsu xtídza'li'. Cutu gun tsutsu xtídza'li' gneyli' yehua' yubá, le nac ga rë'ë rna bë'ë Dios. ³⁵Cutu gun tsutsu xtídza'li' gneyli' luyú ni, le nac luyú ni ca xlibi ni'ë Dios, len cutu gneyli' Jerusalén, le nac ladzë' Bönni' náctërë' blau rna bë'ë. ³⁶Cutu gun tsutsu xtidzu'u gneynu' icju', le cutu gac gunu' ga huöac chguich o gasj nitú guitsa' icju'. ³⁷Ral-la' gnazli': "ja", o gnazli': "cutu", le nac qui tu' xöhui' le nadód bë' ca nac didza' ni.

Rusëdnë' Jesús ca nac qui nu ruzí' la lzë'i

³⁸Gnë' ca' Jesús:

—Chbyónili' ca nac le gna bë'ë Moisés, gnë': "Nu bi run qui yøj lau lzë'i, ubí'i ca' qui, lenca' nu bi run qui layi' lzë'i, ubí'i ca' qui." ³⁹Na'a, neda' rëpa' lbi'ili': Cutu tá'baga'li' nu gua' dö' queëli', ati' chqui' nu capa' xagu' yubél, bë' latj capa' ca' yetú xagu' yögl. ⁴⁰Chqui' zoa nu gun ga cuequi xbeynë' li' bönni' len cua zxa'u, bë' ca' qui lari' rxoa cudzu'u. ⁴¹Chqui' zoa nu gun bayúdx gu'u yua' qui gatsj hora, gyeajlen nu na' gdu tu hora. ⁴²Nu bi gnabi li', bnödzej qui, len nu bi guë'ni gunnu' qui tu chi'i, cutu tá'bagu'u lë na' gnabi li'.

Rusëdnë' Jesús ca ral-la' gdx'i'iru' nup cuta'le'i rë'u dxi'a

⁴³Gnë' ca' Jesús:

—Lèzca' cni byónili' lè na' gulané':
 “Ral-la' gdxí'ínu' nu nadxí'i lí, len
 udi'ínu' nu curle'i lí' dxi'a.” ⁴⁴Na'a,
 neda' rëpa' lbi'ili', gul-dxí'i nup
 cuta'le'i lbi'ili' dxi'a. Gul-náb-nè'
 Dios gáclenè' nup tu'líd'z lbi'ili' zì'.
 Gul-gún le nac dxi'a quegac nup
 tu'dí'i lbi'ili', len gul-lidzè' Dios
 gnábili'-nè' gunè' ga gac dxi'a
 quegac nup ta'né' queëli' len tua' dō'
 queëli'. ⁴⁵Chqui' gunli' cni, gacli'
 gdu zxi'nè' Xuzru' Dios, zoè' yehua'
 yubá, le runè' Lè' ga ruzení' gbidz
 queè' ga nacua' bunách tua'dō',
 lenca' ga nacua' bunách tsahui'.
 Rsölè'è tu nis guiøj quegac bunách
 tsahui', lenca' quegac bunách
 cunacgac tsahui'. ⁴⁶Chqui' nadxí'izli'
 bönni' nadxí'icnè' lbi'ili', ¿nuzxa
 caz cu'u lbi'ili' yöl-la' ba? Lèzca' cni
 tunè' bönni' cunacgac tsahui' na',
 bönni' tu'quixjè' uláz qui yöd'z
 zì'tu', nadxí'icnè' lza'què'. ⁴⁷Chqui'
 rugapli' Dios tuzè' böchi' lza'li',
 ¿bizxa caz runli' le nactèr dxi'a?
 Lèzca' cni tunè' bönni' cunúnb'è'gac
 Dios. ⁴⁸San lbi'ili', gul-gác gdu dxi'a,
 ca na' naquè' Xuzru' Dios, zoè'
 yehua' yubá, naquè' gdu dxi'a.

**Rusèdnè' Jesús ca ral-la'
 gáclenru' bunách**

6 Gnè' ca' Jesús:
 —Gul-güí' ládxi'li' gac gdu
 ca rej ládxi'li'-nè' Dios, cugunzli'
 lè ni laugac bunách quiè la'le'i ca
 na' runli'. Chqui' runli' cni, cutu
 bi gunnè' queëli' Xuzru' Dios zoè'
 yehua' yubá. ²Cati' bi unöd'zju' qui
 nu bi ryadzj, cutu gunu' ga gla'
 lahui lè na' runu' ca tunè' bönni'
 tu'luí'z tsahui' cuinquè' ga nac lu
 yu'u ga tu'dubè' tu'sèdè' queè' Dios

bönni' judío, lenca' ga nac lu yè'y.
 Cni tunè' quiè la'gú'u lequè' yöl-la'
 ba bunách. Le nactè rëpa' lbi'ili',
 ca'z nac yöl-la' ba gata' quequè'.
³San lí, cati' bi unöd'zju' qui nu
 bi ryadzj, cutu ca' gu'u latj gnözi
 nitú bunách. ⁴Na'a, lè na' unöd'zju',
 bagachi'z ral-la' unöd'zju', ati' Xuzru'
 Dios, Nu rle'i ca na' runu' bagachi'z,
 Lè' ubi'è quiu'.

**Rusèdnè' Jesús ca ral-la'
 ulidzru'-nè' Dios**

⁵Gnè' ca' Jesús:

—Cati' ulidzli'-nè' Dios, cutu
 gunli' ca tunè' bönni' tu'luí'z tsahui'
 cuinquè', le ta'dzág ládxi'què'
 ta'zuinè' tu'lidzè' Dios gap nac lu
 yu'u ga tu'dubè' tu'sèdè' queè' Dios
 bönni' judío, len gap nac lu yè'y
 quiè la'le'i lequè' bunách. Le nactè
 rëpa' lbi'ili', ca'z nac yöl-la' ba gata'
 quequè'. ⁶San lbi'ili', cati' ulidzli'-nè'
 Dios gul-tsáz lidxli' len gul-séyj yu'u.
 Gul-lidzè' Dios gnábili'-nè' Xuzru'
 Dios, zóalenè' lbi'ili' ga na' zoali'
 queëzli', ati' Xuzru' Dios, Nu rle'i ca
 runli' bagachi'z, Lè' ubi'è queëli'.

⁷Cati' ulidzli'-nè' Dios cutu gunli'
 la' yè'y la' leyz ca na' tunè' bönni'
 cunúnb'è'què' Dios, le táquinè'
 huayönnè' lequè' Dios le tu'lidzè'
 la' yè'y la' leyz. ⁸Cutu gunli' ca na'
 tunè' lequè'. Xuzru' Dios, zí'atèl cati'
 zì'a gnabli', chnözcznè' yugu' le
 ryadzj queëli'. ⁹Qui lè ni na', ral-la'
 ulidzli'-nè' Dios gnali' cni:

Xuz netu', zu' yehua' yubá,
 Gac zxön lau'.

¹⁰Gda gna bè'u luyú ni.

Ben ga gac luyú ni ca rdzag
 ladxu'u Li' ca rac ni' yehua'
 yubá.

¹¹ Benn le gágutu' na'a dza.

¹² Bnit lau netu' le cunác bentu'
lau' Li'

Ca runtu' netu', runít lautu' ca'
nup bi tun queētu'.

¹³ Cutu gu'u latj si' bē' netu' tu'
xōhui',

San buslá netu' lu na' nu rual'
dō',

Le naqui quiu' ga rna bē'u, len
yōl-la' uná bē', len yōl-la' ba.

Cni ré'nitú' gactecz. Ca' gac.

¹⁴ Chqui' unít lauli' lza'li', nup
tua' dō' queēli', unít lahuē' ca'
lbi'ili' Xuzru' Dios, zoē' yehua' yubá.

¹⁵ Chqui' cutu unít lauli' lza'li', cutu
unít lahuē' lbi'ili' Xuzru' Dios ca
nac dul-la' runli'.

Rusēdnē' Jesús ca ral-la' gunru' gubás

¹⁶ Gnē' ca' Jesús:

—Cati' gunli' gubás, cutu gunli'
bayechi' lauli' ca tunē' bönni'
tu'lu'iz tsahui' cuinquē', le tunē'
bayechi' lauquē' quiē láquibe'i
bunách tunē' gubás. Le nactē rēpa'
lbi'ili', ca'z nac yōl-la' ba gata'
quequē'. ¹⁷ San lbi'ili', cati' gunli'
gubás, gul-pá' icjli' len gul-quíb
lauli', ¹⁸ cui láquibe'i bunách runli'
gubás. Bagachi'z ral-la' gunli' gubás,
ati' Xuzru' Dios, zóalenē' lbi'ili' ga
na' zoali' queēzli', Lē' ubi'ē queēli'.

Yehua' yubá ral-la' utubru' yōl-la' tsahui' queēru'

¹⁹ Gnē' ca' Jesús:

—Cutu utubli' yōl-la' tsahui' luyú
ni, ga ni tu'tōba' lei bēldau' qui,
ati' rac ditj, len ga ni ta'yáz gban,
ta'banē'. ²⁰ San gul-túb yōl-la' tsahui'
ni' yehua' yubá, ga ni' cutu lutōba'

lei bēldau' qui, len cutu gac ditj, len
ga ni' cutu la'yáz gban cutu la'banē'.
²¹ Ga ni' dē yōl-la' tsahui' queēli', ni'
güi' ládxi'li' gdxinli'.

Le rgu'u yení' icj ládxi'dau'ru'

²² Gnē' ca' Jesús:

—Yōj lauru' nac ca tu le rgu'u yení'
icj ládxi'dau'ru'. Qui lē ni na', chqui'
yōj lauli' nac dxi'a, gdútēli' tsēpli'
yōs yení'. ²³ Chqui' yōj lauli' cutu
nac dxi'a, gdútēli' nachul-li'. Qui
lē ni na', chqui' yení' zoalen lbi'ili'
nuhuóac le nac chul, szxónitēr
nachul-li'.

Dios len dumí

²⁴ Gnē' ca' Jesús:

—Nutu nu gac gun xchinquē' chop
xanē', le uzōē' tsla' tuē' ati' yetúē'
na' gdxinē', o ugá'nlenē' tuē', ati'
yetúē' na' ubj ladxē'. Cutu gac
gunli' zxōn Dios lenca' dumí.

Dios run chi'ē nup náquigac queē'

²⁵ Gnē' ca' Jesús:

—Yetú ca' rēpa' lbi'ili': Cutu cōli'
baguí'i ni'a qui le gáguli' o ni'a
qui le gui'jli', yugu' le nabánili', o
ni'a qui lari' gáculi'. Záqui'tsquir
yōl-la' na'bán queēli' ca le gáguli',
ati' nactēr lsaca' gdu ca nayá'
nabinli' ca lari' gáculi'. ²⁶ Gul-yú
ca rac quecba' bguindau' ta'zuba'
luzxbá. Cutu ca' taz tu'zoaba', len
cutu ta'lappa', len cutu tu'tubba'
ga bi la'gu'ba' quecba', san Xuzru'
Dios zoē' yehua' yubá, rugáguczē'
lecba'. Záqui'tsqirli' lbi'ili' ca yugu'
bguindau' na'. ²⁷ ¿Nuzxa caz bönni'
nutsē'ē ladjli' gac gunē' ga soē'
gbanē' yetú dzaz le rbō'ē baguí'i
quiē gac cni queē'?

²⁸¿Bizx quiè rbò'li' baguí'i ni'a qui le gáculi'? Gul-yutsca' ca rac quegac yöjdau' rögac ladj guixi' ca ta'zxon. Cutu tun dxin len cutu tun du lari'. ²⁹Neda' rëpa' lbi'ili', Salomón, bönni' ni' gna bè'è, zal-la' szxóni guta' queè' yöl-la' tsahui', lari' gucuè' cutu gna'tër lach ca rna'gac yöjdau' na'. ³⁰Dioscz runè' lach yöj guíxi'dau' rögac ladj guixi', le nacuá' na'a dza, ati' cxö huidzj la'yegui lu gui'. Chqui' cni rui' ladxè'è yöj guíxi'dau', runè' leygac lach, szxónitër gunè' ca' queè'li', curéjlè'li'-nè' gdu ládxi'li'. ³¹Qui lè ni na', cutu cò'li' baguí'i, cugnali': "¿Bizxa gágutsatu?" o "¿Bizxa guí'jtsatu?" o "¿Bizxa lari' gácutsatu?" ³²Bunách yödzlyú ni ta'bó' baguí'i ni'a qui yúgu'tè lè ni, san zoè' Xuzru' yehua' yubá, ati' Lè' nõzcnè' naquínili' yúgu'tè lè ni. ³³Na'a, gul-guú'r ládxi'li' gna bé'inè' lbi'ili' Dios, len gunli' le nac dxi'a lahuè' Lè', ati' Lè' cu'è xnöz queè'li' yúgu'tè lè ni. ³⁴Qui lè ni na', cutu cò'li' baguí'i ni'a qui le ral-la' gac cxö huidzj, le huac güi' ládxi'li' cxö huidzj le gac queè'li' dza na'. Tu tu dza lac le ral-la' güi' ládxi'li' dza na'.

**Cutu ral-la' glag yudxru'
böchi' lza'ru'**

7 Gnè' ca' Jesús:
—Cutu glag yudxli' böchi' lza'li', cui gchugu bè'è ca' queè'li' Dios, ²le gchugu bè'è queè'li' Lè' la' leyz ca na' rlag yudxli' böchi' lza'li', ati' ca na' rurix rudödl' qui lza'li', la' ca'z urix udödè' queè'li' Dios. ³¿Bizx quiè ruyú' bëbdau' yu'u yöj lahuè' böchi' lza'u, len

cutu ráquibe'inu' yu'u le zxöntèr yöj lau' li'? ⁴¿Guiëtsu'-nè' böchi' lza'u: "Glöz, cuija' bëbdau' yu'u yöj lau'", ati' li', le zxöntèr ca' yu'u yöj lau' li'? ⁵Li', bönni', rulu'z tsahui' cuinu'. Gleaj zi'al le zxon yu'u yöj lau' li', ati' ni'r glé'inu' dxí'adau' quiè gac cuiju' bëbdau' yu'u yöj lahuè' böchi' lza'u.

⁶Cutu güi'li' quecba' bö'cu' le nac la'y, qui nadxi luhueycjba' luzxuzxjba' lbi'ili', len cutu chu'nli' le nac lsaca' queè'li' laucba' cuch, qui nadxi luzadi' ní'aba' lei.

**Gul-náb, gul-guúlj, len
gul-lídz ra' yu'u**

⁷Gnè' ca' Jesús:

—Gul-náb, ati' Dios gunnè' queè'li'. Gul-guúlj, ati' gunnè' latj gdzöl queè'li'. Gul-lídz ra' yu'u, ati' Lè' gsaljè' queè'li'. ⁸Núti'tèz bönni' rnabè', rdél-li'nè', ati' bönni' rguiljè', rdzöl queè', ati' bönni' rulidzè' ra' yu'u, ryalj queè'.

⁹Chqui' zoè' bönni' nutsè'è ladjli', ati' zoabi' bi'i queè', chqui' gnábibi' lè' yöt xtil, ¿naru' unödzejè' queè'bi' guiøj? ¹⁰Chqui' gnábibi' lè' tuba' böl, ¿naru' unödzejè' queè'bi' bèl? ¹¹Lbi'ili' nacli' huia'dò', san nõzili' unödzejli' quecbi' zxi'nli' le nac dxi'a. Nactèr löz, Xuzli' zoè' yehua' yubá unödzejè' quegac nup ta'nabi Lè' le nacgac dxi'a.

¹²Qui lè ni na', ca na' ré'nili' lun queè'li' bunách, lèzca' cni gul-gún quequè'. Lè ni le rna bè' zxba queè' Moisés, lenca' le gulané' bönni' glu'è didza' uláz queè' Dios.

Tu ga ral-la' tsazru' le nac guidau'

¹³Gnè' ca' Jesús:

—Gul-tsáz ga nu ryz le nac guidau'. Laga' nac ga nu ryz len yalj ca' nac nöz le rjaclenë' bönni' ga ni' la'nitië', ati' ta'yazië' ni' bönni' zian. ¹⁴Guidau' nac ga nu ryz len lasdau'z nac nöz le rjaclen bunách ga ni' la'dél-li'në' yöl-la' na'bán gdu, ati' nababzë' bönni' ta'dzölnë' lei.

Le runru' nac bë' le nacru'

¹⁵Gnë' ca' Jesús:

—Gul-gún chi'i cuinli' qui nadxi la'zí' yé'inë' lbi'ili' bönni' ta'zí' yë'ë, ta'né' tu'ë didza' uláz queë' Dios. La'dxinë' ga zoali' bönni' ni, len luluí' cuinquë' nöxj ládxi'dau' ca naccba' bö'cu' xzíla'dau', san lu icj ládxi'dau'quë' nacquë' ca bö'cu' zuga' snia'. ¹⁶Yugu' le tunë' lac bë' le nacquë'. Cutu ruchibru' le rbia lba uva lu yag yötsi', len cutu ruchibru' le rbia yag higo lu guixi' legui lasdau'. ¹⁷Cni nac, ta'bía le nac dxi'a yúgu'të yag dxi'a, ati' rbia le nac xöhui' yag xöhui'. ¹⁸Cutu gac cuia le nac xöhui' yag dxi'a na', len cutu gac cuia le nac dxi'a yag xöhui' na'. ¹⁹Yúgu'të yag cuta'bía le nac dxi'a la'rugu ati' la'gu'ë leygac lu gui'. ²⁰Cni nac, lac bë' le nacquë' le tunë' bönni' na'.

Nup cula'yáz ga rna bë'ë Dios

²¹Gnë' ca' Jesús:

—Zian nup të neda: “Xan, Xan”, san clëg yúgu'të' la'yazië' ga rna bë'ë Dios yehua' yubá. La'yazzë' ni' bönni' tunë' ca rë'nnë' Xuza' Dios, zoë' yehua' yubá. ²²Cati' gdxin dza udx qui yödzyú ni, lë' neda' bönni' zian, la'né': “Xan, Xan, bentu' lban qui xtudzë'ë Dios, buguntu' dxin

Lau' Li', len buguntu' ca' dxin Lau' bubijtu' yugu' bö' xöhui', len buguntu' ca' dxin Lau' bentu' zian yöl-la' huac zxön.” ²³Ni'r neda' gyëpa' lequë': “Cutu ca' núnbë'a lbi'ili'. Gul-cuít ga zoa', lbi'ili' rua'li' dö'.”

Chop ca gac udxiaru' xlibi zö'ö

²⁴Gnë' ca' Jesús:

—Yetú ca', nu ryöni xtudzä'a ni len gun ca rna, nu ni nac ca tu bönni' rejni'i, buzöë' lidxë' ga nac lu guiöj. ²⁵Cati' gul guiöjsiu' len gzxön gba'u, len gyeycj bö', ati' gdib nis cuít yu'u na', cutu gbix, le dxia xlibi lu guiöj. ²⁶Na'a, nu bönni' ryönnë' xtudzä'a ni, len cutu runë' ca rna, bönni' ni naquë' ca tu bönni' curejni'i, buzöë' lidxë' lu yuzx. ²⁷Cati' gul guiöjsiu', len gzxön gba'u, len gyeycj bö', ni'r gda' nis cuít yu'u na', ati' gbixtë, len tsaz bguindj.

²⁸Cati' budx bé'lenë' lequë' didza' ni Jesús, gulubani bunách zian ni' ca nac le rusëdnë', ²⁹le rusëdnë' lequë' ca bönni' dë lu në'ë, len clëg ca tunë' bönni' gda' usëdi quequë'.

Ruhuöaquë' bönni' ré'inë' huë' nudzu' ruzód

8 Cati' böjtjë' Jesús lu gui'a na', zjaclen Lë' bunách zian. ²Bdxinë' ga zoë' Jesús bönni' ré'inë' huë' nudzu' ruzód, ati' buzechu zxibë' lahuë' Jesús, len rë' Lë':
—Xan, chqui' rë'nnu', huac unu' neda'.

³Ni'r bulitë në'ë Jesús len gdanë' lë'. Rë' lë':

—Rë'nda'. Huöacu' dxi'a.

La' bunittë xhuë'ë bönni' huë' na'.
⁴Ni'r gduxë' lë' Jesús:

—Byu, nutu nu gui'u cni, san gyeaj, yajluí' cuinu' lahué' bxuz, ati' yajnúdzj le gna bè'è Moisés le uluí'i bunách chbōacu'.

**Jesús ruúnè' bi'i huen dxin
queé' bōnni' nacu'è lu nè'è
bōnni' rjaquè' gdil-l**

⁵Cati' gyaziè' Jesús yōdz Capernaum, bdxinè' ga zoè' Jesús tu bōnni' nacu'è lu nè'è tu gayu'è bōnni' rjaquè' gdil-l, ati' gúta'yuè' lahué' Jesús, ⁶rè' Lè':

—Xan, bi'i huen dxin quia' dēbi' yu'u, ré'ibi' hué' nacu'nbi' bin, len szxōni rzaca' rgui'bi'.

⁷Jesús rè' lè':

—Neda' guida' una'-bi'.

⁸Bubi'è didza' bōnni' na' nacu'è lu nè'è bōnni' rjaquè' gdil-l, rè' Jesús:

—Xan, cutu naca' lsaca' tsaziu' lidxa', san tsa gnazu' quia', ati' huōachi' bi'i huen dxin quia'.

⁹Lēzca' neda', zoa nu rna be'i neda', len nacu'è ca' bōnni' rjaquè' gdil-l rna bē'igacda'-nè'. Cati' rēpa'-nè' tuè': “Gyeaj ni’”, rijè'. Cati' rēpa'-nè' yetúè': “Gda ni’”, ridè'. Cati' rēpa'-nè' bōnni' huen dxin quia': “Ben dxin ni’”, la' runtè' dxin na'.

¹⁰Cati' byōnnè' didza' ni Jesús, bubannè', ati' gudxè' bōnni' zjácLenè' Lè', rnè':

—Le nactè rēpa' lbi'ili', ga nacuá' bunách Israel, nutu nu bōnni' rajxáqui'da'-nè' rejle'è neda' ca runè' bōnni' ni. ¹¹Yetú ca' rēpa' lbi'ili': La'rúj bunách zian zaca' ga rlen gbidz, len zaca' ga rbia gbidz, ati' la'bō'len tsazzón Abraham, len Isaac, len Jacob, ni' yehua' yubá ga rna bè'è Dios, ¹²san yugu' bōnni' na' grōczè' Dios quiè la'yaziè' ga na'

rna bè'è Lè', chu'nè' lequè' ni'l ga na' nac chul, ati' ni' la'bōdxè', len lutíl-l láya'què' lu yōl-la' ruhui'ni quequè'.

¹³Ni'r Jesús gudxè' bōnni' na' nacu'è lu nè'è bōnni' rjaquè' gdil-l, rnè':

—Bōaj lidxu'. Ca na' réjle'u, ca' gac quiu'.

La' na'z bōáctēbi' bi'i huen dxin queé' na'.

Jesús ruúnè' xna'nu ngul queé' Pedro

¹⁴Bdxinè' Jesús lidxè' Pedro, ati' ni' blé'inè'-nu xna'nu ngul queé' Pedro, dēnu lu da'a, len yu'nu tu xla. ¹⁵Gdanè' na'nu Jesús, ati' la' burujtè tu xla na' yu'nu. Ni'r bōasnu len bennnu le glahué'.

Jesús ruúnè' zian nup te'i

¹⁶Cati' chrdzō' dza na', djua'què' ga zoè' Jesús zian bōnni' yu'ugac lequè' bō' xōhui', ati' len yōl-la' rnèz queé' bubijè' yugu' bō' xōhui' na', len bunè' ca' yúgu'tè nup te'i. ¹⁷Cni guc quiè butság ca na' gnè' Isaías, bōnni' bè'è didza' uláz queé' Dios, gnè': “Lè' bu'è yugu' le rzáca'ru', len bu'è ca' yugu' guidzhué' queéru'.”

Nup glè'ni tsjaclen Jesús

¹⁸Cati' blé'inè' Jesús nacuá' gdu cuitiè' bunách zian, gna bé'inè' yugu' bōnni' uséd queé' la'dōdè' yetslá'a nis zxōn ni'. ¹⁹Bdxinè' ga na' zoè' Jesús tu bōnni' gdau' usēdi, len rè' Lè':

—Bōnni' Usēdi, sá'lēna' Li' gáti'tèz ga tsiju'.

²⁰Jesús rè' lè':

—Yugu' bōza' nacuá' znan guiōj quecba', ati' yugu' bguindau',

nudxía lidxcba', san neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, cutu dë ga quixj icja'.

²¹ Yetúë' bönni', naquë' bönni' uséd queë' Jesús, gudxë' Lë':

—Xan, benn neda' latj huöja' ga gdxinr dza chbucacha'a-në' xuzal'.

²² Jesús gudxë' lë':

—Gda' neda'. Bë' latj bönni' tatzë' lucachë'ë nup lat quequë'.

Jesús rbequi dxië' bö' bdunu'

²³ Grenë' Jesús lë'i bárcodau', dzagquë' Lë' bönni' uséd queë'.

²⁴ Ni'r gyeycj bö' bdunu' lu nis zxön na', ati' szxöni ryas rdxia nis zxön na' ga bdxintë ryz nis lë'i bárcodau' na'. Dë' rasië' Jesús lë'i barco na'. ²⁵ Ni'r guladxinë' ga zoë' Jesús bönni' uséd queë', ati' guluspanë' Lë', len të' Lë':

—Xan, buslá netu'. Chrgáchi'ru' lu nis.

²⁶ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—¿Bizx quië rádxili'? Lati'z réjlë'li'-në' Dios.

Ni'r gyasë' Jesús len bulidzë' bö' na' reycj len nis zxön na', ati' la' grötë dxi. ²⁷ Gulubannë' bönni' na', ta'në':

—¿Nuzxa caz bönni' ni? Rui'zë' didza' ati' tun ca rnë' bö' reycj len nis zxön.

Bönni' Gadara yu'ugac lequë' bö' xöhui'

²⁸ Cati' bdxinë' Jesús yetslá'a nis zxön ga na' nac lu xyu yödz Gadara, gularujë' chopë' bönni' ga nacua' ba quegac nup natgac, dutsagquë' Jesús. Snia' nacquë', ati' nutu nu rac töd la' nöz ni'. ²⁹ La' glui'të' zidzj didza' chopë' ni, ta'në':

—¿Bizxa rál-la'tu' quiu', Jesús, Zxi'në' Dios? ¿Naru' bdxintsu' ni dusaca' zi'u netu' zi'al ca gdxin dza queëtu'?

³⁰ Ga ni' nacu'ë nacua'ba' cuch zian ta'daba' táguba', naga'nba' láti'dau' ga nac zi'tu'. ³¹ Gulanáb yechi' Jesús bö' xöhui' na', të Lë':

—Chqui' ubiju' netu', benn latj tsajtsú'ugactu'-ba' cuch zian ni'.

³² Ni'r Jesús gudxë' leygac:

—Gul-tséaj.

La' gularujtë bö' xöhui', yajtsazgac cuch zian ni'.

Ni'r jarélu'cba' yjacba' yúgu'tëba' cuch zian na', yajbáxtëcba' ga nac lë'i guiöj, yajtsazcba' lu nis zxön, ga ni' gulayépiba' nis, glatba'.

³³ Gládxinë' bönni' tu'yúë'-ba' cuch na', ati' guluzxundjë'. Cati' guladxinë' lu yödz, gulagu'xjö'ë yúgu'të lë na' guc quequë' bönni' ni' gulayú'u lequë' bö' xöhui'.

³⁴ Ni'r gularúj bunách lu yödz ni', yajtsagquë' Jesús. Cati' gualé'inë' Lë', gláta'yuë' lahuë' uzë'ë lu xyuquë' na'.

Jesús ruúnë' tu bönni' nacu'në' bin

9 Ni'r bubenë' Jesús lë'i bárcodau' len gdödë' yetslá'a nis zxön ni', ati' budxinë' ga nac ladzë'. ² Ni' djua'quë' ga zoë' Jesús tu bönni' nacu'në' bin, zxoë' lu da'a yag. Cati' blé'inë' Jesús ca na' ta'yejlë'ë Lë' bönni' ni, gudxë' bönni' na' nacu'në' bin, rnë':

—Btip ladxu'u, zxí'na'dau'. Chbunít lahua' dul-la' nabagu'u.

³ Nacu'ë ca' ni' bönni' gdau' tu'sëdi, ati' ta'në' lu icj ládxidau'quë', ta'në':

—Didza' ru'ë bönni' ni ruzóa Dios tslal'.

⁴Cati' ráquibe'inè' Jesús le ta'zá' ládxi'què', rè' lequè':

—¿Bìzx quiè rza' ládxi'li' cni le cunác? ⁵Cutu nac baníg nu guièz bönni' ni: “Yugu' dul-la' nabagu'u chbunít lahua'”, san nac baníg nu gun ga huóasè' len uzé'inè'.

⁶Na'a, ului'ida' lbi'ili' neda', Bönni' Nuhuóaquè' Gdu Bunách, dè lu na'a yöl-la' uná bè' luyú ni unít lahua' dul-la'.

Ni'r Jesús gudxè' bönni' na' nacu'nè' bin, rnè':

—Gyas. Bchis da'a yag quiu' len böaj lidxu'.

⁷Ni'r la' gyastè' bönni' na' nacu'nè' bin len böjè' lidxè'. ⁸Cati' gulalé'inè' lè ni bönni' nacu'è ni', gulubannè', ati' gulagu'è Dios yöl-la' ba le bunödzejè' quegac bunách yöl-la' huac cni.

Jesús rulidzè' Mateo

⁹Cati' buzé'è ni' Jesús, blé'inè' bönni' lè' Mateo, rø'è ga na' ruquizzjè' uláz qui yöd zitu', ati' Jesús gudxè' lè':

—Gda' neda'.

Ni'r la' gyastè' Mateo na', zéajlenè' Jesús.

¹⁰Yetú le guc, cati' ni' rø'è Jesús rahuè' ga nac lu yu'u, guladxinè' ga zoè' zian bönni' tu'quíxj len yugu' bönni' ca'z, ati' gulabó'lenè' Jesús tsaxón len yugu' bönni' uséd queè'. ¹¹Cati' gulalé'inè' lè ni bönni' gda' fariseo, gulanabnè' yugu' bönni' uséd queè' Jesús, ta'né':

—¿Bìzx quiè na' rágulenè' tsaxón bönni' tu'quíxj len yela'què' bönni' dul-la' bönni' rusèdnè' lbi'ili'?

¹²Cati' byönnè' lè ni Jesús, rè' lequè':

—Cutu naquincnè' nu un bunách bönni' nacquè' dxi'a, san bönni' té'inè' naquincnè' nu un bunách.

¹³Gul-tséaj len gul-séd le rna lè na' nayúj lu guich la'y, rna cni: “Rè'nda' luhuechi' ládxi'què' lza'què' bönni', len clèg ludödcdè'-ba' böa' bédx lu bcugu la'y quia'.” Bida' ni, clèg dulídzgaca'-nè' bönni' tsahui', san bida' dulídzgaca'-nè' bönni' dul-la' quiè lubí'i ládxi'què'.

Rusèdnè' Jesús ca nac qui nu run gubás

¹⁴Ni'r guladxinè' ga zoè' Jesús bönni' da'què' Juan, bönni' na' buquilè' bunách nis, len gulanabnè' Lè', ta'né':

—¿Bìzx quiè na' netu' lenca' yugu' bönni' gda' fariseo, zian lzu runtu' gubás, san yugu' bönni' uséd quiu' Li' cutu tunè' gubás?

¹⁵Bubi'è didza' Jesús, rè' lequè':

—¿Naru' huactsa la'sèbi ládxi'gac nup nacúa' lni qui yöl-la' rutság na' tsal ni' zóalenè' lequè' bönni' rutság në'è? Zi'a za' dza cati' gduè' ga nacu'è bönni' na' rutság në'è. Dza ni'r lunè' gubás.

¹⁶Benè' Isaqui' Jesús, rnè':

—Nutu nu un lari' tèb len lari' cub, le uxú'n lari' cub na' nugu'è lari' tèb na', ati' gchöza'r lari' tèb na'. ¹⁷Lèzca' cni, nutu nu bönni' rguè'è xisi uva cub lu rø'ò gul náquini guid, le gal xisi uva cub na', len uzxúxj rø'ò gul na' náquini guid, ati' gac ditj xisi uva na', ati' nit ca' rø'ò na' náquini guid. Rga'aru' xisi uva cub lu rø'ò cub náquini guid, ati' gproptè tac chi'.

Rubanbi' bi'i ngul queè' Jairo len ruhuöacnu ngul gdannu lari' nacuè' Jesús

¹⁸Tsal ni' ru'lenè' lequè' didza' ni Jesús, bdxinè' ga zoè' tu bönni' rna

bé'inè' bunách judío, ati' buzechu zxibè' lahuè' Jesús, len rè' Lè':

—Bi'i nguldau' quia' la' budxtè gutbi'. Gda gxoa na'u lèbi', ati' ubanbi'.

¹⁹La' gyastè' Jesús zéajlenè' lè'. Dzagquè' Lè' bönni' uséd queè'.

²⁰Ni'r bdxinnu zaca' cúdzu'lè' Jesús ngul chguc chinnu iz ré'ínu, cutu ruhuí'í rön queènu qui huè' quégaccznu ngul, ati' gdannu lari' nacué' Jesús. ²¹Cni bennu le rza' ládxi'nu, rnanu: “Chqui' canza' zxè', huöaca'.” ²²Ni'r bueycjè' Jesús, ruyúè' lènu, ati' rè'-nu:

—Btip ladxu'u, zxi'na'dau'.

Chböacteu' le réjlè'u neda'.

La' na'z böáctènu.

²³Cati' bdxinè' Jesús lidxè' bönni' uná bè' na', blé'inè' ni' bönni' tu'cödxè' gui, len nup ta'bódx yechi'. ²⁴Jesús rè' lequè':

—Gul-cuít ni, le cutu natbi' bi'i nguldau' ni. Raszbi' na'.

Ni'r gulutítj Lè' nup nacuá' ni'.

²⁵Cati' chnubijè' ni'l bunách na', gyaziè' Jesús len gdel-lè'è na'bi' bi'i ngul na', ati' la' gyástèbi'. ²⁶Gzè didza' ca guc lè ni, ati' gulayöni bunách nacuá' gdutè luyú na'.

Jesús ruúnè' bönni' nachúl lauquè'

²⁷Cati' brujè' ni' Jesús, zjáclenè' Lè' chopè' bönni' nachúl lauquè'. Tu'è zidzj didza', ta'né':

—Buechi' ladxí' netu', Li', zxi'n xsoè' David.

²⁸Cati' bdxinè' Jesús ga nac lu yu'u, guladxinè' ga zoè' chopè' bönni' na' nachúl lauquè'. Jesús gnabnè' lequè', rnè':

—¿I réjlè'li' neda', huac una' lbi'ili'?

Lequè' ta'né':

—Ja, Xan.

²⁹Ni'r gdanè' yöj lauquè' Jesús, rnè':

—Ca réjlè'li', ca' gac queèli'.

³⁰La' böaljté yöj lauquè'. Ni'r buzeynè' bach lequè' Jesús, rnè':

—Gul-güi'tecz ládxi'li' nutu nu gnözi lè ni.

³¹Cati' gulusujè' ni', la' guluzètè' didza' gdutè luyú ni' ca nac lè na' benè' Jesús.

Jesús ruúnè' tu bönni' curné'

³²Cati' gulusujè' lu yu'u na' Jesús len yugu' bönni' uséd queè', guladxinè' ga zoè' Jesús bönni' nachè'què' lahuè' tu bönni' curné', yu'u lè' bö' xöhui'. ³³Cati' bubijè' bö' xöhui' na' Jesús, la' gnètè' bönni' na' cugné'. Gulubannè' bönni' nacué' ni', ta'né':

—Gatga rlé'initu' le cni ladj bunách Israel.

³⁴Ni'r gulané' queè' bönni' gdau' fariseo, ta'né':

—Bönni' ni rubijè' yugu' bö' xöhui', rugunè' dxin yöl-la' huac qui xangac bö' xöhui' na'.

Jesús ruhuechi' ladxè'è bunách zian

³⁵Gdè' Jesús gdu zbi'il gap nacuá' yödz len gap nacuá' yödzdau', ati' gap nac lu yu'u ga tu'dubè' tu'sèdè' queè' Dios bönni' judío, rusèdnè' bunách nacuá' ni', len runè' lban qui didza' dxi'a ca rna bè'è Dios. Bunè' yúgu'tè nup bi ta'zaca' ta'guí'í yugu' lu yödz na'. ³⁶Cati' blé'inè' bunách zian ni' Jesús, buechi' ladxè'è lequè', le ta'zaca' ta'gui'è, len nudú ládxi'què' ca rac quecba' bö'cu' zxila' cuzóa nu uyú

lecba'. ³⁷Ni'r rē' yugu' bönni' uséd queè' Jesús, rnē':

—Le nactē szxōni dē yōl, san nabábz nup ta'láp. ³⁸Qui lē ni na', gul-gáta'yu lahuē' Dios, naquē' Xan yōl na', gnábili'-nē' gsölē'ē bönni' huen dxin la'lapē' yōl queè'.

Jesús rbōè' bönni' lacquē' gbaz queè'

10 Ni'r bulidzē' Jesús idxínnutē' bönni' uséd queè', len budödē' lu na'quē' yōl-la' uná bē' lubijē' bō' xōhui' yu'ugac bunách, len luúnē' yúgu'tē nup te'i len yúgu'tē nup bi ta'zaca' ta'guí'i.

²Cni nac laquē' idxínnutē' gbaz na' nasölē'ē Jesús:

Simón, (lē' ca' Pedro),
Andrés, (böché'ē Simón na'),
Jacobo, (zxi'nē' Zebedeo),
Juan, (böché'ē Jacobo na'),

³Felipe,
Bartolomé,
Tomás,

Mateo, (bönni' uquízxi),
Jacobo, (zxi'nē' Alfeo),
Lebeo, (lē' ca' Tadeo),

⁴Simón, (bönni' rui' ladxē'ē yōdz queè'),

Judas Iscariote, (bönni' udödē'
Jesús lu na'quē' bönni'
ludöddē' Lē').

**Jesús rsölē'ē gbaz queè'
tsjenquē' lban**

⁵Ni'r Jesús bsölē'ē idxínnutē' bönni' ni tsjenquē' lban, ati' gna bē'inē' lequē', rnē':

—Cutu tseajli' ga nacuá' bunách cunacgac judío, len cutu tsazli' ladzgcac bunách nacuá' luyú Samaria. ⁶Gul-tséaj ga nacuá' bunách Israel, nacquē' ca bö'cu'

zxíla'dau' nanitcba'. ⁷Gul-tsjén lban, gnali': "Chbdxin gal-la' dza gna bē' luyú ni Nu na' zoa yehua' yubá."

⁸Gul-ún nup te'i. Gul-gún dxi'a nup te'i huē' nudzu' ruzód. Gul-spán nup chnatgac. Gul-bíj bō' xōhui' yu'ugac bunách. Bennza' queèli' yōl-la' uná bē' ni. Gul-gún dxin lei, cutu bi uquizxjli'.

⁹Cutu bi gual'i' lu bzud queèli', ni dumí oro, ni dumí plata, ni dumí lasdau'. ¹⁰Cutu gual'i' yōxj yōt queèli' le gáguli' la' nōz. Tuz lari' gxoá yenli' len cutu gual'i' lōl-li' o xuyág queèli', le udzōlcznē' bönni' huen dxin le gahuē'.

¹¹Gáti'tēz yōdz zxōn o yōdzdau' ga gdxinli', gul-náb nuzxa nac gdu ladxi' lu yōdz ni', ati' uga'nli' lidx nu na' cati' gal-la'r dza urujli' yōdz na'. ¹²Cati' tsazli' tu lu yu'u, gul-gáp Dios bunách nacuá' lu yu'u na', gnábili'-nē' Dios unōdzjē' quequē' le cuequi dxi icj lādxi'dau'quē'. ¹³Chqui' nacgac lsaca' bunách nacuá' lu yu'u ni', uga'nlen lequē' le rbequi dxi ladxi' na', san chqui' cunacgac lsaca' bunách na', gnabli' cutu uga'nlen lequē' lē na' rbequi dxi ladxi'. ¹⁴Gáti'tēz ga gdxinli' ga cutu lun lbi'ili' ba la'n bunách ni', len cutu luzé' nagquē' xtídza'li', gul-rúj lu yu'u ni' o yōdz ni', ati' gul-cuíb bëchtō da' lalabli', le ulu'fi lequē' nabága'quē' zxguia'. ¹⁵Le nactē rēpa' lbi'ili', cati' gdxin dza gchuguē' Dios quegac bunách, la'zaca' la'guí'ir bunách yōdz na' ca la'zaca' la'guí'ir bunách gulacuá' yōdz Sodoma len yōdz Gomorra, nup ni' busnitiē' Dios.

**Nup cuta'yejlē' lusaca' zi'
nup da'gac Cristo**

¹⁶Gnē' ca' Jesús:

—Gul-yutsca', neda' rsöla'a lbi'ili', gacli' ca bö'cu' zxi'la'dau' ta'daba' ga dzö'ba' bö'cu' zuga' snia'. Gul-gác sina' ca naccba' sina' bël snia', san gul-gác ca' nöxj ladxí' ca naccba' budöda'u'. ¹⁷Gul-gún chili' cuinli' quegac bunách, le ludödë' lbi'ili' lu na'quë' bönni' yúlahui', len la'guinë' lbi'ili' gap nac lu yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios bönni' judío. ¹⁸Lëzca' cni, la'ché'ë lbi'ili' lauquë' bönni' blau len lauquë' bönni' ta'ná bël'ë, le da'li' neda'. Cni gac quië gac gunli' lna' lau quia' lauquë' bönni' ni' len lauquë' bönni' cunacquë' judío. ¹⁹Ni'r cati' ludödë' lbi'ili' lu na'quë' bönni' uná bël' na', cutu cö'li' bagu'i' nacx gnali', le uchizië' Dios icj ládxi'dau'li' la' dza na'z didza' güi'li' o ca gnali'. ²⁰Clëg lbi'izli' na' gnali', san Dios Bö' La'y, Nu na' rsölë'ë queëli' Xuzru' Dios, Lëczë' sóalenë' lbi'ili' len gu'ë didza'.

²¹'La'cuá' bunách ludöd böchi'gac lu na'quë' bönni' ludödcdë' lequë', len lëzca' cni, bönni' nacquë' xuz ludödë' zxi'nquë', ati' la'cu'ë bönni' la'dá'baguë'ë xuzquë' len lunë' ga latië' xuzquë' na'. ²²Luzóa lbi'ili' tsla'l yúgu'të bunách le da'li' neda', san nu ugá'n tsutsu ga gdxintër dza udx, nu ni ulá. ²³Cati' lusaca' zi' lbi'ili' bunách tu lu yödz, gul-zxündj ni', tseajli' yetú yödz, le rëpa' lbi'ili', huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, zi'al cati' udx gunli' lban gap nacuá' yödz quegac bunách Israel.

²⁴'Núti'tëz nu nac bönni' uséd cutu nacrë' blau ca nu rusëdi lë', len lëzca' cni, nu bönni' naquë' huen dxin cutu nacrë' blau ca xanë'. ²⁵Nu

na' nac bönni' uséd ral-la' udzijnë' chqui' huadél-li'në' gaquë' ca nac nu rusëdi lë', ati' bönni' huen dxin na' ral-la' udzijnë' chqui' gaquë' ca nac xanë'. Chqui' neda' naca' ca bönni' xan yu'u, ati' ta'në' quia', ta'në' naca' Beelzebú tu' xöhui', szxónitër ca' la'në' quegac bunách la'dá' neda'.

Nu ral-la' gádxiru'

²⁶Gnë' ca' Jesús:

—Qui lë ni na', cutu gádxili' bunách. Hualá' lahui yúgu'të le rac ba lanz, ati' huac bël' yúgu'të le nagachi'.

²⁷Yugu' didza' ruí'lena' lbi'ili' ga nac chul, gul-quixjö' ga nac lu yení', ati' le rëpa' lbi'ili' ga nagachi', gul-në zidzj ga nac yalj lulu. ²⁸Cutu gádxili' nup tu'dödi gdu ca nayá' nabingac bunách, san cutu gac lusnít bö' nacczru'. Gul-gadxi Dios, Nu na' gac gdödi gdu ca nayá' nabinli' len chu'n bö' nacczli' lu gui' gabíl.

²⁹'Ta'dá'uba' chopba' bguindau' len tu dumí lasdau', san cugbixba' lyu nituba' chqui' cutu ru'ë latj Xuzru' Dios gac cni. ³⁰Lëzca' cni, nababgac lahuë' Dios yúgu'të guitsa' icjli'. ³¹Qui lë ni na', cutu gádxili'. Rui'tër ladxë'ë lbi'ili' Dios ca rui' ladxë'ë-ba' zianba' bguindau'.

Bönni' ta'zí' lu na'quë' Cristo laugac bunách

³²Gnë' ca' Jesús:

—Nu bönni' si' lu në'ë neda' laugac bunách, neda' si' lu na'a bönni' na' lahuë' Xuza' zoë' yehua' yubá. ³³Bönni' ta'dá'baguë'ë laugac bunách, ta'në' cutu ta'dé'ë neda', lëzca' cni neda' tá'baga'a lequë' lahuë' Xuza' zoë' yehua' yubá.

**Jesús naquë' le run ga
la'rúj chopl bunách**

³⁴Gnë' ca' Jesús:

—Cutu gáquili' za'a dgu'a yödzyú ni le rbequi dxi bunách. Cutu za'a dgu'a le rbequi dxi, san za'a dgu'a le gun ga la'rúj chopl bunách.

³⁵Za'a ni, guna' ga la'dá'baga' xuzquë' bunách, len la'dá'baga'nu ca' xna'cnu ngul. Lëzca' cni, la'dá'baga'nu yugu' xtau' xzi'nnu ngul xzoa' lidxcnu. ³⁶Cni gac, la' di'a dzaz quegac bunách lusaca' zi'ë lza'quë'.

³⁷Nu nadxí'ir xuz xnë'i ca nadxí'i neda', cutu nac lsaca' nu na' ta' neda', ati' nu nadxí'ir bi'i bönni' qui o bi'i ngul qui ca nadxí'i neda', cutu nac lsaca' nu na' ta' neda'. ³⁸Nu cusí' lu në'i gac ca tu bönni' zajté'ë lë'i yag cruz, len ta' neda', cutu nac lsaca' nu na' gaqui quia' neda'. ³⁹Nu rui' ladxí' gun chi'i yöl-la' na'bán qui, unít lei, san nu unít yöl-la' na'bán qui le da' neda', ulá nu na'.

Yugu' le ubi'ë queëru' Dios

⁴⁰Gnë' ca' Jesús:

—Nu gun lbi'ili' ba la'n, neda' ca' gun ba la'n, ati' nu na' gun neda' ba la'n, gun ba la'n ca' Dios Xuz nasölë'ë neda'. ⁴¹Nu gun ba la'n bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios le ru'ë didza' uláz queë' Dios, huadel-li' nu na' lu në'ë Dios la' leyz na' gdél-li'në' bönni' ru'ë didza' uláz queë' Dios. Lëzca' cni, nu gun ba la'n bönni' tsahui' le naquë' bönni' tsahui', huadel-li' nu na' lu në'ë Dios la' leyz na' gdél-li'në' bönni' tsahui'. ⁴²Núti'tëz nu unódzj queë' tu bónni'dau' ni tu xzbindau'z

nis le naquë' bönni' uséd quia' neda', le nactë rëpa' lbi'ili', cutu unít le ral-la' si' nu na' lu në'ë Dios.

**Ta'dxinë' ga zoë' Jesús
bönni' nasölë'ë Juan**

11 Cati' Jesús budx buzéjni'në' yugu' bönni' uséd queë', buzé'ë ni', zijë' rajsëdnë' bunách len rjenë' lban yugu' ladzgcac bunách na'.

²Ni' yu'ë lidx guia Juan, bönni' buquile' bunách nis, byönnë' ca nacgac le runë' Jesús. Ni'r Juan na' bsölë'ë chopë' bönni' da'quë' lë', ati' guladxinë' ga na' zoë' Jesús. ³Chopë' ni gulanabnë' Jesús, të' Lë': —¿I nacu' Li' Cristo, Bönni' na' ral-la' gdxinë' yödzyú ni, o huaböztu' dza gdxinë' yetüë' bönni'?

⁴Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë': —Gul-tsëaj tsajtíxjöi'li'-në' Juan lë ni ryónili' len rlé'ili'. ⁵Gul-tsjödxë' ca rac, tu'lé'inë' bönni' bchul lauquë', ati' tu'zë'ë bönni' cuguladé'. Nuhuöacquë' bönni' güi'cnë' huë' nudzu' ruzó'd, ati' tu'yönnë' bönni' gulacödzuë'. Tu'banquë' bönni' glatië', ati' rac lban qui didza' dxi'a laugac bunách yechi'. ⁶Bica' ba bönni' cugác chop ladxë'ë, cu ubíj ladxë'ë neda'.

⁷Cati' guluzé'ë zhuójquë' bönni' na' da'quë' Juan, ni'r gzu lahuë' Jesús ruí'lenë' bunách nacua' ni' didza' ca nac queë' Juan na'. Rë' lequë':

—¿Bizxa gú'nili' glé'ili' cati' ni' gyeajli' lu latj ca'z? ¿Naru' gú'nili' glé'ili'-në' bönni' naquë' ca tu gui ruzéycj lei bö' reycj? ⁸Chqui' clëg, ¿bizxa gú'nili' glé'ili'? ¿Naru'

gúnili' glé'ili'-nè' bönni' nacué' lari' dxí'adau'? Nóziczli' nacué' lidxquè' bönni' ta'ná bè'è bönni' nácuquè' lari' dxí'adau'. ⁹Yetú ca', ¿bizxa gúnili' glé'ili'? ¿Naru' gúnili' glé'ili'-nè' bönni' ru'è didza' uláz queè' Dios? Ca' nac, ráquida'. Rëpa' lbi'ili', blé'ili'-nè' bönni' náctèrè' blau ca yezíca'rè' bönni' glu'è didza' uláz queè' Dios. ¹⁰Cni nac, le naquè' Juan bönni' na' rui' didza' ca nac queè' le nayúj lu guich la'y, rna:

Byu, rsöla'a bönni' gbaz quia',
nörè' ca Li'.

Lè' upé'è nöz ga tödu'.

¹¹Le nactè rëpa' lbi'ili'. Gdutè yödzyú ni, nutu nu zoa nacr blau ca Juan, bönni' ni' buquilè' bunách nis, san nu nac cuídi'dau'z ga rna bè' Nu na' zoa yehua' yubá nactèr blau ca Juan na'.

¹²Cati' ni' gzu lahuè' buquilè' bunách nis Juan, ga rdxintè na'a dza, bayúdx ta'yáz bunách ga rna bè' Nu na' zoa yehua' yubá, ati' nup tunz bayúdx ta'del-li' lei.

¹³Ga bdxintè dza na' blé'è Juan, le rna bè' zxba queè' Moisés len le guluzujè' lu guich yúgu'tè bönni' glu'è didza' uláz queè' Dios gluí' didza' ca rna bè' Nu na' zoa yehua' yubá. ¹⁴Chqui' ré'nili' si' lu na'li' lè ni, ral-la' gnózili' Juan na' naquè' Elías, bönni' ni' bè'è didza' uláz queè' Dios, bönni' na' Dios gnè' ral-la' gla' lahuè' leyúbl dza ni zoaru' na'a. ¹⁵Nu zoa nag len ryöni ral-la' uzé nag.

¹⁶¿Bizxa usáqui'da' bunách nacué' dza ni zoaru' na'a? Nacquè' ca bi'idau' ta'bö'bi' lu yè'y. Zidzj tu'lídz lza'cbi', ¹⁷ta'nabi': "Rucödxtu' queèli' gui. ¿Bizx quiè cutu rya'li'?

Rul-l yéchi'tu' queèli'. ¿Bizx quiè cutu rbödx yéchi'li'?" ¹⁸Cni nacli', le bidè' Juan ati' le cutu güi' gdahuè' ca ráguli' lbi'ili', gnèli' queè': "Tu' xöhui' dzag lè'." ¹⁹Ni'r bdxina' neda', Bönni' Nuhuöaquè' Gdu Bunách, len ri'j rahua', ati' rnèli' quia': "Naquè' bönni' huágulè'è len bönni' ri'jè'. Naquè' lza'què' bönni' uquízj len yezica' huen dul-la'." Yöl-la' rejni'i queè' Dios nac bè' ni'a qui le tun nup ta'z'i lu na'gac lei.

Le gac qui nu curún ca rna xtidzè'è Dios

²⁰Ni'r gzu lahuè' Jesús ruzeynè' bach bunách nacué' yödz gap ni' benè' zian yöl-la' huac, le cutu'bi'ini ládxi'gac. ²¹Gudxè' lequè':

—Bica' bayechi' lbi'ili', bunách Corazín. Bica' bayechi' lbi'ili', bunách Betsaida. La'naru' glac lu yödz Tiro len lu yödz Sidón yugu' yöl-la' huac bena' ga zoali', dza ni'tèl lub'i' ládxi'gac bunách Tiro len Sidón na', lacuè' lari' tēb len ludxíè' dö icjqüè', le luluí' tu'bí'i ládxi'gac bunách na'. ²²Na'a, neda' rëpa' lbi'ili', cati' gdxin dza gchuguè' Dios quegac bunách, saca' qui'rli' lbi'ili' ca la'zaca' la'guí'i bunách Tiro len Sidón, nup na' busnitiè' Dios. ²³Lbi'ili', bunách Capernaum, gac queèli' ca bdxintèli' ga nu ryaz yehua' yubá. Huötjli' lu gui' gabíl. La'naru' glac lu yödz Sodoma yöl-la' huac bena' ga zoali', lug'a'n bunách yödz ni' ga rdxintè na'a dza. ²⁴Na'a, neda' rëpa' lbi'ili', cati' gdxin dza gchuguè' Dios quegac bunách, saca' qui'rli' lbi'ili' ca la'zaca' la'guí'i bunách Sodoma na'.

**Rnë' Jesús: "Gul-dá ga
zoa', uzí' ládxi'li'"**

²⁵Dza na' bē'ē didza' Jesús, rnë':
—Rgu'a Li' yöl-la' ba, Xuza', nacu'
Xani yehua' yubá len Xani luyú ni,
le bucachu'u lē ni, cui la'l'é'inē' lei
bönni' ta'yéjni'nē', san bului'inu'
lei nup nacgac ca bi'ida'u'. ²⁶Ca'
gac, Xuza', le cni bdzag ladxu'u
Li'. ²⁷Yúgu'tē nudödē' lu na'a Xuza'.
Nutu nu nunbē' neda', Zxi'nē' Dios,
san tuzē' Dios Xuz, len nutu nu
nunbē' Lē' Dios Xuz, san tuza' neda',
Zxi'nē' Dios, lenca' nup na' rē'nda'
ului'ida' leygac Dios Xuz. ²⁸Gul-dá
ga zoa' yúgu'tēli' rajxáqui'li' le
rúnteczli' dxin qui gdau', len nua'li'
yua' zi'i quegac zxba qui gdau', ati'
neda' guna' ga uzí' ládxi'li'. ²⁹Lu
yöl-la' nöxj ladxi' queēli' gul-gún
xchina', gacli' ca bēdx ta'zi'ba' yugu'
quecba'. Gul-séd lu na'a neda', le
naca' nöxj ladxi' len cuidi' ladxi',
ati' gdzöl queēli' yöl-la' ruzí' ladxi',
le cuequi dxi ládxi'li'. ³⁰Yugu' na'
ugu'a lbi'ili', le nac le gna bē'ida'
lbi'ili', cutu nac baníg, ati' yua'
ugu'a lbi'ili' le nac le rusēdda',
dza'dau'z nac.

**Bönni' uséd queē' Jesús
ta'leycjē' deu dza la'y**

12 Dza ni', le nac dza la'y
quequē' bönni' judío,
gdödē' Jesús gap dē yöl zxo'a' xtil,
ati' ta'dunē' bönni' uséd queē' len
gulazú lauquē' ta'leycjē' deu ga
dxia zxo'a' xtil len tahuē' zxo'a' xtil
na'. ²Cati' gulalé'inē' lē ni bönni'
gdau' fariseo, tē' Jesús:
—Byutsca', tunē' bönni' uséd quiu'
le cural-la' gunru' dza la'y.

³Ni'r Jesús gudxē' lequē':

—¿Naru' cu nulábinili' lu guich
la'y bi benē' David cati' gdunē' ati'
guladún ca' nup gulacua'len lē'?
⁴Gyaziē' lu yu'u queē' Dios len
gdahuē' yugu' yöt xtil nagu'uquē'
lu bcugu la'y, le cural-la' gahuē'
lē' len cutu ral-la' lahuē' bönni'
gulacua'lenē' lē', san légaczē'
bxuz dē latj lahuē' lei. ⁵¿Naru' cu
nulábinili' le rna bē' zxba queē'
Moisés ca tunē' bxuz yugu' dza
la'y? Tunē' dxin lö'a gdau' yugu'
dza la'y, len cutu ta'baguē'ē
zxca'guia'. ⁶Na'a, neda' rēpa' lbi'ili',
ni zoa' neda', naca' bönni' nacrē'
blau ca gdau'. ⁷Cutu réjni'li' lē na'
nayú lu guich la'y, rna: "Rē'nda'
huechi' ládxi'li' lza'li', len clēg
gdódigacli'-ba' böa' bēdxdu'
ruzéguigaccli'-ba' lu bcugu la'y
quia'." La'naru' réjni'li' lē ni, cutu
gchúguli' quegac nup cuta'baga'
zxca'guia'. ⁸Ca' nac, le naca' Xani dza
la'y neda', Bönni' Nuhuōaquē' Gdu
Bunách.

Jesús ruúnē' bönni' narequi' nē'ē

⁹Ni'r buzé'ē ni' Jesús, ati' gyaziē'
lu yu'u ga tu'dubē' tu'sedē' queē'
Dios bönni' judío. ¹⁰Lu yu'u na'
zoē' tu bönni' narequi' nē'ē, ati' le
tē'nnē' la'dzölnē' bi luquié' Jesús,
qui lē ni na' gulanabnē' Lē' bönni'
judío uná bē' na', ta'né':

—¿I dē latj unru' nu re'i cati' nac
dza la'y?

¹¹Bubi'ē didza' Jesús, rē' lequē':

—Nu bönni' nutsē'ē ladjli', chqui'
zoaba' tuba' bö'cu' zxila' queē', len
chqui' gbixba' lu yeru cati' nac dza
la'y, ¿naru' cu tsajxönē'-ba' len
tsajlijjē'-ba'? ¹²Záqui'tsqurnē' tu

bönni' ca tuba' bö'cu' zxila'. Qui læ ni na', dë latj gunru' quegac bunách le nac dxi'a cati' nac dza la'y.

¹³Ni'r Jesús gudxë' bönni' huë' na': —Bli na'u.

Cati' bulí nê'ë, la' böactë dxi'a ca nac yetslá'a nê'ë.

¹⁴Ni'r gulurujë' bönni' gdau' fariseo na' ati' glun xtídza'quë' ludöddë' Jesús.

Le gnë' bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios ca ral-la' gac queë' Jesús

¹⁵Cati' ráquibe'inë' læ ni Jesús, buzë'ë ni', ati' zjaclen Lë' bunách zian. Jesús bunë' yúgu'të nup te'i ladj bunách na' ¹⁶len gna bé'inë' lequë' cutu la'guíxjöi'në' bunách nu naquë'. ¹⁷Cni gnë', quië butság læ na' gnë' Isaías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

¹⁸Gul-yutsca', bönni' ni naquë' huen dxin quia',

Nu na' gröcza' neda'.

Nadxi'ida' Lë' len rdzag ladxa'a Lë'.

Uchizia' Lë' Bö' La'y.

Lë' quíxjöi'në' yúgu'të bunách ca guna',

Cuequi xbeyda' lequë'.

¹⁹Nutu nu tíl-lenë' didza' len cutu ulidzë' zidzj,

Len nutu nu yöni chi'ë ga nac zi'tu'.

²⁰Tu guidau' zoa bö cutu quitsjë' lei, Ati' gui' chzoa ul, cutu usulë' lei,

Cati' uzoarë' le nac tsahui' queë'.

²¹Lun löz Lë' yúgu'të bunách.

Bönni' judío uná bë' ta'né':

“Dzag Jesús tu' xöhui'”

²²Ni'r djua'quë' ga zoë' Jesús tu bönni' nachúl lahuë' len curné', le

yu'u læ bö' xöhui', ati' Jesús bunë' bönni' na'. Cni gac, rlé'inë' len ru'ë didza' bönni' na' bchul lahuë' len cugné'. ²³Qui læ ni na' gulubani yúgu'të bunách nacuá' ni', ta'ná:

—¿Naru' nactsë' Xzi'n Xsoë' David bönni' ni, Bönni' na' ral-la' guidë'?

²⁴Cati' gulayönnë' læ ni bönni' gdau' fariseo, ta'né':

—Bönni' ni rubijë' yugu' bö' xöhui' le dzag Lë' Beelzebú tu' xöhui', xangac bö' xöhui' na'.

²⁵Ráquibe'inë' Jesús læ na' ta'zá' ládxi'quë' ati' rë' lequë':

—Gáti'tëz ga ta'ná bë' bunách, chqui' la'rúj chopl len la'dil-len lza'gac bunách ni', nit yöl-la' uná bë' quequë'. Lëzca' cni, chqui' la'rúj chopl bunách nacuá' tu yödz o tu yu'u, len la'díl-l, cutu gac la'día' bunách nacuá' yödz na' o yu'u na'.

²⁶Lëzca' cni, chqui' ubj la' lzë'iz Satanás tu' xöhui', len la'dil-len la' leygacz bö' xöhui' na', ¿nacxcz gac gdia' yöl-la' uná bë' qui tu' xöhui'? ²⁷Rnali' quia' rubija' yugu' bö' xöhui' le dzag neda' Beelzebú tu' xöhui'. Chqui' runa' cni, ¿nuzxa dzag nup da'gac lbi'ili' cati' tu'bíj bö' xöhui'? Qui læ ni na' le tunczë' nac bë' nachíxili'. ²⁸Na'a, chqui' neda' rubija' yugu' bö' xöhui' le zoalen neda' yöl-la' huac queë' Dios Bö' La'y, le nactë chbdxin ga zoali' le rna bë'ë Dios.

²⁹¿Naru' huactsa nu bönni' tsazië' lidxë' bönni' nal len cuijë' yugu' yöl-la' tsahui' dzö' lidxë' chqui' zi'al cutu gúguë'ë bönni' nal na'? Ni'r gac tsazië' ulatjë' lidxë' bönni' nal na'.

³⁰Nu curún neda' tsaxón, rdá'baga' neda', len nu curutúb tsaxón len neda', ruslás nu na'.

³¹Qui lë ni na' rëpa' lbi'ili', ca nac yúgu'të dul-la' tun bunách len yugu' didza' xöhui' ta'ná, unít lahuë' lequë' Dios, san nu bönni' gnë zi'ë queë' Dios Bö' La'y, cutu ca' unít lahuë' lë' Dios. ³²Lëzca' cni, nu bönni' gnë' quia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, Dios unít lahuë' lë', san nu bönni' gnë' queë' Dios Bö' La'y, cutu ca' unít lahuë' lë' Dios. Cutu unít lahuë' lë' dza ni zoaru' na'a, len cutu unít lahuë' lë' dza zi'a za'.

Le runru' nac bë' le nacru'

³³Gnë' ca' Jesús:

—Chqui' nac dxi'a yag, cuia le nac dxi'a yag na', san chqui' nac xöhui' yag, cuia ca' le nac xöhui'. Cni nac, le rbia yag nac bë' yag na'. ³⁴Lbi'ili', di'a dza quecba' bël snia' nacli'. ¿Nacx gac güi'li' dxi'a didza', chqui' nacli' xöhui'? Ca nac le ta'zá' láchxi'gac bunách, lëzca' cni tui' didza'. ³⁵Didza' dxi'a ru'ë bönni' dxi'a le yu'u icj láchxi'dau'huë' le nac dxi'a, san didza' cunác dxi'a ru'ë bönni' huia'dö' le yu'u icj láchxi'dau'huë' le cunác dxi'a. ³⁶Qui lë ni na' rëpa' lbi'ili', cati' gdxin dza gchuguë' Dios quegac bunách, cuequi xbeynë' bunách ca nac yúgu'të didza' gulanazë' ca'. ³⁷Ca nac didza' ru'u, cuequi xbeynë' li', ati' uruju' dxi'a o gbagu'u zxguia' ni'a qui didza' na' bë'u.

Ta'nabnë' Jesús gunë' le gac bë' nu naquë'

³⁸Ni'r gulubi'ë didza' yugu' bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' tu'sëdi, të' Jesús:
—Bönni' Usëdi, ré'nitu' glé'itu' tu le gunu' le gac bë' dë lu na'u yöl-la' uná bë'.

³⁹Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':
—Ta'nabnë' neda' guna' tu le gac bë' nu naca' bönni' tua'dö' ni, cuzóa gdu láchxi'quë'. Cutu bi le gac bë' la'lé'inë', san tuz le nac bë' na' ca gac queë' Jonás, bönni' bël'ë didza' uláz queë' Dios. ⁴⁰Ca na' gac queë' Jonás na', buga'në' lë'ba' bël zxon gdu tsonn dza tsonn yël, lëzca' cni gac quia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, tsonn dza tsonn yël uga'na' zxan yu. ⁴¹Bönni' gulacu'ë yödZ Nínive la'yasë' dza gchuguë' Dios quegac bunách cati' cuequi xbeynë' bunách dza ni zoaru' na'a, ati' le glunë' uspaga' bunách ni zxguia' le gulubi'í láchxi'quë' bönni' Nínive na' cati' ni' gdíxjöi'në' lequë' Jonás xtidzë'ë Dios, ati' na'a zoa' ni neda', len náctëra' blau ca Jonás na'. ⁴²Lëzca' cni, ngul ni' gna bétinu yödZ dë zaca' ga rdöd gbidz beo' ziaq tsasnu dza gchuguë' Dios quegac bunách cati' cuequi xbeynë' bunách dza ni zoaru' na'a, ati' le bennu uspaga' lequë' zxguia', le brujnu ngul na' ga nactër zi'tu' quië yóninu didza' rejni'i bël'ë Salomón, ati' na'a zoa' ni neda', len náctëra' blau ca Salomón na'.

Cati' rudxín xlatj bö' xöhui'

⁴³Gnë' ca' Jesús:

—Cati' r-ruj bö' xöhui' yu'u bönni', rda gap nabídx, rguilj ga uzí' ladxi'. Chqui' cutu gdzöli ga na' uzí' ladxi', ⁴⁴ni'r gna: “Huöja' xlatja' ga ni' bruja'.” Cati' udxín ga ni' bruj, tsajxaca' bönni' na', naquë' ca tu yu'u nadách, len nalúa, len chnabá'a quië nu tsajsóa ni'. ⁴⁵Ni'r tseaj, tsajxí' yegádx bö' xöhui' nácgactër xöhui' ca lei, ati' la'yáz

yúgu'tè, len la'cuá' lu bönni' na',
ati' ga udx huayáli'tèr ca gac queè'
bönni' na' ca gac queè' zi'al. Lèzca'
cni gac quegac bunách tua'dò' ni.

Xnè'è Jesús len yugu' bönni' böchë'è

⁴⁶Cati' ni' ruí'lenè' bunách didza'
ni Jesús, gulaxiné' ni' xnè'è Jesús
len yugu' bönni' böchë'è. Gulacu'è
lö'al len glé'nnè' luí'lenè' Jesús
didza'. ⁴⁷Ni'r gdíxjöi'nè' Jesús tu
bönni', rë' Lè':

—Byutsca', nacu'è lö'al xna'u
len yugu' bönni' böchu'u, tè'nnè'
luí'lenè' Li' didza'.

⁴⁸Bubi'è didza' Jesús, rë' bönni'
na' gdíxjöi'nè' Lè' cni, rnè':

—¿Nuzxa caz xna'a len nupxcz
bönni' böcha'a?

⁴⁹Ni'r bulí nè'è, bulu'è yugu'
bönni' uséd queè', len rnè':

—Byutsca', bönni' ni nacquè' ca
xna'cza' len bóchi'cza'. ⁵⁰Núti'tèz nu
run ca rë'ncznè' Xuza' zoè' yehua'
yubá, nu ni nac bi'i bóchi'cza', len
bi'i zancza', len xna'cza'.

**Runè' Isaqui' Jesús ca
nac qui bönni' guz**

13 La' dza ni'z brujè' Jesús
lu yu'u, ati' yajchò'è ra'
nis zxön. ²Le guladxín ga zoè'
Jesús bunách zian, grenè' tu lè'i
bárcodau', len grò'è ni', ati' bunách
zian na' gulacua' luyú bidx ra' nis
zxön na'. ³Ni'r bé'lenè' lequè' didza'
Jesús, zian le busèdnè' lequè', yugu'
le benè' Isaqui', rnè':

—Gul-yutsca', brujè' bönni' guz,
zjésiè' xseydau'. ⁴Tsal ni' zjésiè',
glas ra' nöz la'gac xseydau' na',
ati' guladxinba' bguindau', glè'jba'
xseydau' na'. ⁵Glas luyú ga rò' guiöj

yela'gac xseydau' na', ga na' curó'
szxöni yu, ati' la' gulalentè, le curó'
ni' szxöni yu. ⁶Ni'r cati' budzá'a,
la' gulacuadtè len gulabídx lè na'
bësiè', le cunác ga lun luí. ⁷Gulalén
ga gululén lba yötsi' yela'gac
xseydau' na' glas, ati' gulaxxón lba
yötsi' na' len gularöli lè na' bësiè',
glun ditj lei. ⁸Glas ga nac luyú dxi'a
yela'gac xseydau' na', ati' gulunódzj.
Gulunódzj yetú gayua'tèr ca' la'gac
lè na' bësiè'. Gulunódzj yetsonnlaj
ca' yela'gac na', ati' gulunódzj yechí
uruá' ca' yela'gac na'. ⁹Nu zoa nag
len ryöni, ral-la' uzé' nag.

Le tè'ni lun le benè' Isaqui' Jesús

¹⁰Ni'r guladxiné' ga zoè' Jesús
bönni' uséd queè' len gulanabnè'
Lè', ta'nè':

—¿Bizx quiè ruí'lenu' bunách
didza' yugu' le runu' Isaqui'?

¹¹Bubi'è didza' Jesús, rë' lequè':

—Ru'è lbi'ili' latj Dios tséjni'li'
le nagachi' ca rna bè'è Lè' yehua'
yubá, san cutu tè'ni la'yejni'
bunách ni. ¹²Nu dè qui, Dios
unödzejè' qui yelati', ati' szxónitèr
gata' qui, san nu cudé qui, la'z
dui le dè qui gdua. ¹³Qui lè ni na'
ruí'lenu' lequè' didza' yugu' le runa'
Isaqui', le tu'yúè' san cutu ta'lé'inè'.
Ta'yönnè' san cutu tu'zé' nagquè' len
cutu ta'yéjni'nè'. ¹⁴Cni rac quequè'
quiè utság lè na' gnè' Isaías, bönni'
bè'è didza' uláz queè' Dios, gnè':

Le nactè yónili' san cutu
tséjni'li'.

Uyuli' gna'li' san cutu glé'ili',

¹⁵Le nazíd ládxi'dau'gac bunách
ni,

Len cutu ryaz icj nagquè'.

Nadzudi' yöj lauquè',

Cui la'lé'iné' len yōj lauqué' na'.
 Cutu luzé nagqué'
 Len cutu luzejni'i ládxi'qué',
 Len cutu luhuōaqué' quia' neda'
 Quié gac una' lequé'.

¹⁶Na'a, bica' ba lbi'ili', le rle'i yōj lauli' len ryōni nagli'. ¹⁷Le nacté rēpa' lbi'ili', glé'nné' la'lé'iné' le rlé'ili' lbi'ili' zian bönni' glu'ë didza' uláz queé' Dios len yugu' bönni' tsahui' san cutu gulalé'iné' lei. Glé'nné' la'yōnné' le ryōnili' lbi'ili' san cutu gulayōnné' lei.

Rusálj la'né' Jesús le bené' Isaqui'

¹⁸Gnè' ca' Jesús:

—Gul-zé nagli' ca nac le bena' isaqui' qui bönni' guz. ¹⁹Núti'tèz nu ryōni didza' ca rna bē'ë Dios yehua' yubá len cutu rejni'i lei, rac qui didza' ryōni nu na' ca gac qui xseydau' na' glas ra' nōz. La' za'tè tu' xōhui' len rugúa didza' na' gyu'u icj ládxi'dau'hué' bönni' na'. ²⁰Xseydau' na' glas luyú ga rō' guiōj ruluí' ca rac queé' bönni' ryōnné' didza' na' len la' ruzètè naguè' lu yōl-la' rudziji queé', ²¹san ca na' cutu rdia' xseydau' na' le cudé ga gun luí, lēzca' cni rac queé' bönni' ni. Cati' gdxin tu le usaca' zi' lè', ati' la'bía ládxi'gac lè' bunách le nazí' lu nē'ë didza' na', la' gactè chop ladxè'ë. ²²Xseydau' na' glas ga na' gululén lba yōtsi' ruluí' ca rac queé' bönni' na' ryōnné' didza' na', san rui' ladxè'ë yugu' le dē yōdzlyú ni, ati' nazí' yè'ë bönni' na', le rui' ladxè'ë yugu' yōl-la' tsahui' qui. Yugu' lè ni ta'rōli didza' na' len tun ga cutu gun dxin lu icj ládxi'dau'hué'. ²³Xseydau' na' glas luyú dxi'a ruluí' ca rac

queé' bönni' ryōnné' didza' na' len réjni'né' lei, ati' run dxin didza' na' lu icj ládxi'dau'hué'. Nacgac la'gac bunách ca xseydau' na' gulunódzj yetú gayua'tèr ca'. Nacgac yela'gac bunách ca xseydau' na' gulunódzj yetsonnlalj ca', ati' nacgac yela'gac bunách ca xseydau' na' gulunódzj yechí uruá' ca'.

**Guíxi'dau' xōhui' nalá' ca
 nac yōl zxoa' xtil**

²⁴Yetú le bené' Isaqui' Jesús, rē' lequé':

—Ca gac ga gdxin le rna bē'ë Dios yehua' yubá nac ca gac qui xseydau' dxi'a guzè' tu bönni' ga nac la' yèl queé'. ²⁵Tsal na' tasié' bönni' nacu'ë lidxè', bdxin ni' tu nu curle'i lè' dxi'a, ati' yjōz la' yèl queé' xsey guíxi'dau' xōhui' nalá' ca nac yōl zxoa' xtil, ati' bōjè' xlatjè'. ²⁶Cati' blen zxoa' xtil na' len grō' deu qui, ga na' dxia xui'i, ni'r glac bē' guíxi'dau' xōhui' na'. ²⁷Ni'r guladxinè' bönni' huen dxin ga zoè' bönni' xan la' yèl na', len tè' lè': “Xan, chqui' guzu' xseydau' dxi'a la' yèl quiu', ñnacx gac gulalén guíxi'dau' xōhui' na'?” ²⁸Gudxè' lequé' xan la' yèl na', rnè': “Bené' cni bönni' curlé'iné' neda' dxi'a.” Ni'r gulanabnè' lè' huen dxin na', ta'nè': “¿I rē'nnu' tseajtu' tsjōljtu' guíxi'dau' xōhui' na'?” ²⁹Xanquè' rē' lequé': “Cutu. Nazx ca' cati' gládu'li' guíxi'dau' xōhui' na', gládu'lentèli' ca' yōl zxoa' xtil. ³⁰Dxi'ar gac güi'li' latj la'zxōngar tsaxón cati' gdxinr dza tsajtubru' lei, ati' ni'r gyèpa' nup lutúb lei: Gul-túb zi'al guíxi'dau' xōhui' na' len gul-guga' tsajxúndj hueaj quié

uzégui'ru' lei, ati' ni'r utubli' xzoa' xtil lu yu'u quia'."

**Runë' Isaqui' Jesús ca nac
qui xsey mostaza**

³¹ Yetú le benë' Isaqui' Jesús, rë' lequë':

—Ca gac ga gdxin le rna bë'ë Dios yehua' yubá, gac ca rac qui tu xsey mostaza, le guzë' tu bönni' ga nac la' yël queë'. ³²Le nactë nactër cuidi' xsey mostaza na' ca yúgu'të xseydau' yezica', san cati' chnadúz, rxzöntër ca yúgu'të guixi' cuan len rac zxön ca nac tu yag, ati' ta'dxinba' bguindau' tun lidxcba' lu zxuza' nëli.

Runë' Isaqui' Jesús qui xnë'i yöt xtil

³³ Yetú le benë' Isaqui' Jesús, rë' lequë':

—Ca gac ga gdxin le rna bë'ë Dios yehua' yubá gac ca le run xnë'i yöt xtil, le buchíxinu ngul len tsonn lbix yöjz xzoa' xtil, ati' gyaxz gdutë cua na'.

Le rë'ni gun le runë' Isaqui' Jesús

³⁴ Yúgu'të lë ni benë' Isaqui' Jesús, bë'lenë' bunách nacuá' ni' didza', len cutu bi didza' bé'lenë' lequë' le cubenë' Isaqui'. ³⁵ Cni benë' quië butság lë na' buzujë' lu guich bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë':

Gu'a didza' yugu' le guna' Isaqui'.
Gnia' yugu' le nagachi' cati' ni'
gzu lau zi'a guta' yödzyú.

**Rguixjö'ë Jesús le benë'
Isaqui' qui guíxi'dau' xöhui'
nalá' ca nac yöl xzoa' xtil**

³⁶ Ni'r buzeynë' bunách nacuá' ni' didza' Jesús, busölë'ë lequë', ati'

gyazië' yu'u. Ni'r guladxinë' ga zoë' bönni' uséd queë' len të' Lë':

—Gdixjöi' netu' le rë'ni gna lë na' benu' Isaqui' qui guíxi'dau' xöhui' nalá' ca nac yöl xzoa' xtil.

³⁷ Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Bönni' razë' xseydau' dxi'a naca' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách. ³⁸ La' yël na' nac yödzyú ni, ati' xseydau' dxi'a na' ruluí' ca nacgac nup nababgac ga rna bë'ë Dios. Guíxi'dau' xöhui' na' nalá' ca nac yöl xzoa' xtil ruluí' ca nacgac nup nacgac qui tu' xöhui'. ³⁹ Nu na' curle'i dxi'a xan la' yël na' len yjöz guíxi'dau' xöhui' na', tu' xöhui'cz nac. Dza lutubë' na' ruluí' ca gac dza udx qui yödzyú ni, ati' nup na' tu'túb nacgac gbaz la'y queë' Dios.

⁴⁰ Ca na' guc, gulutubë' guíxi'dau' xöhui' na', len guluzégui'ë lei lu gui', lëzca' cni gac cati' udx qui yödzyú ni. ⁴¹ Neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, gsóla'gaca-në' gbaz la'y quia', ati' lubijë' ga rna bë'ë Dios yúgu'të nup tun ga tun dul-la' lza'gac lenca' nup tua' dö'.

⁴² Yugu' gbaz la'y na' la'gu'ë lu gui' gabíl yugu' bönni' tua'dö' na'. Ni' la'bödxë' len lutíl-l láya'quë'. ⁴³ Ni'r la'yép yös yení' bunách tsahui', lacquë' ca gbidez ga ni' rna bë'ë Dios yehua' yubá. Nu zoa nag len ryöni ral-la' uzé nag.

**Runë' Isaqui' Jesús qui tu
yöl-la' tsahui' nagachi'**

⁴⁴ Lëzca' cni benë' Isaqui' Jesús, rnë':

—Le rna bë'ë Dios yehua' yubá nac ca tu yöl-la' tsahui' nagachi' tu la' yël. Cati' budzölnë' lei tu bönni', bucachë'ë lei leyúbl ga na' bgachi',

ati' lu yöl-la' rudziji queë' gyijë',
yjëti'ë yúgu'të le dë queë' ati' gu'uë'
la' yël na' quië gata' queë' yöl-la'
tsahui' na'.

**Runë' Isaqui' Jesús qui
tu bga záqui'tsqui**

⁴⁵Gnë' ca' Jesús:

—Ca ral-la' së ládxi'li' le rna bë'ë
Dios yehua' yubá nac ca benë' tu
bönni' ra'uë' len ruúti'ë, rguiljé'
yugu' bga dxi'a. ⁴⁶Cati' bdzölnë'
tu bga záqui'tsqui, gyijë', yjëti'ë
yúgu'të le dë queë', ati' gu'uë' bga
na'.

Runë' Isaqui' Jesús qui tu yöxj böl

⁴⁷Lëzca' cni gnë' Jesús:

—Ca gac ga gdxin le rna bë'ë
Dios yehua' yubá, gac ca run tu
yöxj böl le ta'chiljé' bönni' lu nis
zxön, le rajxí' zian böl gza'a. ⁴⁸Cati'
chbdza' yöxj na', gulubijé' lei
luyú bidx ra' nis zxön na', ati' ni'
gulabö'ë len gulagu'ë-ba' lu bdö'a
yugu' böl dxi'a, san yugu' böl ca'z,
gularu'në'-ba'. ⁴⁹Lëzca' cni gac cati'
udx qui yödzlyú ni. La'rujé' gbaz
la'y queë' Dios ati' lubijé' quizi
bunách tsahui', lucuitië' lequë' ladj
bunách tua'dö'.

⁵⁰Ni'r la'gu'ë lu gui' gabíl bunách
tua'dö' na'. Ni' la'bödxë' len lutíl-l
láya'quë'.

**Yöl-la' tsahui' le nac
gul len le nac cub**

⁵¹Ni'r Jesús gnabnë' yugu' bönni'
uséd queë', rnë':

—¿I réjni'li' yúgu'të lë ni?

Gulubi'ë didza', të' Lë':

—Ja, Xan.

⁵²Jesús gudxë' lequë':

—Cati' chnazí' lu në'ë bönni' gdau'
usëdi le rna bë'ë Dios yehua' yubá,
naquë' ca bönni' xan yu'u, rbijé'
ladj yöl-la' tsahui' queë' le nac
cub len le nac gul, le nacgac dxi'a,
ruzi'ë xbey.

Le benë' Jesús yödz Nazaret

⁵³Cati' budx benë' yugu' Isaqui'
ni Jesús, buzë'ë ni'. ⁵⁴Cati' budxinë'
ladzë', busëdnë' bunách nacua' lu
yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios
bönni' judío, ati' gulubannë', ta'né':

—¿Gazxcz bzëdnë' yöl-la' rejni' ni
bönni' ni? ¿Nacxcz nac, runë' yugu'
yöl-la' huac ni? ⁵⁵Naquë' bönni' ni
zxi'në' bönni' bëdx yag, ati' lënu
María xnë'ë. Naquë' böchi'quë'
Jacobo len José len Simón len Judas.
⁵⁶Lëzca' nacua'lennu rë'u ni ngul
zanë'. ¿Gazxcz bzëdnë' yúgu'të lë ni?

⁵⁷Qui lë ni na' glac chop
ládxi'quë', guluca'në' Lë'. Ni'r Jesús
gudxë' lequë':

—Tun ba la'n bönni' ru'ë didza'
uláz queë' Dios yúgu'të bunách, san
cutu tun lë' ba la'n bunách uládz
queë' len bunách nacua' lidxë'.

⁵⁸Qui lë ni na' cutu benë' Jesús ni'
zian yöl-la' huac, le cutu ta'yejlë'ë
Lë'.

**Ca guludöddë' Juan, bönni'
buquilé' bunách nis**

14 Lu dza ni', byönnë' Herodes,
bönni' rna bë'ë luyú Galilea,
ca nacgac yöl-la' huac runë' Jesús.
²Herodes na' gudxë' yugu' ni'a në'ë,
rnë':

—Bönni' ni Juan, bönni' buquilé'
bunách nis. Chbubanë' lu yöl-la' gut.
Qui lë ni na' dë lu në'ë yöl-la' huac
zxön na'.

³Cni gnè' Herodes le bsölè'è lèczè' bönni' gulazönè' Juan len glúguè'è lè' du guia, ati' gulagu'è lè' lidx guia le gú'ninu cni Herodías, ngul na' gucnu ngul queè' Felipe, böchè'è Herodes na'. ⁴Cni benè' Herodes, le gudxè' lè' Juan na': "Cutu ral-la' sóalenu'-nu."

⁵Qui lè ni na' gu'nnè' Herodes gdöddè' Juan, san gúdxinè' la'dá'baga' lè' bunách lu yödz ni', le taqui bunách naquè' Juan na' bönni' ru'è didza' uláz queè' Dios. ⁶Ni'r cati' guc lni qui dza gyé'inè' iz Herodes, brujbi' bi'i ngul queènu Herodías na' len bya'abi' laugac nup nacua' lni na', ati' bdzag ladxè'è-bi' Herodes. ⁷Gzxi' lu në'è Herodes len benè' tsutsu xtidxè'è unödzjè' queèbi' bíti'tèz bi gnabbi' lahuè'. ⁸Le chnusédinu-bi' zi'al xna'bi', gudxbi' lè':

—Benn quia' na'a tu lu zxiga' zxön icjè' Juan, bönni' buquilè' bunách nis.

⁹Ni'r bui'nnè' Herodes, san le chbenè' tsutsu xtidxè'è, len le gulayöni lè' nup ti'j tágulen lè', qui lè ni na' gna bé'inè' nu tsajnódzj queèbi' icjè' Juan na'. ¹⁰Cni guc, bsölè'è nu tsajríx yenè' Juan ga ni' yu'è lidx guia. ¹¹Bönni' na' nasölè'è bu'è icjè' Juan na', yu'u lu zxiga' zxön, ati' bunödzjè' lei queèbi' bi'i ngul na', ati' lèbi' bua'bi' lei queènu xna'bi'.

¹²Ni'r guladxinè' ni' bönni' guladé'tè Juan na', ati' guluú'tè lè' len gulucachè'è lè'. Gdöd ni', yajtíxjöi'cnè' Jesús ca glac lè ni.

**Jesús rugahuè' zianr ca
chián gayuá' bunách**

¹³Cati' ráquibe'inè' lè ni Jesús, buzé'è ni', ati' grenè' tu lè'i

bárcodau', zijè' la' queèzè' tu latj ca'z. Cati' gulayöni bunách tsijè' ni', gularujè' yugu' yödz ni', yjaquè' ga ni' gdxinè', ta'zè'i ní'aque'. ¹⁴Cati' burujè' lè'i barco Jesús, blé'inè' nacua' ni' bunách zian, ati' buechi' ladxè'è lequè' len bunè' nup te'i, nútsa'gac ladjquè'. ¹⁵Cati' chrdzö' dza na', guladxinè' ga zoè' Jesús bönni' uséd queè', len tè' Lè':

—Chrdzö' na'a, ati' ca'z nac latj ni. Busöla' bunách ni tsjaquè' gap dè yödzdau' quiè la'uè' bi lahuè'.

¹⁶Ni'r Jesús gudxè' lequè':

—Cutu run bayúdx tsjaquè'.

Gul-nódzj lbi'ilili' le lahuè'.

¹⁷Ni'r tè' Lè':

—Gayu'z yöt xtil dè len chopzba' böl dèba' queètu' ni.

¹⁸Jesús rè' lequè':

—Gul-dguá' quia' ni.

¹⁹Ni'r gna bé'inè' bunách na' Jesús la'bó' ga yu'u daca'. Gdöd na' gdel-lè'è gayu' yöt xtil na' len chopba' böl na', ati' bchis lahuè', ruyúè' zaca' yehua' yubá. Gudxè' Dios: "Xclenu'." Ni'r buzzuxzjè' yöt xtil na' len budödè' lei lu na'què' bönni' uséd queè', ati' lequè' gulaguisiè' lei laugac bunách zian na'. ²⁰Glahuè' yúgu'tè' len guluhuöljnè'. Ni'r gultubè' bizxj naga'ngac len guludzé'è chinnu bdö'a. ²¹Bönni' ni' glahuè' glaquè' gdu chián gayu'è, san nutu nu blab yugu' ngul len bi'idau'.

Jesús rzè'i ni'è lu nis zxön

²²Ni'r la' bentè' Jesús ga gulabenè' lè'i bárcodau' bönni' uséd queè', tsjaquè', la'nörè' lahuè', la'dödè' yetslá'a nis zxön ni', tsal na' uzeynè' Lè' bunách nacua' ni' didza'. ²³Cati'

chnusölè'è bunách na' Jesús, grenè' ga nac tu lu guí'adau' ga ni' yajsóè' tuzè'. Ni' bulidzè' Dios. Cati' chgul, tuzè' zoè' ni'. ²⁴Bárcodau' ga na' nacu'è bönni' uséd queè' rdöd gatsj lahuil' nis zxon na', ati' ryas bárcodau' na' le ryas rdxia nis zxon na', le ruzaga' barco na' bö' reycj. ²⁵Gdöd ladxi' yël, gbiguè'è Jesús gal-la' ga na' nacu'è, rzè'i ni'è lu nis zxon. ²⁶Cati' gualalé'inè' Lè' bönni' uséd queè', rzè'i ni'è lu nis zxon, sxzöni gulabò'è bagu'í' le tádxinè'. Gulabòdxyè'è, ta'né':

—Tu bxin na'.

²⁷Ni'r Jesús la' bulidztè' lequè', rnè':

—Gul-zxöni ládxi'li'. Neda' ni.

Cutu gádxili'.

²⁸Ni'r bubì'è didza' Pedro, rè' Jesús:

—Xan, chqui' nacu' Li', gna be'i neda' guida' ga na' zu' lu nis.

²⁹Jesús gudxè' lè':

—Gda.

Ni'r bötjè' Pedro lè'i bárcodau' na' len gzè'i ni'è lu nis zxon, zijè' ga na' zoè' Jesús. ³⁰Ni'r cati' blé'inè' Pedro ca rutá nis bö' na' reycj, gúdxinè'. Ni'r gzu lahuè' rötjè' lu nis, ati' grödxyè'è. Bulidzè' Jesús, rnè':

—Xan, buslá neda'.

³¹Jesús la' bulitè' nè'è. Buguel-lè'è lè', len rè' lè':

—Lati'z réjlè'u neda'. ¿Bizx quiè guc chop ladxu'u?

³²Cati' gulubenè' lè'i bárcodau' na', grò' dxi bö' na' reycj. ³³Ni'r gulayíj ládxi'què' Jesús bönni' nacu'è lè'i bárcodau' na', ta'né':

—Le nactè, Zxi'nè' Dios nacu'.

**Jesús ruúnè' bönni' huè'
nacu'è Genesaret**

³⁴Cati' chguladödè' yetslá'a nis zxon na', la' guladxintè' lu xyu yödz

Genesaret. ³⁵Cati' guluúnbè'è Jesús bönni' yödz ni', gulasölè'è didza' gdutè luyú ni', ati' djua'què' ga zoè' Jesús yúgu'tè nup te'i. ³⁶Gláta'yuè' lahuè' Jesús gu'è lequè' latj la'ganzè' rui'i lari' nacuè', ati' la' guluhuöactè yúgu'tè nup na' gulagán lari' na'.

Le tun ga cunacru' dxi'a lahuè' Dios

15 Ni'r guladxinè' ga zoè' Jesús yugu' bönni' gdau' fariseo len bönni' gdau' tu'sèdi, narujquè' Jerusalén, ati' tè' Jesús: ²—¿Bizx quiè tunè' bönni' uséd quiu' le rdöd bè'i ca nac le nalébiru' runru' ca glunè' xuz xtau'ru'? Cutu ta'guíb na'què' ca nac qui gdau' cati' zi'a lahuè'.

³Bubì'è didza' Jesús, gnabnè' lequè', rnè':

—¿Bizx quiè lbi'ili' ca' ruca'nli' ca'z zxba queè' Dios quiè gunli' le nalébili' runli'? ⁴Cni nac, le gna bé'inè' lbi'ili' Dios, gnè': “Ben ba la'n xuz xna'u”, len gnè' ca': “Nu gnè' zi' qui xuz xnè'i, tsaz gat nu na'.” ⁵San lbi'ili' rnali': “Chqui' nu quiè xuz xnè'i: Cutu bi gac gunna' quiu' le chgzxi' lu na'a gunna' queè' Dios yúgu'tè, ⁶cutur bi ral-la' gun qui xuz xnè'i nu na'.” Cni runli', ruca'nli' ca'z le gna bè'è Dios, quiè gunli' le nalébili' runli'. ⁷Lbi'ili', bönni' rulu'z tsahui' cuinli', gdu gdíxjö'è ca nacli' Isaías, bönni' bè'è didza' uláz queè' Dios, gnè':

⁸Bönni' ni, lu rú'agaczè' tunè' neda' ba la'n,

Len clèg gdu ládxi'què'.

⁹Daduz nac le ta'yíj ládxi'què' neda'

Le tu'sèdnè' yugu' le gulaná bè' bunách.

¹⁰Ni'r bulidzë' bunách nacuá' ni' Jesús, rë' lequë':

—Gul-zé nagli' le gyëpa' lbi'ili' len gul-tsejni'i. ¹¹Clëg le ryaz ru'ë bönni' run ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios, san le r-ruj ru'ë, lë ni run ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios.

¹²Ni'r gulabiguë'ë ga zoë' Jesús bönni' uséd queë', len të' Lë':

—¿I nöznu' gulaleynë' bönni' gdau' fariseo cati' gulayönnë' didza' ni bë'u?

¹³Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Yúgu'të le nadúz, le cuguzë' Xuzá' zoë' yehua' yubá, huaduljgac gdu luí. ¹⁴Gul-cá'n lequë'. Chnachúl lauquë' len ta'ché'ë nup nachúl laugac. Chqui' tu bönni' lau chul gchë'ë yetüë' bönni' lau chul, gropë' la'bixë' lu yeru.

¹⁵Ni'r bubi'ë didza' Pedro, rë' Jesús:

—Bzejni'i netu' lë ni runu' lsaqui'.

¹⁶Jesús rë' lequë':

—¿Naru' cu réjni'tsali' ca' lbi'ili'?

¹⁷¿Naru' cu réjni'tsali' ryaz lë'ru' yúgu'të le ryaz rú'aru', ati' rurúj lë'ru'? ¹⁸Na'a, le r-ruj rú'ali', lu icj ládxi'dau'li' za', ati' lë ni run ga cunaclí' dxi'a lahuë' Dios. ¹⁹Cni rac, le ta'lén lu icj ládxi'dau'li' yugu' le rza' ládxi'li' le cunác, le lun ga gdódili' bunách, len le lun ga quítsjli' zxba qui yöl-la' nutság na', len le cunác runli', len yugu' le rzë ládxi'li' cuanli', len yugu' le rnëli' qui lza'li' le cunác, len yugu' le rnë xóhui'li'. ²⁰Yugu' le cni tun ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios tu bönni', san chqui' cuayár në'ë ca nac qui gdau' cati' bi gahuë', cutu gun ga cunaquë' dxi'a lahuë' Dios.

Réjlë'nu Jesús ngul gza'a

²¹Ni'r buzé'ë ni' Jesús, gyijë' lu xyu yödZ Tiro len yödZ Sidón.

²²Brujnu yödZ ni' tu ngul nababnu Canaán, ati' bë'nu zidZ didza', rënu Jesús:

—Xan, zxi'n xsoë' David, buechi' ladxi' neda'. Bi'i ngul quia' szxöni rzaca' rgui'bi' le yu'u lëbi' bö' xóhui'.

²³Cutu bi didza' bubi'ë Jesús. Ni'r gulabiguë'ë ga zoë' bönni' uséd queë', ati' glë' Lë', ta'né':

—Busöla'-nu, le za'nu cúdzuru' rbódxya'anu.

²⁴Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rë'-nu:

—Dios nasölë'ë neda' gáclena' bunách Israel, nacgac ca bö'cu' zxíla'dau' nanitcba'.

²⁵Ni'r gbíga'nu ga zoë' Jesús ngul na' len gyij ládxi'nu Lë', rënu Lë':

—Xan, guclen neda'.

²⁶Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Cutu nac dxi'a uguaru' yöt quecbi' bi'idau' len chu'nru' lei laucba' bó'cu'dau'.

²⁷Ni'r rënu Jesús ngul na', rnanu:

—Ja, Xan, san táguba' bó'cu'dau' na' le bizxj tu'huóxj ga tagu xancba'.

²⁸Ni'r bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Nguldau'. Gdu nac ca réjlë'lu neda'. Gac quiu' ca rë'nnu'.

La' ni'z böáctëbi' bi'i nguldau' queënu.

Jesús ruúnë' zian nup te'i

²⁹Ni'r buzé'ë ni' Jesús len gdödë' ga nac ra' nis zxön qui Galilea.

Grenë' ga nac tu lu guí'adau', ati' ni' grö'ë. ³⁰Guladxín ga zoë' Jesús bunách zian djua'quë' nup cuta'zá' len nup nachúl laugac, len nup

cuta'né, len nup narugu ni'a na'gac, len zianr nup te'li, ati' gulaguixjé' lequé' xni'è Jesús, ati' Lè' buné' lequé'. ³¹Gulubani bunách ni' ca nac le bené' Jesús, le gualé'iné' tu'né nup cugulané, ati' nuhuöacgac nup grugu ni'a na'gac, ati' tu'zá' nup cugulazá', ati' tu'le'i nup bchul laugac. Qui læ ni na' gulagu'è yöl-la' ba Dios quegac bunách Israel.

**Jesús rugahué' zianr ca
choa' gayuá' bunách**

³²Ni'r Jesús bulidzè' yugu' bönni' uséd queè', len rë' lequé':

—Ruhuechi' ladxa'a bunách zian ni, le chguc tsonn dza zá'clenè' neda' len cutu bi dè le lahué'. Cutu rë'nda' usóla'gaca'-nè' tshuöjquè' lidxquè' ta'dunzè' ca', nazx ca' ludú ládxi'què' la' nöz.

³³Ni'r të' Lè' bönni' uséd queè', ta'né':

—¿Gazxcz gdzólitu' yöt xtil zian lu latj ca'z ni, le ugágotu' bunách zian ni?

³⁴Gnabné' lequé' Jesús, rnè':

—¿Balx yöt xtil dè queèli'?

Gulubi'è didza', ta'né':

—Gadx, ati' nababzba' bö' cuidi' dëba' queètu' ni.

³⁵Ni'r Jesús gna bé'iné' bunách zian na' la'bó' lu yu. ³⁶Gdel-lè'è gadx yöt xtil na' len yugu' bö' na' ati' gudxè' Dios: “Xclenu!” Ni'r buzuzxjè' groptè na' len bunödzejè' quequè' bönni' uséd queè', ati' lequé' gulaguisiè' laugac bunách zian na'. ³⁷Glahuè' yúgu'tè' len guluhuöljnè'. Gdöd ni' gulutubè' le bizxj naga'ngac, ati' guludzé'è gadx bdö'a. ³⁸Nacquè' choa' gayu'è bönni' na' glahuè', san nutu nu

blab yugu' ngul len bi'idau'. ³⁹Ni'r Jesús busölè'è bunách na' tshuöjquè' lidxquè', ati' grenè' læ'i bárcodau' ni', zijè' lu xyu yöd' Magdala.

**Ta'nabné' Jesús gunè' tu le
gac bè' nuzxa naquè'**

16 Ni'r guladxiné' ga zoè' Jesús yugu' bönni' gdau' fariseo len yugu' bönni' gdau' saduceo quiè la'zì' bè'è Jesús, ati' gulanabné' Lè' gunè' tu le gac bè' ga za' yöl-la' uná bè' queè'. ²Bubi'è didza' Jesús, rë' lequé':

—Cati' rdzö', rnalì' cni: “Gun dxi'a cxö, le rø' böaj xna luzxbá.”

³Cati' nac zildau', rnalì' cni: “Cutu gun dxi'a na'a dza le rø' böaj xna len ruchúl luzxbá.” Lbi'ili', bönni' ruluí'z tsahui' cuinli'. Rac gnè ya'ali' nac gun luzxbá, san cutu gac tséjni'li' le rusèdi le tac dza ni zoaru' na'a. ⁴Bunách tua'dö' cuzóa gdu ládxi'gac ta'nabi neda' guna' tu le gac bè' nu naca', san cutu bi le gac bè' la'lé'inè'. Tuz læ na' guc bè' ca guc queè' Jonás, bönni' bè'è didza' uláz queè' Dios la'lé'inè'.

Ni'r buca'nè' lequè' Jesús, zhuöjè'.

**Le tu'sédné' bönni' gdau'
nac ca xnè'i yöt xtil**

⁵Cati' guladxiné' yetslá'a nis zxon ni', gláquibe'iné' bönni' uséd queè' Jesús glal ládxi'què' lu'è le lahué'.

⁶Ni'r Jesús gudxè' lequè':

—Gul-yutsca'. Gul-gún chi'i cuinli' qui le nac ca xnè'i yöt xtil quequè' bönni' gdau' fariseo len quequè' bönni' gdau' saduceo.

⁷Ni'r la' légaczè' glun xtídza'què' bönni' uséd queè', ta'né':

—Rnè' cni le cunua'ru' yöt xtil.

⁸Ráquibe'inè' lè ni Jesús, ati' rè' lequè':

—¿Bizx quiè run xtídza'li' la' lbi'izli' le cunua'li' yòt xtil? Latiz réjlè'li' neda'. ⁹¿Naru' cu réjni'tsali' len cu rajnéytsali' ca guc quegac gayu' yòt xtil ni', lè na' glahuè' chiún gayu'è bönni', ati' tsca zian bdö'a butubli'? ¹⁰¿Naru' cu rajnéytsali' ca' ca guc quegac gadx yòt xtil ni', lè na' glahuè' choa' gayu'è bönni' ati' tsca zian bdö'a butubli'? ¹¹¿Naru' cu réjni'li'? Cutu bè'a didza' qui yòt xtil cati' gudxa' lbi'ili' gun chi'i cuinli' qui le nac ca xnè'i yòt xtil quequè' bönni' gdau' fariseo len quequè' bönni' gdau' saduceo.

¹²Ni'r gulayéjni'nè' cutu gudxè' lequè' Jesús lun chi'i cuinquè' qui xnè'i yòt xtil, san ral-la' lun chi'i cuinquè' qui le tu'sèdnè' yugu' bönni' gdau' fariseo len yugu' bönni' gdau' saduceo.

Pedro rnè' Jesús naquè' Cristo

¹³Cati' bdxinè' Jesús lu xyu yòdz Cesarea, ga na' rna bè'è Filipo, gnabnè' yugu' bönni' uséd queè', rnè':

—¿Nacx ta'ná bunách nu naca' neda', Bönni' Nuhuöaquè' Gdu Bunách?

¹⁴Gulubi'è didza', ta'né':

—La'què' ta'né': “Juan nacu', bönni' ni' buquilè' bunách nis.” Yela'què' ta'né': “Elías nacu', bönni' ni' bè'è didza' uláz queè' Dios dza ni'tè.” Yela'què' ta'né': “Jeremías nacu', o yetúè' bönni' bè'è didza' uláz queè' Dios.”

¹⁵Ni'r Jesús gudxè' lequè':

—Nazxga lbi'ili', ¿nuzxa rnali' naca' neda'?

¹⁶Bubi'è didza' Simón Pedro, rè' Lè':

—Li' nacu' Cristo, Zxi'nè' Dios ban.

¹⁷Bubi'è didza' Jesús, rè' lè':

—Bica' bau' li', Simón, zxi'nè' Jonás, le cutu bului'inè' li' lè ni nu bönni', san Xuza' zoè' yehua' yubá bului'inè' li' lè ni. ¹⁸Neda' répa' li', li' nacu' Pedro, ati' lu guiøj ni ucu'a nup ludúb quia', ati' yöl-la' uná bè' qui tu' xòhui' cutu saqui' uzaga' xnözquè'. ¹⁹Gunna' quiu' yugu' zxi'n guia qui latj ga rna bè' Nu zoa yehua' yubá. Le gna bè'u luyú ni, chgna bè' ca' Nu na' zoa yehua' yubá, ati' le gu'u latj gac luyú ni, chbè' latj gac lè na' Nu na' zoa ni' yehua' yubá.

²⁰Ni'r Jesús gna bé'inè' yugu' bönni' uséd queè' nutu nu lè'è naquè' Lè' Cristo.

Jesús rguíxjö'è ca zi'a ludöddè' Lè'

²¹La' dza ni'z gzu lahuè' Jesús rguíxjöi'nè' yugu' bönni' uséd queè' run bayúdx tsijè' Jerusalén, ati' ni' lusaca' zi'è Lè' yugu' bxuz uná bè' len bönni' gul tu'zejni'i, len bönni' gdau' tu'sèdi, ati' ni'r ludöddè' Lè', san cati' gac tsonn dza ubanè' lu yöl-la' gut. ²²Ni'r quizi bch'è Jesús Pedro len gzu lahuè' rdil-lè' Lè' didza', rnè':

—Xan, cutu gu'è latj Dios. Cutu ca' gac quiu' ca rnau'.

²³Ni'r bueycjè' Jesús, len rè' Pedro:

—Bcuit ga zoa'. Runu' ca run Satanás, tu' xòhui'. Runu' ga gac chop ladxa'a le cutu nac ca rza'

ladxë'ë Dios le rza' ladxu'u li', san ca ta'zá'z ládxi'gac bunách.

²⁴Ni'r Jesús gudxë' yugu' bönni' uséd queë', rnë':

—Chqui' zoë' bönni' rë'nnë' tē'ë neda', ral-la' uzōë' tsal' yugu' le rzë ladxë'ë, len gaquë' ca tu bönni' zijë' zajtë'ë lë'i yag cruz, ati' ni'r gac tē'ë neda'. ²⁵Nu bönni' guë'nnë' gun chi'ë yöl-la' na'bán queë', unitië' lei, san bönni' unitië' yöl-la' na'bán queë' le dē'ë neda', gata' queë' yöl-la' na'bán gdu. ²⁶¿Bizxa uzi'tsë' xbey bönni' chqui' utubë' yúgu'të le dē yödzyú ni san unitië' yöl-la' na'bán gdu queë'? ¿Bizxa caz gac unödzejë' bönni' quië gata' queë' yöl-la' na'bán gdu? ²⁷Cni rnia', le huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, dzag neda' yöl-la' yení' queë' Xuza' Dios, len dzagquë' neda' gbaz la'y quia'. Ni'r ubi'a qui queë' bunách tsca nac le nungac. ²⁸Le nactë rëpa' lbi'ili': “Cutu ca' lat la'gac nup nacua' ni cati' la'le'ir duná bē'a neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.”

Rdza' ca nalá' lahuë' Jesús

17 Gdöd xop dza, Jesús gdel-lë'ë Pedro len Jacobo len Juan, böchë'ë Jacobo na', ati' bchë'ë lequë', yjaquë' quizi ga nac tu lu gui'a sib. ²Ni' bdza' ca nalá' lahuë' Jesús lauquë'. Gyëp yös yení' lahuë' Jesús ca ruzeni' gbidz, ati' böac chguichdau'z lari' nacué' ca yení'. ³Ni'r gulalé'inë' bönni' uséd queë' na' buluí' lauquë' Moisés len Elías, tuí'lenë' Jesús didza'. ⁴Ni'r Pedro rë' Jesús:

—Xan, nac dxi'a zoaru' ni. Chqui' rë'nnu', guna' ni tsonn

yu'u lága'dau', tu quiu', yetú queë' Moisés, len yetú queë' Elías.

⁵Tsal ni' ru'ë didza' ni Pedro, la' grö'të ni' tu böaj yení' le gzxoa lequë', ati' lu böaj na' byön chi'i nu rna:

—Bönni' ni Xzi'ncza'. Nadxi'ida'-në' len rdzag ladxa'a Lë'. Gul-zé nagli' didza' gu'ë.

⁶Cati' gulayönnë' chi'i na' bönni' uséd queë', guladzö'ë guzru'al len gladxi guladzöbnë'. ⁷Ni'r gbiguë'ë Jesús ga na' nacué', ati' gdanë' lequë', rnë':

—Gul-tsás. Cutu gádxili'.

⁸Cati' gulachís laquë', guluyüë', nutur nu gulalé'inë', san tuzë' Jesús.

⁹Cati' ni' tu'dinnië' lu gui'a na', gna bé'inë' lequë' Jesús, rnë':

—Nutu nu guiëli' ca guc lë ni blé'ili' cati' ubanra' lu yöl-la' gut neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

¹⁰Ni'r gulanabnë' Lë' bönni' uséd queë', ta'në':

—¿Bizx quië ta'në' bönni' gdau' usëdi run bayúdx uluí' lahuë' Elías zi'al ca uluí' lahuë' Cristo?

¹¹Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Le nactë uluí' lauczë' zi'al Elías, len uca'në' tsahui' yúgu'të. ¹²Neda' rëpa' lbi'ili': “Chbuluí' lahuë' Elías na', san cutu guluúnbë'ë lë', ati' yúgu'të ca rnaz quequë' glunë' queë'.” Lëzca' cni lunë' quia' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, lusaca' zi'ë neda'.

¹³Ni'r gulayéjni'në' bönni' uséd queë', bé'lenë' lequë' didza' Jesús ca guc queë' Juan, bönni' na' buquülë' bunách nis.

Ruünë'-bi' Jesús tubi' bi'i bönni' ré'ibi' xjuti'

¹⁴Cati' guladxinë' ga na' nacua' bunách zian, gbiguë'ë ga zoë' Jesús

tu bönni', ati' buzechu zxibë' lahuë'
Jesús ¹⁵len rë' Lë':

—Xan, buechi' ladxi'-bi' bi'i
bönni'dau' quia', le ré'ibi' xjuti',
len sxöni rzaca' rgu'i'bi', ati'
zian lzu rdzö'bi' lu gui' o lu nis.
¹⁶Chdgu'a-bi' lauquë' bönni' uséd
quiü' san cutu guc luúnë'-bi'.

¹⁷Bubi'ë didza' Jesús, rnë':

—Lbi'ili', bunách curéjlë'li' len
cunacli' tsahui'. ¿Gáca'xtécz ral-la'
sóalena' lbi'ili' quië tséjlë'li' neda'?
¿Gáca'xtécz ral-la' gua' glena'
queëli'? Gul-dguá'-bi' quia' ni.

¹⁸Ni'r Jesús buzeynë' ba nadx bö'
xöhui' na' yu'u lëbi', ati' la' burujtë'
lëbi', ati' la' na'z böactëbi' bi'i
bönni'dau' na'.

¹⁹Ni'r, quizi gulabiguë'ë ga
zoë' Jesús bönni' uséd queë', ati'
gulanabnë' Lë', ta'né':

—¿Bizx quië na' netu' cutu guc
ubijtu' bö' xöhui' na'?

²⁰Jesús rë' lequë':

—Cutu gzxáqui'li' le curéjlë'li'
Dios gdu ládxi'li'. Le nactë rëpa'
lbi'ili', zal-la' cuidi'z nac yöl-la' rejlë'
queëli' Dios, nacz ca tu xseydau'
mostaza, huac guiëli' guí'adau'
ni: “Bcuit ni len yajsóa ni'!”), ati' la'
gcuittë guí'adau' na'. Cutu bi zoa
le cugác gunli' chqui' réjlë'li' Dios
gdu ládxi'li'. ²¹Tu bö' xöhui' cni gac
ubijli' tuz chqui' ulidzli'-në' Dios,
len gunli' gubás.

Rguíxjö'ë leyúbl Jesús ca zi'a ludöddë' Lë'

²²Tsal ni' ta'dé' luyú Galilea,
Jesús gudxë' yugu' bönni' uséd
queë', rnë':

—Zoa nu udód neda', Bönni'
Nuhuöaquë' Gdu Bunách, lu na'gac

bunách. ²³Ludöddë' neda', san cati'
gac tsonn dza Dios uspanë' neda'.

Ni'r guluhui'nnë' bönni' uséd
queë'.

Jesús rguizxj lazë' qui gdau'

²⁴Cati' guludxinë' Capernaum
Jesús len yugu' bönni' uséd queë',
guladxinë' ga zoë' Pedro bönni'
tu'quizxjë' bunách lazgac qui gdau',
ati' tē' Pedro:

—¿Naru' cu quizxj lazë' qui gdau'
bönni' rusëdnë' lbi'ili'?

²⁵Bubi'ë didza' Pedro, rnë':

—Ja, huaguizxjë'.

Cati' buazië' Pedro lu yu'u, Jesús
la' bulidztë' lë' len rë' lë':

—¿Nacx rusaca' quiu', Simón?
Bönni' ta'ná bë'ë luyú ni, ¿nupx
tu'quizxjë' le rguizxj laz len lazxj
qui yu? ¿Naru' tu'quizxjë' bunách
uládz quequë' o bunách gza'a?

²⁶Bubi'ë didza' Pedro, rë' Lë':

—Bunách gza'a tu'quizxjë'.

Ni'r Jesús rë' lë':

—Qui lë ni na', cutu run bayúdx
quizxj laza' qui gdau' le naca'
Zxi'në' Dios ca na' cutu bi ta'guíxj
nup nacgac bunách uládz qui nu
na' ruquízxj. ²⁷Na'a, quië nutu
nu gun leyru', gyeaj ra' nis zxön,
yajzál lu nis le rzönnu'-ba' bö', ati'
bö' cuiju'-ba' zi'al, gzxí'-ba'. Cati'
gsalju' rú'aba', ni' gdzólinu' tu dumí
lasdau'. Gzxi' lei, ati' gdizxj laza'
len lazu'.

¿Nuzxal gac blau?

18 La' dza ni'z guladxinë' ga
zoë' Jesús bönni' uséd
queë', ati' gulanabnë' Lë', ta'né':

—¿Núzxalë' bönni' ni gaquë' blau
ga rna bë'ë Dios yehua' yubá?

²Bulidzè'-bi' Jesús tubi' bi'i bònni'dau', ati' buzóè'-bi' gatsj lahui'l ga na' nacu'è. ³Ni'r rè' lequè':

—Le nactè rèpa' lbi'ili', chqui' cuhuòaclì' ca nacbi' bi'idau', cutu ca' tsazli' ga ni' rna bè'è Dios yehua' yubá. ⁴Qui lè ni na', nútì'tèz nu gac nòxj ladxi' len huòac ca nacbi' bi'idau' ni, nu ni gac blau ga ni' rna bè'è Dios yehua' yubá. ⁵Nútì'tèz nu gun ba la'n tubi' bi'idau' cni le náquibi' quia', néda'cza' gun ba la'n.

Le tun ga nu gun dul-la'

⁶Gnè' ca' Jesús:

—Nu gun ga gunbi' dul-la' tubi' bi'idau' cni réjlè'bi' neda', dxi'ar gac queè' bònni' na' la'naru' ugal-lè' guiòj ryétuni yag yenè', ati' tsajsladzu' cuinë' lu nis zxon. ⁷Bica' bayechi' bunách yòdzlyú ni tun ga tunè' dul-la' lza'gac. Nacua'tecz le tun ga nu gun dul-la', san bica' bayechi' nu run ga nu gun dul-la'.

⁸'Qui lè ni na', chqui' gun ga gunu' dul-la' na'u o ni'u, bhugu lei, len gru'n lei. Dxi'ar gac quiu' tsajtsaziu' ga su' gbanu' curza'u o narugu ni'a na'u, len clèg nacua' chop na'u len chop ni'u ati' tsajtsaziu' lu gui' gabíl le gatga ul. ⁹Chqui' gun ga gunu' dul-la' yòj lau', gleaj lei len gru'n lei. Dxi'ar gac quiu' tsajtsaziu' ga su' gbanu', zoa tuz yòj lau', len clèg nacua' chop yòj lau', ati' tsajtsaziu' lu gui' gabíl.

Le run lsaqui' bö'cu' zxila' nanitba'

¹⁰Gnè' ca' Jesús:

—Gul-gún chi'i cuinli' cui uzoali'-bi' tsla'l nitubi' bi'idau' cni. Neda' rèpa' lbi'ili', nacua'teczè' gbaz

la'y tun chi'è lecbi' lahuè' Xuza' zoè' yehua' yubá. ¹¹Bida' ni neda', Bònni' Nuhuòaquè' Gdu Bunách, quiè uslá' nu ni nanít.

¹²'¿Nacx runi lbi'ili'? Nu bònni', nacua'ba' queè' tu gayuá' bö'cu' zxila', chqui' nitba' tuba', ñnaru' cu uca'nè'-ba' taplalj yu chénnaba' na' len tsijè' gap nac lu gui'a, tsajtiljè'-ba' bö'cu' zxila'dau' na' nanitba'? ¹³Chqui' udzölnè'-ba', le nactè rèpa' lbi'ili', udzijrnè' queèba' bö'cu' zxila'dau' na' ca gunè' quecba' yetaplalj yu chénnaba' ni' cutu gulanitba'. ¹⁴Lèzca' cni, Xuzru' Dios, zoè' yehua' yubá, cutu rè'nnè' nitbi' nitubi' bi'idau' cni.

Ca ral-la' unít lauru' böchi' lza'ru'

¹⁵Gnè' ca' Jesús:

—Chqui' gua' dò' quiu' böchi' lza'u, gyeajtsca', yajcá'nlenè' tsahui' la' lbi'izli'. Chqui' uzé' naguè' li', chbuguel-lu' u böchi' lza'u. ¹⁶Chqui' cutu uzé' naguè' xtidzu'u, bch'è'è yetuè' o yechopè' bònni' quiè urúj li xtidzu'u lauquè' chop tsonnè' bònni', nup gac lun lna' lau qui xtídza'li'. ¹⁷Chqui' cutu uzé' naguè' xtídza'què', gudx ca' bunách tu'dúb tu'séd queè' Dios, len chqui' cutu uzé' naguè' xtídza'gac bunách na', ni'r gaquè' quiu' bònni' na' ca bònni' curejle'è Dios len ca bònni' ruquizxjè' uláz qui yòdz zi'tu'.

¹⁸'Le nactè rèpa' lbi'ili', yúgu'tè le gna bè'li' luyú ni, nac le chgna bè'è Dios yehua' yubá, ati' yúgu'tè le güi'li' latj luyú ni, nac le chbè'è latj Dios yehua' yubá.

¹⁹'Lèzca' cni rèpa' lbi'ili', chqui' chopzli' gun tuz xtídza'li' luyú ni ca nac tu le gnábili'-nè' Dios,

gunnè' queèli' lè na' Xuzcza' Dios, zoè' yehua' yubá. ²⁰Ga nacua' chop tsonn nup ni nudubgac quia' neda', zoacza' neda' gatsj lahuil' ga na' nacué.

²¹Ni'r gbiguè'è Pedro ga zoè' Jesús len gnabnè' Lè', rnè':

—Xan, ÷báxatè lzu ral-la' unít lahua' böchi' lza'a, nu na' rua' dö' quia'? ÷Naru' gadx lzu?

²²Jesús rè' lè':

—Neda' rèpa' li', clèg gadx lzuz, san gdu tsonnlaj yu chi cö' nac gadx lzu.

Le run lsaqui' bönni' huen dxin cutu bunít lahuè' lzè'è

²³Gnè' ca' Jesús:

—Yetü ca', ca gun Nu na' rna bè' yehua' yubá nac ca benè' bönni' rna bè'è. Gu'nnè' ucá'nlenè' tsahui' yugu' bönni' huen dxin queè'.

²⁴Cati' gzu lahuè' rucá'nlenè' lequè' tsahui', djua'què' ga zoè' tu bönni' ral-lè'è queè' zian gayuá' dumí.

²⁵Le cutu guc quizxjè', gna bè'è xanè' la'da'u lè' len ngul queè', len yugu' bi'i queè', len yúgu'tè le dè queè', ati' ni'r gazxj le ral-lè'è queè' xanè' na'. ²⁶Ni'r buzechu zxiè' lahuè' xanè' huen dxin na' len gnabnè' lè', rnè': “Xan, ben zxon ladxu'u neda'. Huaguizxcza' li' yúgu'tè.” ²⁷Ni'r xanè' na' buechi' ladxè'è bönni' huen dxin queè' na', len bunít lahuè' lè' lè na' ral-lè'è queè', ati' busanè' lè'. ²⁸Cati' burujè' ni' bönni' huen dxin na', la' yajtsagtè' tu bönni' rúnlenè' lè' tsaxxon dxin, ati' bönni' na' ral-lè'è queè' láti'dau'z dumí. Ni'r gzxönè' lè' len gzxöndjè' yenè',

rè' lè': “Gdizxjtè lè na' ral-lu'u quia'.” ²⁹Ni'r buzechu zxiè' lahuè' lzè'è na' len gnab yechè'è lahuè', rnè': “Ben zxon ladxu'u neda'. Huaguizxcza' li' yúgu'tè.” ³⁰Cutu gu'nnè' bönni' huen dxin na', ati' yajlu'è lè' lidx guia dza quizxjrè' lè na' ral-lè'è queè'. ³¹Cati' gulalé'inè' lè ni yezíca'rè' huen dxin, guluhú'ntsquinè' ni'a queè', ati' yajtíxjöi'cnè' xanquè' yúgu'tè lè na' guc. ³²Ni'r bulidzè' bönni' huen dxin na' xanquè', ati' rè' lè': “Li', huen dxin cunác tsahui'. Yúgu'tè dumí na' gul-lu'u quia' bunít lahua' li'. Busula' lè na' gul-lu'u quia' le gnab yechu'u lahua'. ³³÷Naru' cu ral-la' huechi' ladxu'u ca' lza'u ca na' bena' quiu' neda', buechi' ladxa'a li'?” ³⁴Ni'r gléytsquinè' xanè' len budödè' lè' lu na'gac nup lusaca' zi' lè' dza quizxjrè' gdu'tè le ral-lè'è queè'. ³⁵Ni'r rnè' Jesús:

—Lèzca' cni gunè' queèli' Xuza' zoè' yehua' yubá chqui' cutu unít lauli' gdu ládxi'li' yugu' böchi' lza'li'.

³⁵Ni'r rnè' Jesús:

—Lèzca' cni gunè' queèli' Xuza' zoè' yehua' yubá chqui' cutu unít lauli' gdu ládxi'li' yugu' böchi' lza'li'.

Nup tu'lá'a yöl-la' nutság na'

19 Cati' budx bè'è yugu' didza' ni Jesús, buzé'è luyú Galilea, ati' bdxiné' luyú Judea le dè yetslá'a yegu Jordán zaca' ga rlen gbidz. ²Zjaclen Jesús bunách zian, ati' bunè' lequè' ni'.

³Ni'r guladxiné' ga zoè' Jesús la'què' bönni' gdau' fariseo quiè la'zì' bè'è Lè', ati' gulanabnè' Lè', ta'né':

—÷Naru' dè latj bönni' nutság nè'è usanè' ngul queè' ni'a qui bíti'tèz bi rac?

⁴Bubi'è didza' Jesús, rè' lequè':

—¿Naru' cu nulábnili' le nayúj lu guich la'y ca benë' bunách Dios cati' zi'a benë' yödzyú, bönni' len ngul benë' lequë'? ⁵Cni gnë' Dios: “Qui læ ni na', ral-la' usanë' xuz xnë'ë bönni', ati' tsaz tsajsóalenë'-nu ngul queë', ati' gropë' na' luhuöaquë' tuz bunách.” ⁶Cni nac, cutur nacquë' chopë' san tuz bunách chnuhuöaquë'. Qui læ ni na', cutu ral-la' lulë'ë bönni' nup na' benë' tuz Dios.

⁷Ni'r gulanabnë' Jesús bönni' gdau' na', ta'né':

—¿Bizx quië na' gna bé'inë' lequë' Moisés le rui' latj bönni' unödzyë' queënu ngul queë' tu guich le rulá'a yöl-la' nutság na', ati' usanë'-nu ngul queë' na'?

⁸Jesús rë' lequë':

—Cni benë' Moisés le nazíd icj ládxi'dau'li', bennë' lbi'ili' latj usanli'-nu ngul queëli', san cati' gzu lau guta' grö' yödzyú, cutu guc cni. ⁹Neda' rëpa' lbi'ili', chqui' usanë'-nu ngul queë' bönni' len cutu gdálennu bönni' yubl, ati' utság ná'lenë'-nu ngul yubl, gunë' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'. Lëzca' cni, chqui' utság ná'lenë'-nu ngul na' nu bönni', nusanë'-nu bönni' queënu, gunë' dul-la' le rguitsj zxba qui yöl-la' nutság na'.

¹⁰Ni'r të' Jesús bönni' uséd queë', ta'né':

—Chqui' cni nac queë' bönni' zóalenë'-nu ngul queë', dxi'ar gac queë' la'naru' cu gtsagcz në'ë, uga'në' tuzë'.

¹¹Bubi'ë didza' Jesús, rë' lequë':

—Cutu gac la'zí' lu na'gac didza' ni yúgu'të bunách, san nupz na' Dios ruzéjni'në' lequë'. ¹²Nacu'ë

bönni' cutu tu'tság ná'lenquë' ngul le cunacquë' gdu bönni' byu', le glaljë' ca', ati' yela'quë' bönni' cutu tu'tság ná'lenquë' ngul le guluzaga' xnözquë' bunách, ati' yela'quë' bönni' cutu tu'tság ná'lenquë' ngul quië gac lunë' xchinë' Dios Nu rna bë' yehua' yubá. Nu saqui' si' lu në'i didza' ni ral-la' si' lu në'i lei.

Rulídz tsahuë'-bi' Jesús yugu' bi'idau'

¹³Ni'r djuac'quë'-bi' ga zoë' Jesús bi'idau' xuz xna'cbi' quië gxoa në'ë lecbi' len ulidzë' Dios ni'a quecbi', ati' guluzaguë'ë xnözquë' bönni' uséd queë'. ¹⁴Ni'r rë' lequë' Jesús, rnë':

—Gul-güi'-bi' latj bi'idau' la'dxinbi' ga zoa', len cutu uzága'li' xnözcbi', le la'zí' latj nup nacgac ca yugu' bi'idau' cni ga ni' rna bë'ë Dios yehua' yubá.

¹⁵Bxoa në'ë lecbi' Jesús, ati' ni'r buzé'ë ni'.

Bönni' cuidi' dë yöl-la' tsahui' queë'

¹⁶Duyüë' Jesús bönni' ni zoë' iz cuidi' queë', len rë' Lë':

—Bönni' Usëdi gdu dxi'a. ¿Bizxa le nac dxi'a ral-la' guna' quië gdél-li'da' yöl-la' na'bán gdu?

¹⁷Bubi'ë didza' Jesús, rë' lë':

—¿I nöznu' bizxa na' rnau' quia', rnau' naca' gdu dxi'a? Nutu nu bönni' naquë' gdu dxi'a. Tuzë' Dios naquë' gdu dxi'a. Chqui' rë'nnu' gdél-li'nu' yöl-la' na'bán gdu, ben ca rna bë' zxba queë' Dios.

¹⁸Ni'r rë' Jesús bönni' na', rnë':

—¿Bizxal zxba na'?

Jesús rë' lë':

—Zxba na' gna bë'ë Moisés:

Cutu gdödnu' bunách.

Cutu gunu' dul-la' le rguitsj
zxba qui yöl-la' nutság na'.

Cutu cuanu'.

Cutu gnëu' qui lza'u le cunác.

¹⁹ Ben ba la'n xuz xna'u.

Bdxi'i böchi' lza'u ca nadxí'i
cuinu'.

²⁰ Gudxë' Jesús bönni' na' ni zoë'
iz cuidi' queë', rnë':

—Yúgu'të lë ni runa' ga gdel-la'
naca' bi'idau'. ¿Naru' zoa yetú le
ral-la' guna'?

²¹ Jesús rë' lë':

—Chqui' rë'nnu' gacu' gdu tsahui',
gyeaj, yjëti' le dë quiu', ati' dumí na'
si'u, bunódzj quegac bunách yechi'.
Cni gata' quiu' yöl-la' tsahui' ni'
yehua' yubá. Ni'r gda, gda' neda'.

²² Cati' byönnë' didza' ni bönni'
na' ni zoë' iz cuidi' queë', zhuöjë'
ruhui'nnë' le dëtsca yöl-la' tsahui'
queë'.

²³ Ni'r Jesús gudxë' yugu' bönni'
uséd queë', rnë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', baníg
nac tsazië' ga rna bël'ë Dios yehua'
yubá bönni' dë yöl-la' tsahui' queë'.

²⁴ Yetú ca' rëpa' lbi'ili', nacr baníg
tsazië' ga ni' rna bël'ë Dios bönni' dë
yöl-la' tsahui' queë' ca tödba' böa'
lu nag yötsi'.

²⁵ Cati' gulayönnë' didza' ni bönni'
uséd queë', gulubannë', ta'né':

—¿Nuzxa caz gac ulá, chqui'nu'?

²⁶ Buyúé' lequë' Jesús len rë' lequë':

—Cutu gac lun lë ni bunách, san
Dios huac gunë' yúgu'të.

²⁷ Ni'r bubí'ë didza' Pedro, rë'
Jesús:

—Byutsca', netu' chbuca'ntu'
yúgu'të len zá'lentu' Li'. ¿Bizxar
gata' queëtu'?

²⁸ Jesús rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', dza ni'
cati' ucúb yödzlyú ati' cõ'a gna
bë'a neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu
Bunách, ga ni' gáctëra' blau, lëzca'
lbi'ili' zá'lenli' neda', cõ'li' chinnu
latj ga gna bël'li', cuequi xbeyli'
idxinnu cõ'të yödz quegac zxi'n
xsoë' Israel. ²⁹ Nu bönni' ruca'në'
lidxë', o yugu' böchë'ë, o yugu'
zanë', o xuzë', o xnë'ë, o ngul queë',
o yugu' zxi'në', o yugu' la' yël queë',
quië gunë' xchina', bönni' ni si'
queë' yetú gayua'tër ca', len gata'
ca' queë' yöl-la' na'bán gdu. ³⁰ Zian
nup na'a nacgac blau, ca'z lugán,
ati' nup na'a naga'ngac ca'z, hualác
blau.

Runë' Isaqui' Jesús ca tunë' bönni' huen dxin

20 Gnë' ca' Jesús:

—Ca gun Nu na' rna bël'
yehua' yubá nac ca benë' tu bönni'
xan yu'u. Brujë' zildau', yajti'ljë' bönni'
lunë' dxin ga nac la' yël queë' ga na'
naduzgac lba uva. ² Cati' chbugá'nlenë'
tsahui' yugu' bönni' huen dxin na',
quizxjë' lequë' tu dumí lazxj qui tu dza,
bsöl'ë lequë' lunë' dxin ga nac la' yël
queë'. ³ Cati' burujë' gdu xsil, blé'inë'
yela'quë' bönni' nacua'zë' ca' ga nac
lu yë'y. ⁴ Rë' lequë': “Gul-tséaj ca'
lbi'ili' ga nac la' yël quia', ati' quizxja'
lbi'ili' le nac tsahui'.” La' yjactë' ca'
lequë'. ⁵ Burujë' leyúbl bönni' xan yu'u
na' gdu huagbíd, lenca' gdu xhuö
udzó' len la' tuz ca benë', bsöl'ë la'
yël queë' yugu' bönni' yajxaquë'ë ni'.
⁶ Burujë' ca' cati' ni' zoa yeláti'dau'z
gbidz len yajxaquë'ë yela'quë' bönni'
nacua'zë' ca' ni', ati' rë' lequë': “¿Bizx
quië zóatsali' ni ca'z gdu dza, cutu bi

dxin runli?" ⁷Tè' lè' bönni' na', ta'né': "Nutu nu benn xchintu!" Ni'r rè' lequè': "Gul-tséaj ca' lbi'ili' ga nac la' yèl quia', ati' quizzxa' lbi'ili' le nac tsahui!" ⁸Cati' chzoa gal, bönni' xan la' yèl na' rè' bönni' yu'u lu nè'è dxin na', rnè': "Blidz-què' bönni' huen dxin na', ati' gu'u lazxjquè', quizzju' zì'al bönni' na' guladxinè' yajseytè. Udx na' quizzju' bönni' na' guladxinè' zì'atèl." ⁹Ni'r guladxinè' bönni' yjenquè' dxin cati' ni' zoa yeláti'dau'z gbidz, len gulazi'è tu tuhueajquè' dumí lazxj qui tu dza. ¹⁰Cati' guladxinè' bönni' yjenquè' dxin zì'atèl, gláquinè' huazi'què' yelati', san lèzca' gulazi'è tu tuhueajquè' dumí lazxj qui tu dza. ¹¹Cati' gulazi'è lei, gulanètsquè' queè' bönni' xan yu'u na', ¹²ta'né': "Bönni' ni guladxinè' ga yajseytè, tu chi'z glunè' dxin, len tuz ca gdizxjtsu' lequè' ca netu', ati' netu' ni bentu' dxin gdu dza, gúguitscatu' gbidz." ¹³Bubi'è didza' xan la' yèl na', rè' tuè': "Böcha'a, cutu bi runa' quiu' le cunác tsahui'. ¿Naru' cu bugá'n tsáhui'ru' si'u tu dumí lazxj qui tu dza? ¹⁴Gzxi' lazxju', len böaj lidxu'. Neda' rè'nda' quizzxa' bönni' ni yjenè' dxin ga yajseytè la' leyz ca na' rguizzxa' li'. ¹⁵¿Naru' cu dè lu na'a guna' ca rè'nda' len yugu' le naqui quia'? ¿Naru' ruzxé'ítsanu'-nè' lza'u le runna' queè' szxöni?" ¹⁶Cni nac, la'què' bönni', tu'cá'n lequè' ca'z bunách, lacquè' blau, ati' la'què' bönni', nacquè' blau, luga'nè' ca'z. Zian nup nulidza', san nabábz nup la'rögac.

**Rguíxjö'è leyúbl Jesús
ca zì'a ludöddè' Lè'**

¹⁷Cati' ni' yu'è nöz Jesús, zijè' Jerusalén, bchè'è quizi idxínnutè' bönni' uséd queè', len rè' lequè':

¹⁸—Gul-yutsca', rbenru' zijru' Jerusalén, ati' ni' soa nu udód neda', Bönni' Nuhuöaquè' Gdu Bunách, lu na'què' bxuz uná bè' len lu na'què' bönni' gda'u tu'sèdi, ati' la'chuguè' quia' gatia'. ¹⁹Ludödè' neda' lu na'què' bönni' gza'a quiè lutitjè' neda'. La'guinè' neda' len ludè'è neda' lè'i yag cruz, san cati' gac tsonn dza, Dios uspanè' neda' lu yöl-la' gut.

**Le gnábinu Jesús xna'què'
Jacobo len Juan**

²⁰Ni'r bdxinnu ga zoè' Jesús xna'què' Jacobo len Juan, yugu' zxi'nè' Zebedeo, dzagquè'-nu chopè' ni, ati' buzechu zxibnu lahuè' Jesús, len gnábinu Lè' tu le uzá' ladxè'è queènu. ²¹Jesús gnabnè'-nu, rnè': —¿Bizxa rè'nnu'?

Rènu Lè':

—Gna bè' cò'bi' tubi' zxi'na' ni cuit lè'u yubél len yetubi' cò'bi' cuit lè'u yögl ga ni' gna bè'u.

²²Bubi'è didza' Jesús, rè' lequè':

—Cutu nózili' le rnabli'. ¿Naru' huac gua' glenli' le saca' qui'a neda', len gdil-li' nis ca gdila' neda' nis, gatia'?

Tè' Lè':

—Huactu'.

²³Ni'r Jesús rè' lequè':

—Le nactè le ral-la' saca' qui'a neda', gac ca' queèli', len le ral-la' gdila' neda' nis, gatia', gdil-li' ca' nis lbi'ili', san quiè cò'li' cuit lè'a yubél o cuit lè'a yögl, cutu dè lu na'a nu gu'a qui, san gata' quegac nup ni' chnupé'è quegac Xuza'.

²⁴Cati' gulayönnè' lè ni yechè' bönni' uséd queè' Jesús, gulaleynè'.

²⁵Ni'r bulidzè' lequè' Jesús, rnè':

—Nózcizli' ca tunè' bönni' ta'ná bé'inè' bunách gza'a, rdödtè bë'i ta'ná bé'inè' lequè', ati' nup ni' nacgac blau ta'ná be'i la' lza'gacz. ²⁶Cutu gac cni queëli'. Núti'tézl-li' lbi'ili' nu rè'ni gac zxön ga zoali', nu ni ral-la' gun dxin qui yezíca'rli'. ²⁷Lézca' cni, núti'tézl-li' lbi'ili' nu guè'ni gac blau, ral-la' gac ca bönni' nada'u qui yezíca'rli'. ²⁸Lézca' neda', Bönni' Nuhuöaquè' Gdu Bunách, bida' ni, clég quiè nu gun xchina', san quiè guna' xchingac bunách, len udöda' yöl-la' na'bán quia', le quizzjda' quegac bunách zian quiè lulá.

**Ruünè' Jesús chopè'
bönni' nachúl lauquè'**

²⁹Cati' ni' tu'rujè' yödz Jericó, zjaclen Jesús bunách zian. ³⁰Nacu'è ni' chopè' bönni' nachúl lauquè', rö'què' ra' nöz. Cati' gulayönnè' rdödè' ni' Jesús, glu'è zidzj didza', ta'né':

—Xan, zxi'n xsoè' David, buechi' ladxi' netu'.

³¹Gulaná be'i lequè' bunách zian nacuá' ni' quiè la'cu'è dxiz, san zidzjr glu'è didza', ta'né':

—Xan, zxi'n xsoè' David, buechi' ladxi' netu'.

³²Ni'r gzè' rbözè' Jesús, len bulidzè' lequè', ati' gnabnè' lequè', rnè':

—¿Bizxa ré'nili' guna' queëli'?

³³Tè' Jesús:

—Xan, ré'nitu' gunu' ga huöalj yöj lautu'.

³⁴Ni'r buechi' ladxè'è lequè' Jesús len gdanè' yöj lauquè'. La' guluhuöaljté yöj lauquè', ati' yjáclenè' Jesús.

Ba zxön ryaziè' Jesús yödz Jerusalén

21 Cati' guladxíngalè' yödz Jerusalén, len ni' nacu'è ga dè yödz Betfagé ga na' zoa Gui'a Ga Rö'gac Yag Olivo, ni'r bsölè'è Jesús chopè' bönni' uséd queè', ²len rè' lequè':

—Gul-tseajtsca' yödzdau' ni' ca dödl ga ni zoaru', ati' la' tsajxáca'tèli'-ba' tuba' burro gna' nága'ba', len dzag lèba' tuba' burro byu'dau'. Gul-tsajsdéx-ba' len gchè'li'-ba' quia' ni. ³Chqui' nu bi guiè lbi'ili', gul-guié nu na': "Xanru' rquinnè'-ba'." Ni'r gsölè'è quia' lecba'.

⁴Cni guc quiè butság ca na' buzujè' lu guich bönni' bë'è didza' uláz queè' Dios, gnè':

⁵Gul-guié nup nacuá' yödz Sión, Gul-yutsca', zè'è queëli' Bönni' gna bé'inè' lbi'ili'.

Lu yöl-la' nöxj ladxi' queè' dxiè'-ba' tuba' burro.

Dxiè' cúdzu'ba' búrrodau' nacba' zxi'nba' böa' rua'ba' yua'.

⁶Ni'r yjaquè' ni' bönni' uséd queè', ati' glunè' ca na' gna bé'inè' lequè' Jesús. ⁷Gulachè'té-ba' burro gna' na' len burro byu'dau' na', ati' guludxiè' cúdzu'cba' yugu' lari' guitsa' quequè', ati' lahui lari' na' gdxie' Jesús. ⁸Nacuá' ca' ni' bunách zian, ati' gulachíj la' nöz yugu' lari' ta'xóa cúdzu'què'. Yela'què' guluchibè' zin le guluzxóè' ga nac la' nöz. ⁹Zidzj glui' didza' bunách na' nanörgac len nup na' zjaclen Jesús, ta'né':

—Yöl-la' ba Lè', zxi'n xsoè' David. Bica' ba nu ni za' ni'a qui lè' Xanru'. Yöl-la' ba Dios.

¹⁰Cati' gyaziè' Jesús Jerusalén, glun rusbó yúgu'tè bunách lu yödza na', ati' zian nup glè lza'gac, ta'ná: —¿Nuzxa caz bönni' ni?

¹¹Yela'gac bunách ni' ta'ná: —Nu ni Jesús, bönni' ru'è didza' uláz queè' Dios, nac ladzè' Nazaret luyú Galilea.

Jesús rulatjè' lö'a gdau'

¹²Cati' gyaziè' Jesús lö'a gdau' queè' Dios, buláguè'è ni' l yúgu'tè nup tuti' len ta'u ga nac lö'a gdau' na'. Burixè' ca' yugu' blag quequè' bönni' tu'tsé'è dumí yödza zi'tu', len yugu' le ta'bö'li nup tuti' budödau'.
¹³Rè' lequè':

—Nayúj lu guich la'y, rna: “Lidxa' si' lei, yu'u ga nu ulídza Dios”, san lbi'ili' chnunli' ni ca nac bloj quegac gban.

¹⁴Cati' ni' zoè' Jesús nchil gdau', guladxinè' ga na' zoè' la'què' bönni' nachúl lauquè' len bönni' cuta'z'é'è, ati' Lè' bunè' lequè'.
¹⁵Gulaleynè' yugu' bxuz uná bè' len bönni' gdau' tu'sèdi cati' gulalé'inè' yugu' yöl-la' huac ni runè' Jesús, len gulayönnè' tui'bi' zidzj didza' bi'idau' ga nac nchil gdau', ta'nabi':

—Bica' ba Lè', zxi'n xsoè' David.

¹⁶Ni'r tè' Jesús: —¿Naru' cu ryönnu' ca ta'nabi' bi'i ni?

Bubi'è didza' Jesús, rnè': —Ja, ryönda'. ¿Naru' gatga nulábinili' le nayúj lu guich la'y cnicz ral-la' gac? Cni rna: “Li' benu' ga glul-lbi' yöl-la' ba le nac gdu yugu' bi'i cuidi' len yugu' bi'idau' ni' tádxi'bi'.”

¹⁷Ni'r buca'nè' lequè' Jesús len burujè' Jerusalén, ati' gyijè' Betania ga ni' buga'nè' gdu yèl.

Jesús rulídza zi'è yag higo

¹⁸Cati' za' rení', ati' ni' zhuöjè' Jesús Jerusalén, rdunè'.
¹⁹Blé'inè' tu yag higo zoa gal-la' cuiti nöz, ati' gbiguè'è ga na' zoa, san cutu bi bdzölinè' lu yag na'. Xlaguiz dxia. Ni'r Jesús gudxè' lei:

—Cutur cuia le rbia quiu'.

La' gbidxtè yag higo na'.
²⁰Cati' gulalé'inè' lè ni bönni' uséd queè', gulubannè', ati' gulanabnè' Jesús, ta'né':

—¿Nacxcz guc, gbidxtè yag ni?

²¹Bubi'è didza' Jesús, rè' lequè':

—Le nactè rèpa' lbi'ili', chqui' tséjlè'li' Dios len cugác chop ládxi'li', clègz huac gunli' ca na' bena' qui yag ni, san chqui' guièli' gui'a ni: “Bcuit len yajsóa lu nis zxön”, gac ca na' gnali'.
²²Lèzca' cni, yúgu'tè le gnabli' cati' ulidzli'-nè' Dios, chqui' huayéjlè'li' gunnè' queèli' Dios, huazi'li' lè na' gnabli'.

Yöl-la' uná bè' dè lu në'è Jesús

²³Ni'r gyaziè' Jesús nchil gdau', len tsal ni' rusèdnè' bunách nacua' ni', guladxinè' ga zoè' yugu' bxuz uná bè' len bönni' gul tu'zejni'i, ati' gulanabnè' Jesús, ta'né':

—¿Bizxa yöl-la' uná bè' dè lu na'u, runtsu' yugu' lè ni? ¿Nuzxa budöd lu na'u yöl-la' uná bè' ni?

²⁴Bubi'è didza' Jesús, rè' lequè':

—Lèzca' neda' gnábtscui'da' lbi'ili' tu didza'. Chqui' quíxjöi'li' neda' ca nac, neda' ca' gyèpa' lbi'ili' bizxa yöl-la' uná bè' dè lu na'a runa' cni.
²⁵¿Nuzxa caz bsöla' Juan, buquilè' bunách nis? ¿Naru' Dios bsölè'è lè', o gulasölè'è lè' bönni'?

Ni'r gulazú lauquè' bönni' gdau' na' ta'né' la' légaczé':

—Chqui' gnaru': Dios bsölë'ë lë', la' guiëtë' rë'u: “¿Bizx quië cutu gyéjlë'li' lë'?” ²⁶Na'a, chqui' gnaru': Gulasölë'ë lë' bönni', rádxiru' bunách lu yödç le ta'yejlë'ë yúgu'të' Juan na' bë'ë didza' uláz queë' Dios.

²⁷Qui lë ni na' gulubi'ë didza', të' Jesús:

—Cutu nózitu'.

Jesús rë' lequë':

—Neda' ca', cutu gyëpa' lbi'ili' bizxa yöl-la' uná bë' dë lu na'a runa' lë ni.

Runë' Isaqui' Jesús ca nac quecbi' chopbi' bi'i bönni' queë' tu bönni'

²⁸Ni'r Jesús gudxë' yugu' bönni' gdau' na':

—¿Nacx runi lbi'ili'? Zoë' bönni' nacua'bi' chopbi' bi'i bönni' queë', ati' yjödçë'-bi' tubi' bi'i queë' na', gnë': “Zxi'na', gyeaj na'a tsjenu' dxin ga nac la' yël quia' ga rögac lba uva.” ²⁹Bubi'bi' didza' bi'i na', gudxbi'-në': “Cutu rë'nda' tsija'.” Gdöd ni' bubí'i ládxi'bi' ati' yjenbi' dxin. ³⁰Ni'r bönni' na' yjödçë'-bi' yetubi' bi'i queë' na', len la' leyz ca gnë', ati' bubí'bi' didza' bi'i ni, gudxbi'-në': “Huac, Dad. Huayija'.” Cutu gyeajbi' bi'i ni. ³¹¿Núzxalbi' bi'i chop ni benbi' le bdzag ladxë'ë xuzbi'?

Gulubi'ë didza', të' Jesús:

—Bi'i zi'al na'.

Ni'r Jesús rë' lequë':

—Le nactë rëpa' lbi'ili', la'nörë' ca lbi'ili' yugu' bönni' uquízçj tua'dö' len yugu' ngul udá dzag, la'yazië' ga ni' rna bë'ë Dios. ³²Cni gac, le bidë' ga zoali' Juan, bönni' buquilë' bunách nis, len busëdnë' lbi'ili' le nac tsahui' ca ral-la' gunli',

ati' lbi'ili' cutu gyéjlë'li' lë', san gulayejlë'ë lë' yugu' bönni' uquízçj len yugu' ngul udá dzag. Zal-la' blé'ili' lë ni, cutu bubí'i ládxi'li' quië tséjlë'li' lë'.

Runë' Isaqui' Jesús ca nac quequë' bönni' huen dxin cunacquë' tsahui'

³³Gnë' ca' Jesús:

—Gul-zé nagli' yetú le guna' Isaqui'. Zoë' bönni' xan yu'u, ati' bönni' ni guzë' la' yël queë' yugu' lba uva. Glequë' li'aj qui len bchö'në' lerui guiöj ga gsië' xisi uva na'. Benë' ca' tu yu'u xtsa' ga nu uyú gdutë la' yël queë'. Ni'r budödë' la' yël na' lu na'quë' bönni' huen dxin, la'zi'ë quequë' lati' hueaj, ati' gyijë' yödç zi'tu'.

³⁴Cati' chbdxin dza luchibë' la' yël na', bsölë'ë bönni' xan la' yël la'quë' ni'a në'ë ga na' nacu'ë bönni' huen dxin ni' quië luzi'ë lu na'quë' uláz queë'. ³⁵Ni'r yugu' bönni' huen dxin na' gulazönë' yugu' ni'a në'ë na'. Glunë' huë' tuë' len yetúë' ca' guludöddë' lë', len yetúë' gululadxë' lë' guiöj. ³⁶Leyúbl bsölë'ë ca' yela'quë' ni'a në'ë bönni' xan la' yël na', glaquë' zianterë' ca nup na' bsölë'ë zi'al, ati' la' tuz ca glunë' quequë' bönni' huen dxin ni'.

³⁷'Ga yajseytë, bsölë'ë ca' zxi'në' ga na' nacu'ë. Gza' ladxë'ë, rnë': “Hualunë' ba la'n bi'i quia'.” ³⁸Cati' gulalé'inë'-bi' zxi'në' bönni' huen dxin na', la' gulanatë' la' légaczë': “Bi'i ni gaqui queëbi' la' yël ni. Gul-dá, gdódiru'-bi', ati' gaqui queëru' le ral-la' gaqui queëbi'.” ³⁹Ni'r gulazönë'-bi', ati' gulubijë'-bi' ni'l la' yël ga na' rögac lba uva, ati' ni' guludöddë'-bi'.

⁴⁰Ni'r Jesús gnabnè' lequè', gnè':
—Cati' udxinè' bönni' xan la' yèl
na', ìnaxc gunè' quequè' bönni'
huen dxin ni'?

⁴¹Gulubi'è didza' bönni' gdau' na',
tè' Jesús:

—Usnitiè' bönni' tua'dò' na', ati'
la' yèl queè' na' udödè' lu na'què'
yela'què' bönni' huen dxin, bönni'
lu'è lè' uláz queè' cati' gdxin dza
luchibè' lei.

⁴²Ni'r gudxè' lequè' Jesús:

—ìNaru' gatga nulábnili' lè na'
nayúj lu guich la'y ca nac lè ni? Cni
rna:

Guiøj na' gularu'nè' bönni'
tu'cu'è zò'ò,

La' guiøj na'z chnac guiøj len
zò'ò.

Lèczè' Xanru' benè' ga nac cni
Ati' nac tu le run ga rubániru'.

⁴³Qui lè ni na' rëpa' lbi'ili', xlatjli'
ga na' rna bè'è Dios gdua queèli'
len gata' quegac bunách lun ca
ral-la' gun nu nadel-li' latj ni'. ⁴⁴Nu
gtup lu guiøj ni, la' cuinzi quitsj,
ati' chqui' guiøj ni tsajbaga' bönni',
uxzúxj lè'.

⁴⁵Cati' gulayönnè' lè na' benè'
Isaqui' Jesús yugu' bxuz uná bè'
len yugu' bönni' gdau' fariseo,
táquibe'inè' bè'è didza' Jesús ca nac
quequè'. ⁴⁶Gulazú gulabö'è la'zönè'
Jesús, san gládxinè' bunách zian
nacuá' ni' le ta'yejlè' naquè' Jesús
bönni' ru'è didza' uláz queè' Dios.

Runè' Isaqui' Jesús ca nac qui
lni qui yöl-la' rutság na'

22 Leyúbl bé'lenè' lequè' didza'
Jesús, benè' Isaqui', rnè':

²—Ca gac quegac nup la'yáz
ga rna bè'è Dios yehua' yubá

nac ca gac quegac nup bulidzè'
bönni' rna bè'è cati' benè' lni qui
dza utság na'bi' bi'i bönni' queè'.
³Bsölè'è ni'a nè'è tsajxi'què' nup
na' chnulidzè' lid lni queèbi', san
cutu glè'nnè' lidè'. ⁴Ni'r bsölè'è
yela'què' ni'a nè'è len gudxè' lequè':

“Gul-tsjödxtsca' nup na' chnulidza',
guièli' lequè': Gul-yutsca', chnupá'a
la' huagu. Chbudódcda'-ba' yugu'
xpèdxa' len yugu' böa' bèdx renni'
quia'. Yúgu'tè chnupá'a. Gul-dá,
soaru' lni queèbi' bi'i quia' utság
na'bi'.” ⁵Cutu glunè' lequè' ba la'n
bönni' na' yajlidzquè', ati' yjaquè'
qui queèquè'. Tuè' yjenè' dxin,
len yetúè' gyijè' tsjò'u tsjéti'è.

⁶Yela'què' gulazönè' yugu' ni'a
nè'è na', ati' glu'è dò' quequè' len
guludödcde' lequè'. ⁷Cati' byönnè'
lè ni bönni' na' rna bè'è, gleynè' len
bsölè'è bönni' queè' rjaquè' gdil-l,
guludödcde' bönni' gdödi bunách
na', ati' guluquel-lè'è gui' ladzquè'.

⁸Ni'r gudxè' yugu' ni'a nè'è bönni'
na' rna bè'è, gnè': “Le nactè
chnupá'a qui lni na', san bönni' ni'
bulidza' lequè', cutu glaquè' Isaca'
djaquè' lni quia'. ⁹Gul-tseajtsca' gap
nac la' nöz len gul-lídz yúgu'tè nup
tsajxáca'li' ni' lid lni queèbi' bi'i
quia' utság na'bi'.” ¹⁰Ni'r gularujè'
ni'a nè'è na', zjaquè' gap nac la'
nöz, ati' gulutubè' yúgu'tè nup ni'
yajxáca'què', yugu' bönni' dxi'a len
bönni' tua'dò', ati' ga na' rac lni
gdza'r bunách.

¹¹Cati' gyaziè' bönni' na' rna
bè'è quiè uyúè' nup ni' nudubgac,
ni' blé'inè' tu bönni' cutu nacuè'
lari' dxi'a le bunödzjè' quequè'
bönni' nacu'è lni na'. ¹²Ni'r gudxè'
bönni' na': “Böcha'a, ìzoatsu' ni

len cutu nacu' lari' dxi'a bunödza' quegac nup nacuá' Iní?" Bönni' na' buséyj ru'è. ¹³Ni'r gudxè' nup na' tun xchinè' bönni' na' rna bè'è, gnè': "Gul-guga' ni'a nè'è bönni' ni. Gul-tsajchú'n-nè' ni'l ga na' rø' chul. Ni' cödxe' len utíl-l layè'è, lu yøl-la' ruhui'ni queè'."

¹⁴Ni'r Jesús gudxè' lequè':
—Zian nup nulidza', san nabábz nup la'rögac.

**Didza' bè'è Jesús ca nac
le rguizxj lazru'**

¹⁵Ni'r guluzé'è ni' bönni' gdau' fariseo na', ati' glun xtídza'què' lunè' ga bi gnè' Jesús quiè gac luqufé' Lè'. ¹⁶Quiè lunè' cni, gulasölè'è ga zoè' Jesús la'què' bönni' da'què' lequè' len bönni' da'què' Herodes, nup na' glè Jesús:
—Bönni' Usèdi, nòzitu' ru'u didza' Li' catèz nac len nac gdutè li ca rusèdnu' le naqui queè' Dios, len cutu rui' ladxu'u le ta'ná quiu' bunách, le cutu rbequi xbeynu' bunách ca nac le ta'náz bunách na'. ¹⁷Gdixjöi' netu'. ¿Nacx runi li? ¿I run bayúdx o cutu run bayúdx quizxj laztu' queè' César, bönni' yödzt zítu' na' rna bé'inè' rè'u?

¹⁸Ráquibe'inè' Jesús tè'nnè' lubijè' Lè' didza', ati' gudxè' lequè':
—Lbi'ili', bönni' rulu'iz tsahui' cuinli', ¿bizx quiè rui'li' didza' le ruzóa neda' ra' gui'a? ¹⁹Gul-luí'i neda' dumí le rguizxj lazli'.

Ni'r gulului'inè' Lè' tu dumí yödzt Roma. ²⁰Jesús gnabnè' lequè', rnè':
—¿Nuzxa lahui' zoa ni, len nuzxa lei zoa lè'i dumí ni?

²¹Tè' Lè':
—Queè' César na'.

Ni'r Jesús gudxè' lequè':
—Gul-quizxjè' César le naqui queè' César, ati' Dios le naqui queè' Dios.
²²Cati' gulayönnè' lè ni, gulubannè' ca nac didza' dxi'a bubi'è Jesús, ati' guluca'nè' Lè', zhuöjctè'.

**Ta'nabi yudxnè' Jesús ca
ral-la' lubán nup chnatgac**

²³La' dza ni'z guladxinè' ga zoè' Jesús bönni' gdau' saduceo, nup na' ta'ná cutu lubán nup chnatgac, ati' gulanabnè' Jesús, ²⁴ta'né':

—Bönni' Usèdi, Moisés gnè':
“Chqui' gatiè' bönni' zoanu ngul queè', len nutu nu bi'i queè' zoabi', ni'r bi'i böchè'è bönni' na' ral-la' utság ná'lenbi'-nu ngul queè', cui nit di'a dza queè' bönni' bóchi'bi' na'.” ²⁵Gulacua'bi' ga zoatu' gadx bi'i bönni' nac bóchi'cbi'. Bi'i zi'al na' butság ná'lenbi'-nu ngul, ati' gúttèbi'. Le nutu nu bi'i queèbi' zoabi', bi'i buróp na' butság ná'lenbi'-nu ngul uzéb queèbi' bi'i bóchi'bi' na'. ²⁶Lèzca' cni guc queèbi' bi'i buróp na', lenca' queèbi' bi'i bunn, len la' tuz ca guc queebi' igádxtebi', glatbi' yúgu'tèbi'. ²⁷Ga budxtè gutnu ca' ngul na'. ²⁸Cati' gdxin dza lubán nup chnatgac, ¿núzxabli' bi'i gadx ni' gáquinu queèbi' ngul na', le gulutság ná'lenbi'-nu ngul na' yúgu'tèbi'?

²⁹Ni'r bubi'è didza' Jesús, rè' lequè':

—Nachíxitsquili' lbi'ili' le curéjni'li' le nayúj lu guich la'y, len le cunúnbè'li' yøl-la' huac queè' Dios. ³⁰Cati' gdxin dza lubán nup chnatgac, cutur gac yøl-la' rzoalen ngul, len cutu lutság na'què', san

lacquë' ca nacquë' gbaz la'y queë'
Dios nacu'ë yehua' yubá. ³¹Ca na'
ral-la' lubán nup chnatgac, ñnaru'
cu nulábinili' lë na' gudxczë' lbi'ili'
Dios? ³²Cni gnë': "Neda' naca' Dios
queë' Abraham len Dios queë' Isaac,
len Dios queë' Jacob." Dios na' cutu
naquë' Dios quegac nup natgac tsaz,
san naquë' Dios quequë' bönni' ni
nabanquë' zal-la' glatië'.

³³Cati' gulayöni didza' ni bunách
nacuá' ni', gulubannë' ca nac lë na'
rusëdnë' lequë' Jesús.

Zxba queë' Dios le nac blau

³⁴Cati' gláquibe'inë' bönni' gdau'
fariseo ca benë' Jesús, buseyjë'
rú'acquë' bönni' gdau' saduceo, ni'r
guludubë' yúgu'të'. ³⁵Tuë' bönni'
nutsë'ë ladjqüë' len nazëdë' zxba
queë' Moisés, gu'nnë' si' bë'ë Jesús.
³⁶Qui lë ni na' gnabnë' Jesús, rnë':
—Bönni' Usëdi, ñbixzal zxba queë'
Dios nac blau?

³⁷Jesús rë' lë':

—Gdxi'inu' Xantu' Dios gdu
ladxu'u, len gdu icj ládxi'da'u, lenca'
len gdu yöl-la' rejni' quiu'. ³⁸Zxba
ni nac blau len nactër zxön. ³⁹Zxba
na' nac buróp, la' tuz ca nac, len
cni rna: "Gdxi'inu' böchi' lza'u ca
nadxí' cuinu'." ⁴⁰Chop zxba ni
nac ga zön yúgu'të le rna bë' zxba
queë' Dios, len yúgu'të le gulusëdnë'
bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios.

¿Nuzxa zxi'n naquë' Cristo?

⁴¹Tsal ni' nacu'ë tsazxón bönni'
gdau' fariseo na', Jesús gnabnë'
lequë', ⁴²rnë':

—¿Nacx runi lbi'ili' queë' Bönni'
na' lë' Cristo? ¿Nuzxa zxi'n naquë'?
Gulubi'ë didza', ta'né':

—Zxi'n xsoë' David naquë'.

⁴³Ni'r Jesús rë' lequë':

—¿Bixx quië na' lëczë' David
bulidzë' Lë', gnë': "Xana'?" Cni gnë'
cati' ni' bë'ë didza' uláz queë' Dios
Bö' La'y, gnë':

⁴⁴Xanru' Dios gudxë' Xana':

"Grö' cuít lë'a yubél,

Cati' gunra' ga luzechu zxibgac
lau' nup cuta'le'i Li' dxi'a."

⁴⁵Chqui' David na' rnë' queë' naquë'
Xanë', ñnacxcz nac, rnali' naquë'
zxi'n xsoë' David?

⁴⁶Nutu nu guc ubí'i didza', ati' ga
gzu lau dza na', nutur nu burugui bi
gnabi Lë'.

Jesús ruquíë' yugu' bönni' gdau'

23 Ni'r Jesús bë'lenë' bunách
nacuá' ni' len yugu' bönni'
uséd queë' didza'. ²Rë' lequë':

—Nuhuzaquë' xlatjë' Moisés,
tu'sëdnë' bunách yugu' bönni' gdau'
fariseo len bönni' gdau' tu'sëdi.

³Qui lë ni na', gul-gún yúgu'të le lë'
lbi'ili', san cutu gunli' lbi'ili' ca na'
tunë' lequë', le tu le ta'né' len yetú
le tunë'. ⁴Le ta'ná bë'inë' bunách

nac ca tu yua' zi'i le cusaqui' nu
gua', ati' tu'gu'ë lei yen zxichjgac
bunách, san lequë' cutu të'nnë'
lustsá'lenquë' lei, clëg len tuz
xbönni' na'quë'. ⁵Yúgu'të le tunë',
tunë' quië la'le'i lequë' bunách, le
tunë' zxön le túgu'ë yen na'quë'
len ra' xgaquë' ga na' nuzujquë' tu
le nayúj lu guich la'y, len tu'tunnë'
luzx lari' nácuquë'. ⁶Të'nnë' la'bö'ë
ga nac latj blau ga na' tu'dubë'
tahuë', lenca' ga na' nac latj blau lu
yu'u ga tu'dubë' tu'sëdë' queë' Dios.
⁷Lëzca' cni, të'nnë' lugáp lequë'
didza' ba zxön bunách gap nac

laugac bunách, len të'nnè' lè lequè':
 “Padiux, bönni' usèdi.”

⁸San lbi'ili', cutu ral-la' gunli' ga nu guiè lbi'ili': “Bönni' usèdi”, le zoa tuz Nu nac Bönni' Usèdi queèli, neda', Cristo, ati' yúgu'tèli' nacli' bóchi'li' tuli' yetuli'. ⁹Nutu nu guièli' luyú ni, cu gnali': “Xuz”, le zoa tuz Nu nac Xuzli', zoè' yehua' yubá. ¹⁰Cutu gunli' ga nu guiè lbi'ili': “Xan”, le zoa tuz Nu nac Xanli', neda', Cristo. ¹¹Nu nutsa' ladjli' nu run xchinli' yezíca'rli', nu ni gactèr blau ga zoali'. ¹²Chqui' nu uzóa cuini latj blau, ca'z ugá'n nu na', san nu nac nöxj ladxi', gac blau.

¹³Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' ruluí'z tsahui' cuinli'. Ruzága'li' nöz zjaclen bunách la'dxín ga ni' rna bè'è Dios yehua' yubá. La' lbi'izli' cutu saqui' tsazli', len cutu rui'li' latj la'yáz nup të'ni la'yáz.

¹⁴Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' ruluí'z tsahui' cuinli'. Rgualí' lidxcnu ngul uzèbdau', len quiè uluí'z tsahui' cuinli', xtsey rulidzli'-nè' Dios. Qui lè ni na', zxöntèr le grugu queèli' saca' qui'li'.

¹⁵Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' ruluí'z tsahui' cuinli'. Rdödli' gdu lu nis zxon len gdu yödzlyú ni quiè gunli' ga tsej ladxè'è Dios tsaxón len lbi'ili' tu bönni', len cati' ni' chgzáqui'li'-nè', runli' ga nabága'rè' zxguia' ca lbi'ili', tsajtsu'è lu gui' gabí.

¹⁶Bica' bayechi' lbi'ili'. Nachúl lauli' ati' ré'nili' ului'ili' nöz

bunách. Cni nac queèli' le rnali':
 “Chqui' bi rzi' lu në'è bönni', rneynè' gdau', cutu run bayúdx, san chqui' gneynè' oro dzö' gdau', bayúdx gun.” ¹⁷Lbi'ili', bönni' lau chul len cuta'yejni'i. ¿Bizxal nacr blau? ¿Naru' oro na' o gdau' le run la'y oro na'? ¹⁸Lézca' cni rnali': “Chqui' gneynè' bcugu la'y bönni', cutu gun bayúdx, san chqui' gneynè' gun zxoá lahui, bayúdx gun.” ¹⁹Lbi'ili', nazidli' len nachúl lauli'. ¿Bizxal nacr blau? ¿Naru' gun zxoá lahuiz o bcugu la'y na' run la'y gun na'? ²⁰Qui lè ni na', chqui' rneynè' bcugu la'y bönni', rneynè' lei lenca' yúgu'tè le dè lahuiz. ²¹Lézca' cni, chqui' rneynè' gdau' bönni', rneynè' lei lenca' Dios, nunczè' xlatjè' ni'. ²²Lézca' cni, chqui' rneynè' yehua' yubá bönni', rneynè' latj ga rø'è rna bè'è Dios, lenca' Lèczè' Dios rø'è ni'.

²³Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' ruluí'z tsahui' cuinli'. Cni nac queèli' le rguizxjli' qui gdau' tu cuia tsa tu chi cuia le rzi'li' qui xhueaj len qui guixi' anís len qui comino la' huagu, san ruca'nli' le nacr blau le rna bè' zxba queè' Dios, cutu runli' le nac tsahui', len cutu ruhuechi' ládxi'li' lza'li', len cutu réjlè'li'-nè' Dios. Yugu' lè ni run bayúdx gunli' len lèz cutu uca'nli' yezica' lè na' runli', rguizxjli' qui gdau'. ²⁴Lbi'ili', nachúl lauli' len ré'nili' ului'ili' nöz bunách. Ca na' runli' nac ca rudödli' bdzadzau' le ri'jli', rubijgacli'-ba' bó'yudau', san ri'jli'-ba' bóa' ta'bíè'-ba' bönni'.

²⁵Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi lenca' lbi'ili', bönni'

gdau' fariseo, bönni' rulu'iz tsahui' cuinli'. Nacli' ca xzíga'dau' rí'ijili' len yö'ön ráhuili'. Rguibli' le nua' cuit lè'i, san icj ládxi'dau'li' nadzè'ir yugu' le rbanli' len yugu' le cunác tsahui' runli'. ²⁶Lbi'ili', bönni' gdau' fariseo lau chul. Zi'al gul-quíb le nua' lu xzíga'dau' len lu yö'ön, gacli' dxi'a lu icj ládxi'dau'li', quiè gacli' ca' dxi'a cuit lè'li'.

²⁷Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi, lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' rulu'iz tsahui' cuinli'. Cni nac queèli' le nacli' ca yeru ba quegac nup chnatgac, le nacgac chguichdau'z cuit lè'i, len le nactè lach nala'gac, san nadzè'igac dxit quegac nup chnatgac lenca' yúgu'tè le zgut. ²⁸Lèzca' cni nacli' lbi'ili'. Le nactè lahuiz rulu'í cuinli' tsahui' laugac bunách, san icj ládxi'dau'li' nadzè'iz yugu' le rulu'iz tsahui' cuini, len le cunác runli'.

²⁹Bica' bayechi' lbi'ili', bönni' gdau' usèdi lenca' lbi'ili', bönni' gdau' fariseo, bönni' rulu'iz tsahui' cuinli'. Ruchisli' lguitj qui ba gap nagáchi'què' bönni' glu'è didza' uláz queè' Dios, len rui'li' lguitj gap nagáchi'gac bunách tsahui'. ³⁰Lèzca' cni rnali': "La'naru' zoatu' dza ni'tè cati' gulacu'è xuz xtau'tu', cutu guntu' lequè' tsazxón cati' guludödcdè' bönni' glu'è didza' uláz queè' Dios." ³¹Le rnali' cni, la' lbi'izli' runli' lna' lau nacli' xzi'n xsoagac nup ni' guludödi bönni' glu'è didza' uláz queè' Dios. ³²Cni nac, gdu ruspaga' cuinli' xzguia' na' gulabaguè'è xuz xtau'li'.

³³Lbi'ili', nacli' ca yugu' bèl snia' len di'a dza quegac bèl snia'. òNacxzc ulali' lu le usaca' zi' lbi'ili'

lu gui' gabí? ³⁴Qui lè ni na', neda' gsöla'a queèli' bönni' lu'è didza' uláz queè' Dios, lenca' bönni' ta'yejni'i, len yugu' bönni' usèdi. Yugu' bönni' ni, la'què' gdódili', len yela'què' uda'li' lè'i yag cruz, len yela'què' quinli' gap nac lu yu'u ga rudubli' rusèdli' queè' Dios, len ulagli' lequè' tu yetú yödz. ³⁵Cni gac, gbága'li' lbi'ili' xzguia' qui yúgu'tè rön quequè' bönni' tsahui' le glalj luyú, ga gdel-la' nu budödi Abel, bönni' tsahui', ga rdxintè nup guludödi Zacarías, xzi'nè' Berequías, bönni' na' budódili'-nè' gatsj lahuil' ga dè gdau' len ga dè bcugu la'y ga na' tu'zégui'què'-ba' lahuè' Dios böa' bédxdau'. ³⁶Le nactè rëpa' lbi'ili', yúgu'tè lè ni la'baga' bunách nacuá' dza ni zoaru' na'a.

Jesús rbödxè' ni'a qui yödz Jerusalén

³⁷Lèzca' cni gnè' Jesús:

—Jerusalén, Jerusalén, lbi'ili' na' rudódigaccli'-nè' bönni' tu'è didza' uláz queè' Dios len ruládxi'gacli' guiöj nup nasölè'è queèli' Dios. Zian lzu gu'nda' utuba' lbi'ili' quia', ca runba' yjèd, rutubba' zxan xilba' xzi'nba'dau', san cutu gú'nili'. ³⁸Gul-yutsca', ca'z ugán yu'u lidxli'. ³⁹Cni gac, le rëpa' lbi'ili', na'a su lau cutur glé'ili' neda' cati' gnarli': "La'y naquè' bönni' na' zè'è uláz queè' Xanru'."

Rguíxjö'è Jesús ca zi'a luquindjè' gdau'

24 Brujè' nchil gdau' Jesús, len tsal ni' ruzé'è ni', gulabiguè'è ga zoè' bönni' usèd queè', ati' gulului'inè' Lè' ca nacgac zö'ò nagu'ugac li'aj gdau'. ²Bubi'è didza' Jesús, rè' lequè':

—¿Rl'é'itsali' yúgu'tè lè ni? Le nactè rëpa' lbi'ili', cutu ca' ugá'n ni guiöj nabaga' lzè'i, le cugguúndj.

**Le lac bè' chzoa gdxin
dza udx qui yödzyú**

³Cati' ni' rölè Jesús ga nac lu Gui'a Ga Rò'gac Yag Olivo, guladxiné' bönni' uséd queè' ga na' zoè' queèzè', len tè' Lè':

—Gdixjöi' netu', çbatx lac lè ni, len bizxa gac bè' dza huödu' len dza udx qui yödzyú ni?

⁴Ni'r bubi'è didza' Jesús, rë' lequè':

—Gul-yú qui nadxi nu si' ye'i lbi'ili' ⁵le djaquè' zian bönni', si' laquè' ca lea' neda'. La'né' nacquè' Cristo, len la'zí' yé'inè' bunách zian. ⁶Huayónili' rac gdil-l len le rui' didza' qui gdil-l, san cutu guni lbi'ili' baníg, le ral-la' lac yúgu'tè lè ni, le cutu rdxini dza udx cati' lacr lè ni. ⁷Til-l tu yödzyú len yetú yödzyú, ati' tu ga nu rna bè' len yetú ga nu rna bè'. Latsj guidzhué' zxon len gac gbin, ati' zian latj sa' rtit. ⁸Yúgu'tè lè ni nacgac le la'zú lau yugu' le la'zaca' la'guí'i bunách.

⁹Ni'r ludód lbi'ili' bunách lu na' nu usaca' zi' lbi'ili'. Luzóa lbi'ili' tsla'l yúgu'tè bunách le da'li' neda', len ludóddè' la'li' lbi'ili'. ¹⁰Cati' gac cni, gac chop ládxi'gac zian bunách, lucá'n neda', len udód tu yetú lzè'i, len tu yetú uzóa lzè'i tsla'l. ¹¹Ni'r luluí' lauquè' zian bönni' ta'zí' yè'è, luluí' cuinquè' ca bönni' tu'è didza' uláz queè' Dios, len la'zí' yé'inè' zian bunách. ¹²Szxöni lua' dö' bunách, ati' qui lè ni na' cutur la'dxí'i böchi' lza'gac. ¹³Nu gaqui tsaz queè' Dios ga gdxintè dza udx,

nu ni ulá. ¹⁴Gdu yödzyú gac lban qui didza' dxi'a ca rna bè'è Dios quiè gac lna' lau qui laugac yúgu'tè bunách gza'a, ati' ni'r gdxin dza udx.

¹⁵⁻¹⁶'Nu uláb lè ni ral-la' uzejni'i ladxi'. Gnè' Daniel, bönni' bè'è didza' uláz queè' Dios, gnè': "Tsaz latj la'y queè' Dios le curlé'inè' Dios dxi'a, lè na' rusnít." Cati' glé'ili' gac cni, ni'r nup nacué' luyú Judea ral-la' tsajxundjgac zaca' guí'adau'. ¹⁷Nu dxi'a cju'ul cutu gal-la' huötj tsajxí' bi dè qui lu yu'u, san ral-la' gzxundjtè. ¹⁸Nu zoa ladj guixi', cutu gal-la' huöj tsajxí' lari' qui. ¹⁹Bica' bayechi' ngul zi'a luzoanu bi'idau' quecnu, lenca' ngul ni' tu'gádxinu-bi' bi'idau' quecnu cati' gdxin dza ni'. ²⁰Gul-lidzé' Dios gnábili'-nè' cui gdxin dza ni' gzxundjli' cati' rac beo' ziaq o cati' nac dza la'y, ²¹le la'zaca' la'gui'itèr bunách dza ni' ca gulazaca' gulaguí'i bunách dza ni'tè cati' zi'a guta' grö' yödzyú, ga rdxintè na'a dza, len clèg dza zi'a za' cutu la'zaca' la'guí'i cni. ²²Cati' gdxin dza ni', chqui' Dios cutu cuequi lahuè' quequè', nutu nu ulá, san cuequi lahuè' quequè' dza ni', gáclenè' nup gröczè' Lè'.

²³Ni'r cutu tséjlè'li' chqui' nu gdxin queè'li', len guiè lbi'ili': "Gul-yutsca', ni zoè' Cristo", o gna: "Ni' zoè'." ²⁴Luluí' lauquè' zian bönni' ta'zí' yè'è, la'né' nacquè' Cristo, o la'né' tu'è didza' uláz queè' Dios. Lunè' le lac bè' len le lun ga lubani bunách, ati' la'zí' yé'inè' nup gröczè' Dios chqui' huala'záqui'nè'. ²⁵Gul-yutsca', chgudxcza' lbi'ili' yúgu'tè lè ni zí'atèl ca zi'a lac.

²⁶Qui læ ni na', cutu grujli' chqui' la'dxín queëli' nup læ lbi'ili': "Gul-yutsca', ni' zoë' Cristo lu latj ca'z." Lëzca' cni, cutu tséjlë'li' chqui' la'ná: "Gul-yutsca', lu yu'u zoë'." ²⁷Ca na' rac cati' ryëp yös ga rlen gbidz, len ruzení' ga rbia gbidz, lëzca' cni gac cati' huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách. ²⁸Lactë cni, ca na' ta'ná bunách: "Gáti'tëz ga dë tu le nat, ni' ludubczba' bëchláb."

**Ca gac cati' huödë' Bönni'
Nuhuöaquë' Gdu Bunách**

²⁹Gnë' ca' Jesús:

—Töd yugu' dza ni' cati' la'zaca' la'guí' cni bunách, gchul gbidz, ati' beo' cutu gunn yení' qui. La'guindjba' bölj luzxbá, ati' la'zxíz le nala'gac luzxbá dë yöl-la' huac quegac. ³⁰Ni'r gla' lahui luzxbá le gac bë' huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, ati' la'bódx yechi' yúgu'të bunách yödzyú ni, cati' la'le'i neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, zuzá'a lu böaj luzxbá, dë lu na'a yöl-la' uná bë' zxön len yöl-la' yení'. ³¹Ni'r gsóla'gaca'-në' gbaz la'y quia'. Lucödxë' zidzj trompeta, ati' lutubë' nup nabóa' quia', nacuá' gdap la'të yödzyú len yúgu'të latj zcan luzxbá.

³²Gul-zejni'i ládxi'li' le rusëdi lbi'ili' le rac qui yag higo. Cati' ta'lén zxuza' në'i huë'ndau' len chrubía xlagui' yuldau', nózili' chzoa gdxin dza gba. ³³Lëzca' cni, cati' glé'ili' tac yúgu'të læ ni, gnózili' chzoa gdxin dza udx na' len chrdzag lahui. ³⁴Le nactë rëpa' lbi'ili', yúgu'të læ ni lac zí'atël ca lat

bunách nacuá' dza ni'. ³⁵Huadód quegac luzxbá len luyú ni, san yugu' xtidza'a cutu la'dód ca'z.

³⁶Cati' gdxin dza ni' nutu nu nözi. Cutu nözcne' gbaz la'y queë' Dios nacu'ë yehua' yubá len cutu nözda' neda', Zxi'në' Dios, san tuzë' Dios Xuz nöznë'.

³⁷Ca na' guc dza ni' cati' ni' zoë' Noé, lëzca' cni gac cati' huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách. ³⁸Yugu' dza ni' zí'atël ca zi'a gdxin nis guiöj le busnít yödzyú, gli'j glahuë', gulutság na'quë' len guludödë' zxi'nquë' lu yöl-la' rutság na' ga bdxintë dza gyazië' Noé læ'i barco zxön ni' benë', ³⁹len cutu gláquibe'inë' cati' bdxintë nis guiöj le busnít yödzyú ati' gulanitië' yúgu'të'. Lëzca' cni gac cati' zi'a huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, nutu nu gáquibe'i. ⁴⁰Dza huöda' la'cu'ë chopë' bönni' ladj guixi'. Tuë' uchë'a-në' quia' ati' yetúë' uca'na'-në'. ⁴¹La'cua'nu chopnu ngul nacua'nu huëtu. Tunu uchë'a-nu quia', ati' yetunu uca'na'-nu.

⁴²Gul-spán ládxi'li' le cutu nózili' bizxa dza huöda' neda', Xanli'.

⁴³Na'a, gul-tsejni'i læ ni. La'naru' nöznë' xan yu'u bizxa dza guidë' gban, huané'ë yël len cutu gu'ë latj nu quidj zö'ö quië cuan le dzö' lidxë'. ⁴⁴Qui læ ni na', gul-spán ládxi'li' ca' lbi'ili', le huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, tu dza cutu nuzóa icjli'.

**Bönni' huen dxin gdu len bönni'
huen dxin cunaquë' gdu**

⁴⁵Gnë' ca' Jesús:

—¿Nuzxa caz bönni' huen dxin naquë' gdu len réjni'në', bönni'

huen dxin na', xanë' cu'ë lu në'ë bunách nacua' lidxë' quië gu'ë le lágugac cati' gdxin dza? ⁴⁶Bica' ba bönni' huen dxin na' naquë' gdu, bönni' na', cati' udxinë' xanë', duxaquë' lë' cni runë' le nudödë' xanë' lu në'ë. ⁴⁷Le nactë rëpa' lbi'ili', yúgu'të le dë queë' xanë', udödë' lu në'ë bönni' huen dxin na' runë' cni. ⁴⁸Chqui' huöaquë' huia'dö' bönni' huen dxin queë' len sa' ladxë'ë, gnë: "Huadzeynë' xana', cutu huödtë'", ⁴⁹len chqui' su lahuë' gundë' zi' bönni' túnlenë' lë' tsazxón dxin, len su lahuë' ca' gui'j gágulenë' nup ta'zudxi, ⁵⁰ni'r huödë' xanë' bönni' huen dxin na' tu dza cati' cuzöë' rbözë' o tu yël cutu ráquinë'. ⁵¹Ni'r xanë' na' usaca' zi'tsquë' bönni' huen dxin na' len gunë' ga gac queë' ca na' ral-la' gac quegac nup tu'lu'iz tsahui' cuingac. Ni'r cödx yechë'ë len utíl-l layë'ë.

Runë' Isaqui' Jesús ca nac quecbi' chibi' bi'i ngul ra'bandau'

25 Gnë' ca' Jesús: —Ca gac quegac nup ral-la' la'yáz ga rna bë'ë Dios yehua' yubá nac ca gac quecbi' chibi' bi'i ngul ra'bandau'. Gulazi'bi' le nua'gac gui' quecbi', ati' gularujbi' tsajtsagcbi' bönni' utság në'ë. ²Gáyu'bi' naccbi' bi'i cuta'yejni'i san yegáyu'bi' nasína'cbi'. ³Gulazi'bi' le nua'gac gui' quecbi' bi'i ngul cuta'yejni'i na' san cutu glua'bi' yelati' za regui. ⁴Glua'bi' za regui lu bóga'dau' quecbi' bi'i sina' na' len le nua'gac gui' quecbi'. ⁵Le gdzeynë' bönni' utság në'ë, gdöd yël laucbi' len glástëbi'. ⁶Cati' bdxin gdu ladxí' yël, byön chí'i

nu rnë zidzj, rna: "Chzë'ë bönni' utság në'ë. Gul-rúj tsajtsagli-në'." ⁷Ni'r gulayasbi' yúgu'tëbi' bi'i ngul na', ati' gulupa'bi' le nua'gac gui' quecbi'. ⁸Glui'bi' didza' bi'i cuta'yejni'i na', glëbi' yugu' bi'i sina' na': "Gul-gúnn queëtu' láti'dau' za regui queëli' le tu'úl le nua'gac gui' queëtu' ni." ⁹Gulubi'ibi' didza' bi'i sina' na', gulanabi': "Cutu gac, le cutu bi ugá'n queëtu' len queëli'. Gul-tsejtsca' ga rda'u za regui, tsjó'uli' queëli'." ¹⁰Tsal ni' zjacbi' zajxi'cbi' lei, bdxinë' bönni' utság në'ë. Gulayázlentëbi' lë' ga na' rac lni qui utság na' bi'i na' nacua'bi' sina' ta'bözbi' lë', ati' la' gyeyjtë yu'u. ¹¹Gdöd ni' guladxinbi' ni' yezíca'rbí' bi'i ngul ra'bandau' na', ati' gululidzbi'-në', gulanabi': "Xan, Xan, bsalj queëtu'." ¹²Lë' bubí'ë didza', rnë: "Le nactë rëpa' lbi'ili', cutu núnbë'a lbi'ili'."

¹³Ni'r Jesús gudxë' lequë:

—Gul-spán ládxi'li', le cutu nózili' bizxa dza o bizxa yël huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách.

Runë' Isaqui' Jesús ca nac qui dumí zaca'

¹⁴Gnë' ca' Jesús:

—Ca gun Nu na' rna bë' yehua' yubá nac ca benë' tu bönni', chzoa tsijë' zi'tu'. Bulidzë' yugu' bönni' huen dxin queë' len glu'ë lu na'quë' yugu' le dë queë'.

¹⁵Tuë' bönni' huen dxin na', glu'ë lu në'ë gayu' dumí zaca', len yetúë' glu'ë lu në'ë chop dumí zaca'. Yetúë' glu'ë ca' lu në'ë tu dumí zaca'. Tu tuë' glu'ë lu na'quë' tsca hueaj le la'záqui'në'. Ni'r la' gza'atë' ga nac zi'tu'. ¹⁶Gyijë' bönni' huen dxin

na' gzxi'ë gayu' dumí zaca' na', len yajtíjljenë' lei yegayu' dumí zaca'.

¹⁷Lëzca' cni, bönni' na' gzxi'ë chop dumí na', yajtíjljenë' lei yechóp ca'.

¹⁸Bönni' na' gzxi'ë tu dumí gyijë' len yajchö'në' lu yu, ati' lu yu ni' bucachë'ë dumí queë' xanë'.

¹⁹Cati' chgdzey, budxinë'

xanquë' bönni' huen dxin na', ati' bugá'nlenë' lequë' tsahui'.

²⁰Ga gzu lau bdxintë' bönni' na' gzxi'ë gayu' dumí zaca' na', len zunu'ë yegayu' dumí ca', ati' rë' xanë':

“Xan, gayu' dumí glu'u lu na'a. Ni dë yegayu' dumí ca' yajtíjljena' lei.”

²¹Xanë' na' rë' lë': “Nac dxi'a. Nacu' huen dxin gdu. Tsáhui'dau' benu' cati' ni dë lu na'u láti'dau'z.

Na'a szxónitër cu'a lu na'u. Gyaz ga zoa', udzjilennu' neda'.”

²²Gdöd ni' bdxinë' ca' bönni' huen dxin na' gzxi'ë chop dumí zaca', rnë':

“Xan, chop dumí glu'u lu na'a. Ni dë yechóp dumí ca' yajtíjljena' lei.”

²³Ni'r xanë' na' rë' lë': “Nac dxi'a. Nacu' huen dxin gdu. Tsáhui'dau' benu' cati' ni dë lu na'u láti'dau'z.

Na'a, szxónitër cu'a lu na'u. Gyaz ga zoa', udzjilennu' neda'.”

²⁴Ni'r cati' bdxinë' bönni' huen dxin na' gzxi'ë tu dumí zaca' na', rnë':

“Xan, nõzda' nacu' bönni' bizxj, le rlapu' ga cutu guzu', len rutubu' ga cutu bchilju'.

²⁵Qui lë ni na' gúdxida' li', ati' gyija', yajcacha'a dumí quiu' lu yu. Ni dë na'a le naqui quiu'.”

²⁶Ni'r bubí'ë didza' xanë', rë' lë': “Nacu' huen dxin cunác tsahui' len zxhuëd.

Nözcnu' rlapa' ga cutu guza' len rutuba' ga cutu bchilja'.

²⁷Qui lë ni na', dxi'ar gac quiu' la'naru' bunödzu' dumí quia' lu na'quë' bönni' lugunë' lei dxin, la'guíjljenë'

lei yelati', quië cati' huöda' neda', uzi'a le naqui quia' len icji ca'.”

²⁸Ni'r xanë' na' gudxë' nup nacuá' ni': “Gul-cúa dumí na' dë lu në'ë bönni' ni, len gul-cú'u lu në'ë bönni' na' dë queë' chi dumí.”

²⁹Núti'tëz nu rugún dxi'a dxin le dë qui, zoa nu unódzj queë' yelati', ati' gata' queë' szxöni, san nu na' cutu rugún dxi'a dxin le dë qui, la'z dui le dë qui gdua.

³⁰Na'a, bönni' huen dxin cunác tsahui' ni, gul-tsajchú'n-në' ni'l ga nac chul. Ni' cödx yechë'ë len utíl-l lay'ë.

Cristo cuequi xbeynë' bunách

³¹Gnë' ca' Jesús:

—Cati' ni' huöda' neda', Bönni' Nuhuöaquë' Gdu Bunách, duná bë'a, ati' dzagquë' neda' yúgu'të gbaz la'y quia', ni'r cö'a latj tsahui' quia', ga na' cuequi xbeyda' bunách.

³²Ludúb dëra lahua' neda' bunách yödzyly ni, ati' ucu'a lequë' tsla'a hueaj ca runë' bönni' uyú bö'cu' zxila', rucu'ë-ba' tsla'a hueajba' yugu' chivo len yugu' bö'cu' zxila'.

³³Yugu' bö'cu' zxila' na' ucu'ë-ba' cuit lë'ë yubél, ati' yugu' chivo na' ucu'ë-ba' cuit lë'ë yögl.

³⁴Ni'r, neda', bönni' uná bël, gyëpa' nup nacuá' cuit lë'a yubél, gnia':

“Gul-dá ga zoa', lbi'ili' bubijë' lbi'ili' quizi queë' Xuza'. Naqui queëli' latj ga na' rna bë'ë, lë na' bupé'ë queëli' dza ni'të cati' ni' benë' yödzyly.”

³⁵Cni naqui queëli' le gduna', ati' bennli' le gdahua'. Gbidxa' nis, ati' bennli' le gu'a. Guca' ca bönni' rda zi'tu', ati' glu'li' neda' lidxli'.

³⁶Byadzj le gacua', ati' bugáculi' neda' le ráculi'. Güi'ida', ati' duyuli' neda'. Gyu'a lidx guia, ati' duyuli' neda'.”

³⁷Ni'r lubí'ë didza' bönni' tsahui' na', lë' neda': “Xan,

¿batx blé'itu' Li' gdunu' ati' bugágu'tu' Li'? ¿Batx gbidxu' ati' benntu' le gu'u? ³⁸¿Batx blé'itu' Li' gdau' zi'tu' ati' glu'tu' Li' lidxtu'? ¿Batx byadzj le gacu' ati' bugácutu' Li' le rácutu'? ³⁹¿Batx blé'itu' Li' güi'inu' o gyu'u lidx guia' ati' duyutu' Li'?" ⁴⁰Ubi'a didza' neda', bönni' uná bē', gyēpa' lequē': "Le nactē rēpa' lbi'ilī', le benli' cni queē' nu bönni' bócha'adau' ni, zal-la' naquē' bönni' ca'z, quia' nēda'cza' benli' ca'."

⁴¹Ni'r gyēpa' nup nacua' cuit lē'a yōgl, gnia': "Gul-cuít ga zoa', lbi'ilī' na' nabága'li' zxguia', tsajtsazli' lu gui' cutu ul, lē na' bup'éē Dios qui tu' xōhui' len quegac gbaz da'gac lei. ⁴²Cni gac queēli' le gduna', ati' cutu bennli' le gahua'. Gbidxa' nis, ati' cutu bennli' le gui'ja'. ⁴³Guca' ca bönni' rda zi'tu', ati' cutu glu'li' neda' lidxli'. Byadzj le gacua', ati' cutu bugáculi' neda' le ráculi'. Güi'ida' lenca' gyu'a lidx guia', ati' cutu duyuli' neda'."

⁴⁴Ni'r la'ná ca' nup na', lē neda': "Xan, ¿batx blé'itu' Li' gdunu', o gbidxu', o gucu' ca bönni' rda zi'tu', o byadzj le gacu', o güi'inu', o gyu'u lidx guia', ati' cutu gúclentu' Li'?" ⁴⁵Ni'r ubi'a didza' neda', bönni' uná bē', gyēpa' lequē': "Le nactē rēpa' lbi'ilī', le cutu bi benli' qui tu nu nutsa' ladj nup nacua' ni, zal-la' nac ca'z nu na', cutu bi benli' quia' neda'." ⁴⁶Ni'r bunách tua'dō' na' la' tsajtsásgactē ga ni' la'zaca' la'gui'itecz, san bunách tsahui' ni' gata' yōl-la' na'bán gdu quegac.

Tun xtídza'quē' bönni' gdau' la'zōnē' Jesús

26 Cati' budx bē'ē yugu' didza' ni Jesús, gudxē' yugu' bönni' uséd queē', ²rnē':

—Nózcizli' yechóp dza gdxin Lni Pascua, ati' dza na' neda', Bönni' Nuhuōaquē' Gdu Bunách, ludödē' neda' lu na'gac nup ludá' neda' lē'i yag cruz.

³Ni'r guladxinē' yugu' bxuz uná bē' len bönni' gdau' tu'sēdi len bönni' gul tu'zējni'nē' bunách judío, guludubē' ga nac lō'a lidx bxuz blau, lē' Caifás. ⁴Ni' glun xtídza'quē' la'zōnē' Jesús, lu yōl-la' rzi' yē' quequē', quiē ludöddē' Lē'. ⁵Ta'né': —Cutu gunru' lē ni dza lni, qui nadxi lun rusbó bunách.

Ngul rgu'nu le rla' zxix icjē' Jesús

⁶Cati' ni' zoē' Jesús lu yōdz Betania lu yu'u lidxē' Simón, bönni' na' güi'inē' huē' nudzu' ruzód, ⁷bdxinnu cúdzulē' Jesús tu ngul, nua'nu tu bóga'dau' náquini guiōj zaca', len yudz tu le rla' zxix le zaca' szxōni, ati' glu'nu lei icjē' Jesús cati' ni' rōl'ē rahuē'. ⁸Cati' gulalē'inē' lē ni bönni' uséd queē' Jesús, gulaleynē', ta'né':

—¿Bizx quiē raqui ditj lē ni? ⁹Guc nu guti' lē ni len si' dumí zian quiē gáclenru' bunách yechi'.

¹⁰Cati' byōnnē' lē ni Jesús, rē' lequē':

—¿Bizx quiē rnēli' queēnu ngul ni? Dxi'a nac le bennu quia'. ¹¹La'cuá'lentecz lbi'ilī' bunách yechi', san neda' cutu ugá'nlentecza' libi'li'. ¹²Le bennu ngul ni, glu'nu neda' le rla' zxix ni, nac le rupa'nu neda' quiē dza ggacha'a yeru ba. ¹³Le nactē rēpa' lbi'ilī', gáti'tēz yōdzlyú ga gac lban qui didza' dxi'a ni, lēzca' la'guixjō' bunách le bennu quia' ngul ni quiē nu tsajnéy lēnu.

Rzi' lu nē'ē Judas udödē' Jesús lu na'quē' bönni' ta'ná bē'ē

¹⁴Ni'r gyijē' ga na' nacu'ē bxuz uná bē' Judas Iscariote, bönni'

dzaguè' chinnuè' na' da'què' Jesús,
 15 len gudxè' lequè':

—¿Bizxa gunnli' quia' chqui' neda'
 udòda'-nè' Jesús lu na'li'?

Gulugá'nlenè' lè' tsahui' lu'è' lè'
 chi uruá' dumí plata. 16 Ni'r gzu
 lahuè' Judas na' rzu rbò'è udòdè'
 Jesús lu na'què'.

**Le ráguru' rusá' ládxi'ru'
 ca gutiè' Xanru'**

17 Cati' nac dza rzu lau lni quequè'
 bönni' judío cati' tahuè' yöt xtil
 cunazí' xnè'i, gulabiguè'è ga zoè'
 Jesús bönni' uséd queè' len tè' Lè':

—¿Gaxz rē'nnu' tsajpa'tu' queëru'
 gáguru'-ba' bö'cu' zxíla'dau' dzò'
 Lni Pascua?

18 Jesús rē' lequè':

—Gul-tseajtsca' yöd z ni' ga
 na' zoè' tu bönni' len gul-guié'è:
 “Bönni' rusèdnè' netu' rnè': Chza'
 gal-la' dza quia'. Lu yu'u lidxu'
 gágulengaca'-nè' bönni' uséd quia'
 bö'cu' zxíla'dau' dzò' Lni Pascua.”

19 Ni'r glunè' bönni' uséd queè'
 ca na' gna bé'inè' lequè' Jesús,
 ati' gulupé'è ni' le lahuè' dzò' Lni
 Pascua.

20 Cati' chgdzò' dza na', Jesús
 gró'lenè' idxínnutè' bönni' uséd
 queè' tahuè'. 21 Tsal ni' tahuè', Jesús
 rē' lequè':

—Le nactè rēpa' lbi'ili', tu nu nutsa'
 ladjli' ni udód neda'.

22 Ni'r guluhui'ni ládxi'què', len
 gulanabnè' Jesús tu tuzè', ta'né':

—Xan, ¿naru' neda'?

23 Bubi'è didza' Jesús, rnè':

—Bönni' ni rnè' nè'è tsaxón
 len na'a lu yö'ön, bönni' ni udòdè'
 neda'. 24 Le nactè neda', Bönni'
 Nuhuòaquè' Gdu Bunách, huayija'

ga gatia' ca na' nayúj lu guich
 la'y ca ral-la' gac quia', san bica'
 bayechi' nu na' udód neda' gatia'.
 Dxi'ar gac queè' bönni' na' la'
 cuguljè'.

25 Ni'r bubil'è didza' Judas, bönni'
 na' udòdè' Jesús, rnè':

—Bönni' Usèdi, ¿naru' neda'?

Jesús rē' lè':

—Ja, li' na'.

26 Tsal ni' tahuè', gdel-lè'è yöt xtil
 Jesús len gudxè' Dios: “Xclenu'.”
 Ni'r buzxuzxjè' lei len bunödzejè'
 quequè' bönni' uséd queè', rnè':

—Gul-sí', gul-gagu. Lè ni le nayá'
 nabana'. Ca bena' qui yöt xtil
 ni ruluí' ca gac qui gdu ca nayá'
 nabana'.

27 Gdel-lè'è ca' tu zxíga'dau'
 len gudxè' Dios: “Xclenu'.” Ni'r
 bunödzejè' ca' quequè', rnè':

—Gul-gui'aj yúgu'tèli'. 28 Lè ni
 ruluí' ca nac xchöna' le run tsutsu
 didza' cub rucá'n tsahui'. Xchöna'
 na' glalj ni'a quegac bunách zian
 quiè gac unít lahuè' Dios yugu'
 dul-la' nabága'què'. 29 Rēpa' ca'
 lbi'ili', cutur gui'ja' xisi le rbia lba
 uva ni cati' gdxinr dza ni' guí'jlēna'
 lbi'ili' tu le cub ga ni' rna bè'è Xuzá'.

**Jesús rnè' gnè' Pedro
 cutu nunb'è Jesús**

30 Cati' budx glul-lè' yöl-la' ba
 queè' Dios, yjaquè' lu Gui'a Ga
 Rö'gac Yag Olivo. 31 Ni'r Jesús rē'
 lequè':

—Yúgu'tèli' gac chop ládxi'li',
 uca'nli' neda' na'a dzò' ni, le nayúj
 lu guich la'y ca gac quia', rna:
 “Guna' ga gatiè' Bönni' Uyú Bö'cu'
 Zxila', ati' láslasba' bö'cu' zxila'
 na'.” 32 Cati' ubana' lu yöl-la' gut,

ni'r tsija' tsajnöra' lauli' zaca' luyú Galilea.

³³Ni'r bubí'è didza' Pedro, rë'

Jesús:

—Zal-la' lac chop ládxi'què', luca'nè' Li' yúgu'tè', neda' cutu gac chop ladxa'a, cutu uca'na' Li'.

³⁴Jesús gudxè' lè':

—Le nactè rëpa' li', na'a dzò' ni, cati' zi'a cödxi'ba' zxi'n druz, li' chgnau' tsonn lzu cutu núnb'è'u neda'.

³⁵Ni'r Pedro gudxè' Jesús:

—Zal-la' gátlentea' Li', cutu ca' gnia' cutu núnb'è'a Li'.

Lëzca' cni gulané' yúgu'tè' bönni' uséd queè'.

Jesús rulidzè' Dios la' yël Getsemaní

³⁶Ni'r Jesús bdxínlenè' lequè' la' yël Getsemaní, ati' gudxè' yugu' bönni' uséd queè' na', rnè':

—Gul-cò'tsca' ni tsal tsija' yelati' ni'l, tsajlidza'-nè' Dios.

³⁷Jesús bchè'è Pedro len gropè' zxi'nè' Zebedeo, ati' gzu lahuè' ruhui'nnè' len rsëbi ladxè'è. ³⁸Ni'r Jesús gudxè' lequè':

—Ruhui'ni ladxa'a len huatcza' lu yöl-la' rsëbi ladxì'. Gul-gá'n ni len gul-ná' yël tsazxón len neda'.

³⁹Gdödè' Jesús yeláti'dau' ni'l, ati' ni' byechuè'. Butság lahuè' lyu len bulidzè' Dios, gnè':

—Xuza', chqui' huac, ben ga cugún bayúdx saca' qui'a lè ni, san clëg ca rë'nda' neda', san ca rë'nnu' Li' gunu'.

⁴⁰Cati' budxinè' Jesús ga na' nacu'è bönni' uséd queè', yajxaquè'è lequè' tasiè', ati' rë' Pedro:

—¿Naru' cu guctsa gná'lenu' neda' tsazxón yël tu chi'itèz? ⁴¹Gul-ná'

yël len gul-lidzè' Dios gnábili'-nè' gáclenè' lbi'ili', cui güi'li' latj si' bè' lbi'ili' le xöhui' Satanás tu' xöhui'. Bö' nacczli' nasína'tecz, san lu yöl-la' bunáchz queè'li' nacufí'di'li'.

⁴²Ni'r gyijè' Jesús le buróp lzu len bulidzè' Dios, rnè':

—Xuz, chqui' cugác gunu' ga cutu saca' qui'a lè ni, ben ca rdzag ladxu'u Li'.

⁴³Cati' böjè', leyúbl duxaquè'è lequè' tasiè' le nadódr yël yøj lauquè'. ⁴⁴Ni'r buca'nè' lequè' Jesús, ati' gyijè' leyúbl len bulidzè' Dios le bunn lzu, len tuz ca gnè' zi'al rnè'.

⁴⁵Leyúbl böjè' ga na' nacu'è bönni' uséd queè' len rë' lequè':

—¿Rástsalì' na'a, len ruzi'tsa ládxi'li'? Gul-yutsca', chbudzág lau. Neda', Bönni' Nuhuöaquè' Gdu Bunách, chnadöda' lu na'què' bönni' dul-la'. ⁴⁶Gul-tsás, huayejru'. Gul-yutsca', chbdxinè' ni bönni' na' rudödè' neda'.

Ta'ché'è Jesús nadzunè'

⁴⁷Tsal ni' ru'è didza' ni Jesús, la' bdxintè' ni' Judas, bönni' nabáblenè' idxínnutè' na', ati' dzagquè' lè' bönni' zian, nua'què' guia tuchi' len yugu' yagdau'. Nasóla'què' lequè' yugu' bxuz uná bè' len bönni' gul tu'zèjni'nè' bunách judío.

⁴⁸Judas, bönni' na' rudödè' Jesús, chbului'inè' lequè' tu le gunè' le gac bè' nu nac Jesús, gnè':

—Bönni' na' utság lahua'-nè', Lè' na' Jesús. Gul-sönè'.

⁴⁹Ni'r gbiguè'è Judas ga na' zoè' Jesús, rnè':

—Padiux, Bönni' Usèdi.

Ni'r la' butság lautè' Lè'. ⁵⁰Jesús rë' lè':

—Böcha'a, ¿bizxa huen za'u ni?
 Ni'r gulabiguë'ë bönni' na',
 gulazönë' Jesús. ⁵¹Gleycjë' guia
 tuchi' queë' tuë' bönni' dzaguë'
 Jesús len benë' huë', bchuguë' guid
 naguë' huen dxin queë' bxuz blau.
⁵²Jesús gudxë' lë':
 —Bugú' lidx, guia tuchi' quiu' na'.
 Yúgu'të nup tu'di'ini guia tuchi',
 lu guia tuchi' lat. ⁵³¿Naru' cu
 nöznu' huac ulidza' Xuza', ati' Lë'
 la' gsóla'të' quia' ziantër ca chinnu
 cö' gbaz la'y le nac zian gayu'ë tu
 cö' hueaj? ⁵⁴Chqui' guna' cni, ¿nacx
 gac utság le nayúj lu guich la'y, rna
 cni ral-la' gac quia'?

⁵⁵Ni'r Jesús gudxë' yugu' bönni'
 ni':
 —¿Brújtsali' nua'li' guia tuchi' len
 yagdau' quië sönli' neda' ca runli'
 rzönli'-në' gban? Yugu' dza grö'a
 lauli' ga nac nchil gdau' busédgacda'
 bunách, san cutu gzxönli' neda'.
⁵⁶Rac cni yúgu'të lë ni quië utság
 le nayúj lu guich la'y, ca na' gulané'
 bönni' glu'ë didza' uláz queë' Dios.
 Ni'r guluca'në' Jesús yúgu'të
 bönni' uséd queë', len guluzxundjë'
 ni'.

Rdxinë' Jesús lauquë' bönni' gdau'
⁵⁷Ni'r gulachë'ë Jesús bönni'
 na' zönquë' Lë', guladxinë' lahuë'
 Caifás, bxuz blau, ga ni' nudubquë'
 ca' bönni' gdau' tu'sëdi len bönni'
 gul tu'zejni'i. ⁵⁸Pedro nauzë' Jesús
 zi'tu' zi'tu'z, len bdxinë' ga nac
 lö'a lidx bxuz blau na', quië glé'inë'
 nacx utsaguë' Jesús.

⁵⁹Guluguiljë' nu uquí Jesús
 yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul
 tu'zejni'i len bönni' gdau' ta'bequi
 xbey, zal-la' si' yë'ë bönni' na', quië

gac la'chuguë' queë' gatië'. ⁶⁰Cutu
 bi guludzölnë' zal-la' guladxinë'
 bönni' zian len gulané' queë' le
 cunác. Ga budxtë guladxinë'
 chopë' bönni', ati' lu yöl-la' rzi' yë'
 quequë' gulané' queë', ⁶¹ta'né':
 —Bönni' ni gnë': “Huac uquindja'
 gdau' queë' Dios, ati' tsonn dzaz
 uchisa' lei.”

⁶²Ni'r gyasë' gzuinë' bxuz blau
 na', len rë' Jesús:
 —¿Naru' cu rubi'tsu' didza'? ¿Bizxa
 caz lë ni ta'né' quiu' bönni' ni?

⁶³Jesús cutu bi gnë'. Ni'r bxuz
 blau gudxë' Lë':
 —Ni'a queë' Xanru' Dios ban rna
 bé'ida' Li' quíxjö'u le nac. Gdixjöi'
 netu' chqui' nacu' Li' Cristo, Zxi'në'
 Dios.

⁶⁴Jesús rë' lë':
 —Ca na' rna' naca'. Le nactë rëpa'
 lbi'ili', glé'ili' neda', Bönni' Nuhuöaquë'
 Gdu Bunách, rö'a cuit lë'ë yubél Dios,
 ga ni' dë lu na'a yöl-la' uná bë', len
 guida' lu böaj luzxbá, gdxina' ga zoali'.

⁶⁵Ni'r lu yöl-la' rley queë' bchözë'
 lari' nacuë' bxuz blau, rnë':
 —Gnë' zi'ë queë' Dios bönni' ni.
 ¿Nuzxar naquíniru' nu gnë' queë'
 bönni' ni? Chbyóniczli' didza' xöhu'i'
 bë'ë. ⁶⁶¿Nacx runi lbi'ili'?

Gulubi'ë didza', gulané':
 —Nabaguë'ë zxguía' gatië'.
⁶⁷Ni'r guluchijë' zxöna' lahuë'
 Jesús len glu'ë dö' queë'. Gulagapë'ë
 ru'ë Jesús yela'quë', ⁶⁸të' Lë':
 —¿Nactsu' Li' Cristo? Gnëya'atsca'
 na'a, ¿nuzxa na' gdap Li'?

Pedro rnë': “Cutu núnbë'a-në' Jesús”
⁶⁹Tsal ni' glac lë na', lö'al rö'ë
 Pedro, ati' bdxinnu ga na' zoë' tunu
 ngul huen dxin, rnanu:

—Lëzca' li' gdálenu' Jesús, bönni' Galilea na'.

⁷⁰Gdá'baguë'ë Pedro laugac bunách nacuá' ni', rnë':

—Cutu nõzda' nuzxa qui na' ru'lu didza'.

⁷¹Cati' brujë' Pedro ga nu ryaz lö'a, blé'inu-në' yetunu ngul, ati' gudxnu nup nacuá' ni':

—Bönni' ni' gdálenë' ca' Jesús, bönni' Nazaret na'.

⁷²Leyúbl' gdá'baguë'ë Pedro len gneynë' Dios, rnë':

—Cutu ca' núnbë'a-në' bönni' ni.

⁷³Yeláti'dau'z gdzey, gulabiga' ga na' zoë' Pedro nup nacuá' ni', len t'è' lè':

—Le nactë li' nunu' ca' tsazxón lequë' le nac bë'u yöl-la' rui'z quiu' didza'.

⁷⁴Ni'r gzu lahuë' Pedro rudxía dö' cuinë' len rneynë' Dios, rnë':

—Cutu ca' núnbë'a-në' bönni' ni.

La' na'z gródx'tëba' zxi'n druz.

⁷⁵Ni'r yajneynë' Pedro didza' gudxë' lë' Jesús, gnë': “Cati' zi'a cödxlba' zxi'n druz, tsonn lzu chgnau' cutu núnbë'u neda'”, ati' burujë' ni' Pedro len gródx yéchi'tsquë'.

Tu'dödë' Jesús lu në'ë Pilato

27 Cati' za' reni' dza na', glun xtídza'quë' yúgu'të bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zëjni'në' bönni' judío quië ludóddë' Jesús.

²Gulaché'ë Jesús náguë'ë ati' guludödë' Lë' lu në'ë Poncio Pilato, bönni' rna bë'ë.

Ratië' Judas

³Cati' chnózinë' Judas, bönni' na' budödë' Jesús lu na'quë' bönni' gdau', narugu queë' Jesús gatië',

bui'nnë', ati' yju'ë chi uruá' dumí plata na' lu na'quë' bxuz uná bë' len yugu' bönni' gul na'. ⁴Rë' lequë' Judas:

—Bena' dul-la' le budöda'-në' bönni' tsahui' gatië'.

Ni'r t'è' lè':

—Cutu gun ga cö'tu' bagu'íi lë ni. Le benzcu' li' na'.

⁵Ni'r gru'në' Judas yugu' dumí plata na' ga nac nchil gdau' ati' buzé'ë ni', yajsi yenë'.

⁶Guluzi'ë yugu' dumí plata na' bxuz uná bë', ta'né':

—Cutu gunn cu'ru' dumí ni ga rgu'ru' dumí gun, le nac lazxj'ë bönni' gdödi bunách.

⁷Ni'r glun xtídza'quë', ati' glá'uinë' dumí na' tu la' yël queë' bönni' huen rö'ö quië gac ga la'gachë'ë bönni' gza'a. ⁸Qui lë ni na', ga rdxintë na'a dza nazí' lei latj na', La' Yël Rön. ⁹Cni guc, butság lë na' gnë' Jeremías, bönni' bë'ë didza' uláz queë' Dios, gnë': “Gulaguel-lë'ë chi uruá' dumí plata na', tsca le gulasáqui'në' Lë' bönni' Israel, ¹⁰ati' dumí na' glá'uinë' la' yël queë' bönni' huen rö'ö. Lë ni bului'inë' neda' Xana'.”

Rdxinë' Jesús lahuë' Pilato

¹¹Cati' guluschinë' Jesús lahuë' Pilato, bönni' rna bë'ë na', bönni' ni gnabnë' Jesús, rë' Lë':

—¿I nacu' Li' Bönni' gna bé'inë' bönni' judío?

Jesús rë' lè':

—Le nacx rnau'.

¹²Cati' guluqufë' Jesús yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zëjni'i, cutu bi didza' bubi'ë Jesús. ¹³Ni'r Pilato rë' Jesús:

—¿Naru' cu ryóntsanu' cáti'ga zian le ta'né' quiu'?

¹⁴Jesús cutu bi didza' bubi'ë. Cni guc, bubannë' bönni' na' rna bë'ë.

R-rugu queë' Jesús gatië'

¹⁵Cati' nac dza Lni Pascua na', dëcz tu le runë' Pilato, bönni' na' rna bë'ë, ca ta'náb bunách rusanë' tuë' bönni' yu'ë lidx guia, núti'tëz nu të'ni usanë'. ¹⁶Dza na' yu'ë lidx guia ni' bönni' nabaguë'ë zxguia', lë' Barrabás. ¹⁷Cati' guludúb ni' bunách zian na', gnabnë' lequë' Pilato, rnë':

—¿Núxalë' ré'nili' usana' queëli'?

¿Naru' Barrabás o Jesús, Bönni' na' lë' Cristo?

¹⁸Cni gnë' Pilato le ráquibe'inë' guludödë' Jesús lu në'ë bönni' gda' le tu'zxé'inë' Lë'.

¹⁹Tsal ni' rölë' Pilato ga na' rbequi xbeynë', bsóla'nu nu tsjöd'x lë' ngul queë', rna:

—Cutu bi gunu' queë' bönni' tsahui' ni, le szxöni gúdxida' gdyël lu yël bëchcál le nac queë' Lë'.

²⁰Gulagú'u yöl-lë'ë bunách zian ni' yugu' bxuz uná bë' len bönni' gul tu'zejni'i, quië la'nabi Pilato usanë' Barrabás na' ati' gdöddë' Jesús.

²¹Leyúbl bë'ë didza' bönni' na' rna bë'ë, rë' lequë':

—¿Núxalë' chopë' ni ré'nili' usana'-në' queëli'?

Gulané':

—Barrabás.

²²Ni'r Pilato gnabnë' lequë', rnë':

—¿Nacx guna' queë' Jesús, bönni' na' lë' Cristo?

Yúgu'të' ta'né':

—Bdë'ë lë'i yag cruz.

²³Ni'r bönni' na' rna bë'ë rë' lequë':

—¿Bizxa le cunác benë'?

Zidzjr glu'ë didza', ta'né':

—Bdë'ë lë'i yag cruz.

²⁴Cati' ráquibe'inë' Pilato cutu bruj xtidzë'ë, san glunr rusbó bunách, ni'r gdel-lë'ë nis len gdib në'ë lauquë', rnë':

—Cutu bi zxguia' nabaga'a neda' ni'a qui yöl-la' gut queë' bönni' tsahui' ni. Le gunczli' lbi'ilil' lë ni.

²⁵Gulubí'i didza' yúgu'të bunách ni', ta'ná:

—Yöl-la' gut queë' bönni' ni gbága'tu' netu' len la'baga' ca' zxi'ntu'.

²⁶Ca' guc, Pilato busanë' quequë' Barrabás na'. Ni'r gna bé'linë' bönni' rjaquë' gdil-l la'guinë' Jesús, ati' gdöd ni' budödë' Lë' lu na'quë' quië ludé'ë Lë' lë'i yag cruz.

²⁷Gulaché'ë Jesús lu yu'u yúlahui' nazí' lei pretorio bönni' rjaquë' gdil-l nacu'ë lu në'ë bönni' na' rna bë'ë, ati' ni' gulutubë' ga na' zoë' Jesús yúgu'të bönni' rjaquë' gdil-l nacu'ë ni'. ²⁸Ni'r gulagú'ë lari' nacuë' Jesús len gulugacuë' Lë' tu lari' xna, ca rácugac nup ta'ná bë'. ²⁹Guludxíë' icjè' tu bregui' zxuza' në'i yag yötsi' len guluzóë' tu guida' lu në'ë yubél le ruluí' ca tu xuyág qui bönni' yúlahui'. Ni'r guluzechu xzibquë' lahuë' len gulutitjè' Lë', ta'né':

—Bica' zxön Li', rna bé'inu' bönni' judío.

³⁰Ni'r guluchijè' Lë' zxöna', ati' guluguel-lë'ë gui na' len gulaguinë' icjè'. ³¹Gdöd gulutitjè' Jesús, gulugú'ë lari' na' nacuë', ati' gulugacuë' Lë' lari' queëczë'. Ni'r gulaché'ë Lë' quië tsajda'quë' Lë' lë'i yag cruz.

Tu'dé'ë Jesús lè'i yag cruz

³²Cati' ni' gularujè', yajxáca'què' Simón, bönni' Cirene, ati' glunè' ga bi'è yag cruz queè' Jesús.

³³Cati' guladxinè' latj nazí' lei Gólgota, le rna lu didza' xidza', Latj Qui Böga' Icjru', ³⁴ni' guluguijè' Jesús nup zi nutsi'i xzágala'aba' böa' guixi'. Cati' buxí' ru'è lei Jesús, cutu gu'nnè' gui'jè'.

³⁵Cati' chnuda'què' Lè' lè'i yag cruz, gulaguisiè' lari' nacuè', len guluquitjè' lahui le gac bè' núxalè' gaqui queè'. Cni guc, butság lè na' gnè' bönni' bè'è didza' uláz queè' Dios, gnè': "Gulaguisiè' lari' nacua' len guluquitjè' lahui le gac bè'."

³⁶Ni'r gulabò'è ni', tu'yúè' Jesús.

³⁷Lèzca' guluzóè' lè'i yag cruz icjlè' Jesús tu didza' rguixjò' le nabaguè'è, rna cni: "Bönni' ni Jesús, Bönni' rna bé'inè' bunách judío."

³⁸Ga ni' dè'è Jesús, ni' guludé'è ca' lé'igac yag cruz chopè' gban. Tuè' guludé'è cuít lè'è yubél, len yetúè' na' cuít lè'è yögl. ³⁹Guladödè' ni' bönni' gululídz zi'è Jesús len gulutá icjqüè', tu'titjè' Lè', ⁴⁰ta'né':

—Ja, Li' na' uquindju' gdau' ati' tsonn dzaz ca' uchistsu' lei. Buslá cuinu' na'a chqui' nacu' Li' Zxi'nè' Dios. Bötjtsca' lè'i yag cruz na'.

⁴¹Lèzca' cni gulutitjè' Lè' yugu' bxuz uná bè' len bönni' gdau' tu'sèdi len yugu' bönni' gdau' fariseo, len bönni' gul tu'zejni'i, ta'né':

⁴²—Yugu' nu yubl buslé' bönni' ni, san cutu gac uslá cuinè'. Chqui' naquè' bönni' gna bé'inè' bunách Israel, huötjtsquè' na'a lè'i yag cruz, ati' tséjllè'tu' Lè'. ⁴³Lè' buzxöni

ladxè'è Dios. Dios uslaczè' Lè' na'a chqui' rè'nnè' Lè', le gnè': "Zxi'nè' Dios naca'."

⁴⁴Lèzca' cni gululídz zi'è Lè' gban na' da'què' lé'igac yag cruz ga ni' dè'è Jesús.

Ratiè' Jesús

⁴⁵Cati' bdxin huagbídz, bchul gdutè yödzyú ga bdxintè gdu rdöd xhuö. ⁴⁶Gdu rdöd xhuö na', bè'è zidzj didza' Jesús, rnè':

—Elí, Elí, ìlama sabactani?

Didza' ni rna lu didza' xidza': "Dios quia', Dios quia', ìbizx quiè nubíj ladxu'u neda'?"

⁴⁷Cati' gulayöni didza' ni nup nacua' ni', ta'ná:

—Bönni' ni rulidzè' Elías, bönni' ni' bè'è didza' uláz queè' Dios.

⁴⁸La' gxítit'è' tuè' bönni' nutsè'è ladjqüè' len gdel-lè'è tu le blul rrxup nis, ati' buxúpinè' lei nup zi len buzóè' lei lu gui, ati' butságüè' lei ru'è Jesús quiè xupè'. ⁴⁹Ni'r yela'què' bönni' ni' ta'né':

—Glözgar. Uyútsca'ru' chqui' huidè' Elías uslé' Lè'.

⁵⁰Leyúbl grödxyè'è zidzj Jesús ati' burujtè bö' nacczè', guttè'. ⁵¹La' na'z bróza'tè lari' nal-la' lu gdau', bruj chopl le gdel-la' icjl ga bdxintè xni'i. Ni'r gtit luyú len gulalá'a guiöj. ⁵²Gulayálj yeru ba quegac nup chnatgac, bönni' ni' gulayejlè'è Dios, ati' gulubanè' bönni' na'.

⁵³Gdöd bubanè' Jesús, gularujè' yeru ba quequè' bönni' na' len gulayaziè' yödzy la'y Jerusalén, ga ni' gulalè'i lequè' bunách zian. ⁵⁴Ni'r cati' gulalé'inè' gtit luyú len lè na' glac, gládxinè' bönni' ni' nacu'è lu nè'è bönni' rjaquè'

gdil-l lenca' bönni' rjaquë' gdil-l nacua'lenë' lë' tu'yúë' Jesús, ta'né':
—Le nactë bönni' ni guquë' Zxi'në' Dios.

⁵⁵Zi'tu'z gulacua'nu ni' ngul zian tu'yunu Jesús, ngul na' guladálennu Jesús cati' ni' buzé'ë luyú Galilea, ati' glunnu xchinë', gulagu'nu le glahuë'. ⁵⁶Nútsa'cnu ca' ladjcnu María Magdalena len María, xna'quë' Jacobo len José, ati' zoanu ca' ni' xna'quë' zxi'në' Zebedeo.

**Ta'gu'ë Jesús yeru ba
nadj lë'i gui'a guiöj**

⁵⁷Cati' chrdzö' dza na', bdxinë' ni' José, bönni' Arimatea, bönni' dë yöl-la' tsahui' queë', len dë'ë ca' Jesús. ⁵⁸Yajyúë' Pilato bönni' ni len gnabë' latj u'ë Jesús. Ni'r Pilato gna bë'ë lunödzejë' queë' Jesús. ⁵⁹Gzxi'ë Lë' José len buchólinë' Lë' tu lari' dxi'a. ⁶⁰Ni'r glu'ë Lë' yeru ba cub queë' le naguidjë' lë'i gui'a guiöj. Budé'ë tu guiöj blag zxön ga nu ryaz yeru ba na' ati' zhuöjë'. ⁶¹Gulacua'nu ni' María Magdalena len yetunu María ca', rö'cnu ra' yeru ba na'.

**Tun chi'ë ba queë' Jesús
bönni' rjaquë' gdil-l**

⁶²Cati' za' reni' yetú dza, gdöd gulupé'ë qui dza la'y quequë' bönni' judío, guludubë' ga zoë' Pilato yugu' bxuz uná bë' len yugu' bönni' gdau' fariseo. ⁶³Të' Pilato:

—Bönni', rajneytu' bi gnë' bönni' rzi' yë' na', cati' ni' zoë' nabanë', gnë': “Cati' gac tsonn dza ubana' lu yöl-la' gut.” ⁶⁴Qui lë ni na' gna be'i nup lun chi'i ba ni' ga gdxintë dza bunn, cui djaquë' chdzö'l

bönni' uséd queë' lubijë' Lë'. Ni'r lë' bunách: “Bubanë' Jesús lu yöl-la' gut.” Chqui' cni gac, didza' cunác z lu'ë guntër huia'dö' ca ben didza' cunác na' glu'ë zi'al.

⁶⁵Pilato gudxë' lequë':

—Ni nacu'ë bönni' rjaquë' gdil-l. Gul-ché'ë queëli'. Gul-tséaj, gul-gún chi'i yeru ba na' tsca sáqui'li' gunli'.

⁶⁶Ni'r yjaquë' ni' len guluseyjë' dxi'a yeru ba na', len guludé'ë lë'i guiöj na' tu le gac bë' chqui' gsalj, ati' guluca'në' ni' bönni' rjaquë' gdil-l lun chi'ë lei.

Rubanë' Jesús lu yöl-la' gut

28 Cati' chgdöd dza la'y quequë' bönni' judío, len chza' reni' dza domingo, yajyucnu yeru ba queë' Jesús María Magdalena len yetunu María na'. ²Tsalz gtit luyú. Cni guc, le bötjë' tuë' gbaz la'y queë' Xanru' narujë' yehua' yubá. Bdxinë' ra' yeru ba na' ati' gduë' guiöj blag zxön na' len grö'ë lu guiöj na'. ³Nalá' lahui gbaz la'y na' ca yös yení', ati' zxíla'dau'z nac lari' nacuë'. ⁴Cati' gualé'inë' lë' bönni' na' rjaquë' gdil-l tun chi'ë yeru ba na', gládxinë' lë' len gulaxzizië'. Guladzö'ë lu yu, glaquë' ca bönni' nat. ⁵Ni'r gbaz la'y na' gudxë' yugu' ngul na', rnë':

—Cutu gádxili'. Nözda' ruguiljli'-në' Jesús, bönni' na' guludé'ë Lë' lë'i yag cruz. ⁶Cutu zoë' ni le chbubanë' ca na' chgnaczë' Lë'. Gul-dá, uyuli' ga ni' gutë' Xanru'. ⁷Gul-tséaj na'a, gul-tsjödx-quë' bönni' uséd queë' chbubanë' Jesús lu yöl-la' gut, ati' na'a Lëczë' nörë' lauli' zaca' luyú Galilea. Ni' ulé'ili'-në'. Chgudxa' lbi'ili' le glu'ë Dios lu na'a.

⁸Ni'r la' guluzá'tënu ra' yeru ba na', tádxinu len tu'dzjínu, ati' jarélu'cnu zjacnu zajtíxjöi'cnu yugu' bönni' uséd queë'. ⁹Tsal ni' zjacnu, yajtsaguë' lecnu Jesús, len rë' lecnu: —Padiux.

Ni'r gulabíga'nu ga zoë' Jesús len gulunída'nu ni'ë. Gulayíj ládxi'cnu Lë'. ¹⁰Ni'r Jesús rë' lecnu:

—Cutu gádxili'. Gul-tséaj, gul-tsjajtxjöi'-cnë' böcha'a tsjaquë' zaca' luyú Galilea, ati' ni' lulé'inë' neda'.

Le gulaguíxjö'ë bönni' rjaquë' gdil-l

¹¹Tsal ni' zjacnu ngul na', guludxinë' lu yödz ni' bönni' na' rjaquë' gdil-l glun chi'ë yeru ba na', ati' gulaguíxjöi'në' yugu' bxuz uná bë' yúgu'të lë na' glac. ¹²Cati' chgulutubë' bönni' gul tu'zejni'i, glun xtídza'quë'. Ni'r dumí zian gulunödzejë' quequë' bönni' na' rjaquë' gdil-l. ¹³Të' lequë':

—Cni gnali': "Guladxinë' chdzö'l bönni' uséd queë' len gulubijë' Lë' tsal ni' rastu'." ¹⁴Chqui' huayönnë' lë ni bönni' rna bë'ë, netu' uzéjni'tu'

lë' len guntu' ga cutu bi gunë' queëli'.

¹⁵Ni'r gulazi'ë dumí na' bönni' na' rjaquë' gdil-l ati' yjenquë' ca na' chnazëdquë'. Cni guc, tu'zë' didza' ni bönni' judfo ga rdxintë na'a dza.

Jesús rsölë'ë yugu' bönni' gbaz queë'

¹⁶Ni'r yjaquë' luyú Galilea idxineajtë' bönni' uséd queë' Jesús, ati' guladxinë' lu guí'adau' na' chbului'inë' lequë' Jesús. ¹⁷Cati' gululé'inë' Jesús, gulayíj ládxi'quë' Lë', san la'quë' glac chop ládxi'quë'. ¹⁸Ni'r gbiguë'ë Jesús ga na' nacu'ë, len rë' lequë':

—Dios chnudödë' lu na'a yúgu'të yöl-la' uná bë' yehua' yubá len luyú ni. ¹⁹Qui lë ni na', gul-tséaj, gul-tsajsëdi yúgu'të bunách gza'a gdutë yödzlyú. Gul-quíl lequë' nis, ugunli' dxin lë' Dios Xuz, len lë' Dios Zxi'n, len lë' Dios Bö' La'y. ²⁰Gul-sëdi lequë' lunë' yúgu'të lë na' gna bé'ida' lbi'ili'. Gul-yutsca', néda'cza' zóalena' lbi'ili' yúgu'të dza ga gdxinr dza udx qui yödzlyú. Ca' gac.